

1820
službeni vestnik
Makedonija
СЛУЖ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА

ЛИСТ

БЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. – Огласи според тарифата – Жиро сметка кај Службата на општественото книговодство 60802-603-21943

Петок, 26 јули 1985

БЕЛГРАД

БРОЈ 39

ГОД. XLI

Цена на овој број е 180 динари. – Претплата за 1985 година изнесува 3.000 динари – Рок за рекламации 15 дена. – Редакција Улица Јована Ристика бр. 1. Пошт. факс 226. – Телефон: Централна 650-155; Уредништво 651-885; Служба за претплата 651-732; Телекс 11756

498.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ОБЛИГАЦИОНИТЕ ОДНОСИ

Се прогласува Законот за измени и дополненија на Законот за облигационите односи, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 17 јули 1985 година.

П бр. 464
17 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Претседателството на СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с.р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртешки, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ОБЛИГАЦИОНИТЕ ОДНОСИ

Член 1

Во Законот за облигационите односи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 29/78) во член 109 се додава став (2), кој гласи:

„(2) Право да бара утврдување на ништовноста има и јавниот обвинител.“

Член 2

Во член 180 зборовите: „од смрт или телесна повреда“, се заменуваат со зборовите: „од смрт, телесна повреда или оштетување, односно уништување на имотот на физичко лице“.

По став 1 се додаваат ст. (2), (3) и (4) кои гласат:
„(2) Организаторите, учесниците, поттикнувачите и помагачите во акти на насилство или терор, во јавни демонстрации и манифестации, што се насочени кон подривање на општественото уредување утврдено со уставот немаат право на надомест на штета според овој основ.
(3) Општествено-политичката заедница има право и обврска да бара надомест на исплатениот износ од лицето што ја предизвикало штетата.
(4) Тоа право застарува во роковите пропишани за застареноста на побарувањата за надомест на штета.“

Член 3

Во член 277 став (1) зборовите: „по видување“ се заменуваат со зборовите: „орочени без утврдена намена над една година“.

Во став (3) зборовите: „од претходниот став на овој член“ се бришат.

Член 4

Во член 399 став (3) зборовите: „тоа изнесува шест отсто, а во обврските произлезени од договори во стопанството осум отсто годишно“, се заменуваат со зборовите: „помеѓу поединици важи каматната стапка што се плаќа во местото на исполнувањето на штедните влогови по видување, а помеѓу други лица важи каматната стапка што банката или друга банкарска организација ја плаќа, односно ја договора за таков или сличен вид работи“.

Член 5

Во член 410 став (2) во вториот ред, по зборовите: „должникот“, зборот: „не“ се брише.

Член 6

Одредбите на член 2 од овој закон се применуваат и врз надоместот на штета настаната од 1 јануари 1981 година.

Член 7

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

499.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНИ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА НОВИ БАНКОТИ И КОВАНИ ПАРИ

Се прогласува Законот за измени на Законот за издавање на нови банкноти и ковани пари, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 18 јули 1985 година.

П бр. 461
18 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Претседателството на СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с.р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртешки, с.р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНИ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА НОВИ БАНКОТИ И КОВАНИ ПАРИ****Член 1**

Во Законот за издавање на нови банкноти и ковани пари („Службен лист на СФРЈ”, бр. 33/65, 57/65, 54/67, 15/70 и 57/83) член 9 став 1 се менува и гласи:

„Почнувајќи од 1 август 1985 година, организациите на здружен труд, другите самоуправни организации и заедници, другите општествени правни лица, граѓанските правни лица и граѓаните ќе вршат заокружување на сите крајни пресметки и исплатни готовински и вирмански налози (исплатни листи на личните доходи, фактури, вкупниот износ на потрошокот, пазар, пресметка на камата, интерна распределба и др.), според следниот распон:

- од 1 пара до 50 пари – на 0 пари
- од 51 пара до 100 пари – на 100 пари (1 динар).”

Во став 2 зборовите: „1 јануари 1984 година” се заменуваат со зборовите: „1 август 1985 година.”

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

500.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОТ ЗА САНАЦИЈА И ПРЕСТАНОК НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ЗДРУЖЕН ТРУД**

Се прогласува Законот за измена и дополнение на Законот за санација и престанок на организациите на здружен труд, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 17 јули 1985 година.

П бр. 474
17 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Претседателството на СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОТ ЗА САНАЦИЈА И ПРЕСТАНОК НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ЗДРУЖЕН ТРУД****Член 1**

Во Законот за санација и престанок на организациите на здружен труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 41/80, 25/81, 66/81, 28/83, 20/84 и 7/85) во член 22 по став 2 се додава нов став 3 кој гласи:

„Одредбата на став 1 од овој член не се применува на основните организации на здружен труд што според Одлуката за единствената класификација на дејностите („Службен лист на СФРЈ”, бр. 34/76, 62/77, 77/80, 77/82 и

71/83) се распоредени во областа 13 – здравствена и социјална заштита.”

Член 2

Во член 49 став 1 зборовите: „и не почне да работи без загуби” се бришат, а во став 2 се бришат зборовите: „во текуштата година да работи без загуби”.

Член 3

Во член 221а зборовите: „Основната организација” се заменуваат со зборовите: „По исклучок од одредбата на член 49 став 1 од овој закон, основната организација”.

Член 4

По член 221а се додава нов член 221б, кој гласи:

„Член 221б

По исклучок од одредбите на член 49 ст. 2 и 3 и на член 221а од овој закон, надлежниот орган во републиката односно во автономната покраина, врз основа на барањето од основната организација, може во 1985 година да одобри зголемување на просечниот месечен чист личен доход од член 49 став 2 до процентот од член 49 став 3 на овој закон и пред да ја покрие односно да ја надомести основната организација загубата или пред да склучи самоуправни спогодба за меѓусебните односи во санацијата.

Одобрение од став 1 на овој член може да им се даде на основните организации што според Одлуката за единствената класификација на дејностите се распоредени во следните гранки односно подгрупи: електростопанство (гранка 0101); производство на јаглен (гранка 0102); производство на хемикалии за земјоделството (подгрупа 011820); мелење и лупење на жита (подгрупа 013010); производство на леб и печиво (подгрупа 013021); производство на шеќер (подгрупа 013060); производство на растителни масла и масти (подгрупа 013080); железнички сообраќај (гранка 0601) и организациите на здружен труд во земјоделството што страдале од подолги последици на суша во полјоделското производство, а од мраз на насадите во лозарството, овоштарството и маслинарството, под услов со закон односно со одлука на Собранието на општествено-политичката заедница или со самоуправни спогодба да е уредено обезбедувањето средства за покрите на загубите на тие основни организации најдоцна до 31 декември 1985 година.

Одобрението од став 2 на овој член може да им се даде на организациите од став 2 на овој член и ако искажат загуба по периодичната пресметка во 1985 година.”

Член 5

Овој закон влегува во сила наредниот ден од деног на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

501.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА УТВРДУВАЊЕ И РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ВКУПНИОТ ПРИХОД И ДОХОД И ЗА УТВРДУВАЊЕ И РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ПРИХОДОТ**

Се прогласува Законот за дополненија на Законот за утврдување и распоредување на вкупниот приход и доход и за утврдување и распоредување на приходот, што го ус-

вои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 17 јули 1985 година.

П бр. 475
17 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Претседателството на СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с. р.

ЗАКОН

ЗА ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА УТВРДУВАЊЕ И РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ВКУПНИОТ ПРИХОД И ДОХОД И ЗА УТВРДУВАЊЕ И РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ПРИХОДОТ

Член 1

Во Законот за утврдување и распоредување на вкупниот приход и доход и за утврдување и распоредување на приходот („Службен лист на СФРЈ”, бр. 56/84) во член 90 став 4 по зборовите: „делот од приходот” се додаваат зборовите: „што е остварен од доходот на основната организација и од доходот на други самоуправни организации и заедници, како и од личните доходи на работниците”.

Член 2

Во член 91 по став 2 се додава нов став 3, кој гласи: „Под обврски и издатоци од став 2 на овој член на кои се распоредува приходот се подразбираат и обврските и издатоците по основа на инвестиции за основни средства.”

Досегашните ст. 3 и 4 стануваат ст. 4 и 5.

Член 3

По член 112 се додаваат чл. 112а и 112б, кои гласат:

”Член 112а

По исклучок од одредбата на член 65 став 2 и член 67 на овој закон, самоуправните интересни заедници можат од доходот на основната организација и на други самоуправни организација и заедници во 1985 година да обезбедуваат средства за инвестиции за основни средства што непосредно ги финансираат како инвеститори, односно коинвеститори, ако се започнати пред 1 јануари 1985 година.

Член 112б

По исклучок од одредбата на член 90 став 4 на овој закон самоуправната интересна заедница може да ги користи приходите во текуштата година за инвестиции за основни средства што непосредно ги финансира како инвеститор односно коинвеститор ако се започнати пред 1 јануари 1985 година, и тоа: во 1985 година најмногу до износот на користените приходи за инвестиции за основни средства во 1984 година, а во 1986 година најмногу до 50% од користените приходи за инвестиции за основни средства во 1984 година.”

Член 4

Под започната инвестиција, во смисла на овој закон, се смета инвестицијата што до 31 декември 1984 година и е пријавена на Службата на општественото книговодство.

Член 5

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

502.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОСНОВИТЕ НА СИСТЕМОТ НА ЈАВНОТО ИНФОРМИРАЊЕ

Се прогласува Законот за основите на системот на јавното информирање, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 17 јули 1985 година.

П бр. 465
17 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Претседателството
на СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,

Илијаз Куртеши, с. р.

ЗАКОН

ЗА ОСНОВИТЕ НА СИСТЕМОТ НА ЈАВНОТО ИНФОРМИРАЊЕ

I. УВОДНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Јавното информирање е дејност од посебен општествен интерес во која работните луѓе и граѓаните ги остваруваат своите уставни права, како услов за остварување на нивната положба и улога во системот на социјалистичкото самоуправување.

Во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија и во другите општествено-политички организации работните луѓе и граѓаните ги разгледуваат општествените потреби во областа на јавното информирање, дејствувањето и развојот на јавното информирање и, заради остварување на општите општествени интереси во таа област, ги утврдуваат ставовите за тие прашања, а посебно за начинот, видовите и содржините на јавното информирање.

Член 2

Општествено-политичките заедници се должни да ги утврдуваат општествените потреби во областа на јавното информирање и, во согласност со своите права и должности, да го поттикнуваат и унапредуваат развојот на системот на јавното информирање, да обезбедуваат поповолни материјални, кадровски и други можности и за таа цел да го поттикнуваат општественото договарање и самоуправното спогодување на заинтересираните субјекти.

Член 3

Општествено-економските односи во организациите на здружен труд што ја вршат дејноста на јавното информирање се остваруваат во согласност со општествената функција на јавното информирање и со посебните општествени интереси во оваа дејност, утврдени со закон и врз законот заснована одлука на собранието на општествено-политичката заедница.

Член 4

Работните луѓе и граѓаните ја остваруваат општествената контрола над функционирањето на системот на јавното информирање во согласност со законот, во Собранието на општествено-политичката заедница, во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ и во другите форми на своето организирање дејствување.

Член 5

Системот на јавното информирање, како составен дел на системот на социјалистичкото самоуправување, во смисла на овој закон, го прават општествените односи што се воспоставуваат во процесите на јавното информирање помеѓу неговите субјекти и сите форми и начини на јавното информирање со кој тие субјекти го остваруваат правото да бидат информирани за фактите значајни за нивната општествено-економска положба, за остварувањето на самоуправните и другите уставни права и слободи, должности и одговорности, за делегатското одлучување во вршењето на функциите на власта и управувањето со општествените работи, за настаните во земјата и во светот што се од интерес за нивниот живот и работа, како и за правото да ги изразуваат и објавуваат своите мислења и да го планираат, организираат и насочуваат развојот на системот на јавното информирање, во согласност со своите, заедничките и општите општествени потреби.

Член 6

Субјекти на системот на јавното информирање, во смисла на овој закон, се работните луѓе и граѓаните, основните и другите организации на здружен труд и нивните заедници, месните заедници, самоуправните интересни заедници и другите самоуправни организации и заедници, нивните органи, делегатите и делегациите, Собранијата и органите на општествено-политичките заедници, органите на општествената заедница, општествено-политичките и другите општествени организации и здруженијата на граѓаните и нивните органи и делегации, граѓанските правни лица, носителите на самоуправни, јавни и други општествени функции, новинарите и организациите што се занимаваат со информативна дејност, како и организациите што се занимаваат со евидентирање, прибирање, обработка и искажување на податоците и фактите значајни за следењето, планирањето и насочувањето на општествениот развој.

Субјектите на јавното информирање од став 1 на овој член се и извори на јавните информации.

Член 7

Јавното информирање, во смисла на овој закон, е секоја организирана форма на дејствување на субјектите на системот на јавното информирање што се остварува со давање, прибирање, уредување, објавување и ширење на информации преку печатот, радиото, телевизијата и другите средства за јавно информирање.

Член 8

За јавна информација, во смисла на овој закон, се сметаат вестите, податоците, мислењата и соопштенијата, објавени во печатот, на радиото, телевизијата или во други средства за јавно информирање, или на друг начин.

Член 9

Средства за јавно информирање, во смисла на овој закон, се јавните гласила и другите средства за јавно информирање.

Јавни гласила, во смисла на овој закон, се дневниот и периодичниот печат, емитираните програми на радиото, телевизијата и на новинските агенции и документарно-информативните филмови.

Печат, во смисла на овој закон, се весниците, списанијата, ревиите и другите периодични публикации.

Други средства за јавно информирање, во смисла на овој закон, се билтените, летоците, плакатите, транспарентите, разгледниците, дијапозитивите, цртежите, карикатурите и фотографиите во јавна употреба, фонографските и видеографските средства и други форми на објавување информации за јавноста со помош на пишуван или изговорен збор, со слика или филм.

Член 10

Заради обезбедување услови за одлучување на работните луѓе и граѓаните во вршењето на функциите на власта и на управувањето со другите општествени работи и за остварување на нивните самоуправни права и обврски, општествениот систем на информирањето и системот на јавното информирање функционално се поврзани така што преку средствата за јавно информирање се објавуваат податоци и факти на општествениот систем на информирање.

II. НАЧЕЛА НА ЈАВНОТО ИНФОРМИРАЊЕ

Член 11

Јавното информирање се засновува врз:

- 1) слободата на јавното информирање и одговорноста за јавната информација;
- 2) правото на работните луѓе и граѓаните и на другите субјекти да изразуваат мислења во средствата за јавно информирање, да бидат навремено, вистинито, целосно и објективно информирани за настаните во земјата и во светот што се од интерес за нивниот живот и работа, како и за прашањата што се од интерес за заедницата;
- 3) правото на работните луѓе и граѓаните и на другите субјекти да ги користат јавните информации, како услов и претпоставка за самоуправното одлучување;
- 4) правото и обврската на работните луѓе и граѓаните да остваруваат општествено влијание врз јавното информирање – непосредно, во делегатскиот и собранискиот систем и во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ;
- 5) отвореноста на изворите на јавните информации и нивната обврска и одговорност за навремено, вистинито, целосно, објективно и по содржината и формата разбирливо давање на јавни информации;
- 6) јавноста на работата на органите на управувањето на организациите на здружен труд и на другите самоуправни организации и заедници, на органите и организациите на општествено-политичките заедници и на општествено-политичките организации и на други општествени организации и на здруженијата на граѓаните, како и носителите на самоуправните, јавните и другите општествени функции;
- 7) слободната размена и ширењето на јавните информации и нивната достапност, под еднакви услови, за сите субјекти на системот на јавното информирање на територијата на СФРЈ;
- 8) обврската и одговорноста на јавните гласила за навремено, вистинито, целосно, објективно и по содржината и формата разбирливо информирање на јавноста и нивната отвореност за демократско изразување на плурализмот на самоуправните интереси и нивното усогласување врз основите на социјалистичкото самоуправување;
- 9) самостојноста и одговорноста на јавните гласила во остварувањето на нивната општествена функција;
- 10) обврската на јавните гласила да информираат за настаните од сите краишта на земјата што се од интерес за целата општествена заедница;
- 11) правото на исправка на објавената информација со која се нанесува повреда на правата или интересите на човекот, организацијата или органот;
- 12) правото на одговор на објавената информација или мислење ако со договорот суштествено се дополнуваат фактите и податоците од објавената информација;
- 13) обврската за заштита на тајноста на податоците и информациите за кои, во согласност со прописите, се определени видот и степенот на тајноста и одговорноста за нивното објавување;

14) рамената, ширењето и унапредувањето на протекот на информациите и развивањето на меѓународната соработка помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија, како отворена заедница и другите држави и меѓународни институции.

Член 12

Субјектите на системот на јавното информирање, а посебно работните луѓе во организациите на здружен труд од информативната дејност, се должни својата општествена функција да ја вршат така што да придонесуваат за остварувањето и развивањето на социјалистичкото самоуправување, делегатскиот систем, самоуправната положба на работниците во здружениот труд и на другите со уставот утврдени права и должности на работните луѓе и граѓаните, општествената заштита на општествената сопственост, самоуправната социјалистичка свест и морал, братството и единството, рамноправноста на народите и народностите на Југославија и нивната револуционерна традиција, југословенскиот патриотизам, меѓународната положба и безбедноста на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и нејзината неврзана и независна надворешна политика и рамноправна меѓународна соработка и научното, културното и уметничкото творештво, како и за јакнење на општонародната одбрана и општествената самозаштита и на другите општествени вредности на социјалистичкото самоуправно општество.

Член 13

Објавувањето и ширењето на јавната информација е слободно.

Објавувањето и ширењето на јавните информации може да се ограничи или да се забрани само во случаите и под условите утврдени со закон.

Член 14

Соработката со соодветните информативни установи во странство и со меѓународните организации што се занимаваат со информативна дејност се остварува во согласност со начелата на надворешната политика на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и со нејзините интереси и меѓународните обврски.

Овластените субјекти на системот на јавното информирање се должни во меѓународните односи со рамноправна размена и ширење на информациите да придонесуваат за зацврстување на меѓународната безбедност и мирот во светот, за рамноправна меѓународна соработка, за меѓусебно запознавање и разбирање и за јакнење на заемното почитување и пријателството на народите и државите, како и за размена на материјалните и духовните добра.

Член 15

Субјектите на системот на јавното информирање се должни, во согласност со законот и со основачкиот или друг акт, да обезбедат информирање на граѓаните на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство.

Субјектите на системот на јавното информирање овластени со закон или со основачки или друг акт ги информираат, во согласност со меѓународните обврски, припадниците на народите на Југославија кои живеат во други земји како национални малцинства и југословенските исељеници за настаните во земјата, за општествено-политичкиот и општествено-економскиот развој и за меѓународната активност на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Субјектите од став 2 на овој член ја информираат, во согласност со меѓународните обврски, странската јавност за настаните во земјата, за општествено-политичкиот и општествено-економскиот развој и за меѓународната активност на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

III. ОСНОВНИ ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ НА ИЗВОРИТЕ НА ЈАВНИТЕ ИНФОРМАЦИИ

Член 16

Изворите на јавните информации, под еднакви услови, во согласност со законот или со друг општ акт, се отворени и достапни за сите јавни гласила.

Изворите на јавните информации се одговорни за навременост, вистинитост, целосност, објективност и разбирливост на информациите што ги даваат за јавноста.

Не можат да се објавуваат информациите што се сметаат за тајна, поради видот и степенот на тајноста определени со закон, со самоуправен општ акт или со друг акт донесен врз основа на законот.

Член 17

Изворот на јавната информација, по исклучок, може да го определи времето пред кое информацијата не смее да се објави (ембарго).

Одлагање на објавувањето може да се воведе само ако со пребрзото објавување би се нанела штета на општите општествени интереси или на интересите на органите, организациите, заедниците или на поединците, засновани врз законот.

Одлагање на објавувањето на информацијата пред назначеното време може да го укине само изворот на јавната информација којшто и го вовел, за што ги известува сите јавни гласила на кои се однесува истото.

Член 18

Ако изворите на јавни информации забранат, прикријат, дадат неточни, ненавремени или нецелосни информации или го отежнуваат прибирањето на информациите заради објавување, основачите, советите односно други соодветни органи на остварувањето на посебниот општествен интерес во јавното гласило (во натамошниот текст: совети), редакциите на јавните гласила, новинарите и другите заинтересирани субјекти можат да поведат иницијатива за разгледување на таквото однесување на изворите на јавни информации кај органот односно кај телото определено со закон.

IV. ОСНОВНИ ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ НА ЈАВНИТЕ ГЛАСИЛА

Член 19

Јавните гласила имаат должност и право навремено, вистинито, целосно, објективно и по содржината разбирливо да ја информираат јавноста.

Јавните гласила имаат должност и право во информирањето на јавноста за самоуправните и другите заеднички интереси на работните луѓе и граѓаните и на нивните самоуправни организации и заедници и за интересите на општествено-политичките заедници да придонесуваат кон заемното усогласување на тие интереси со општите општествени интереси.

Член 20

Ако јавното гласило не објави информација од интерес за јавноста, или намерно ја преиначи, погрешно ја интерпретира или ја пренесе, или ја измени содржината на информацијата, изворот што ја дал информацијата, работните луѓе и граѓаните и другите заинтересирани субјекти можат да поведат иницијатива за разгледување на таквото однесување на јавното гласило кај органот односно кај телото определено со закон.

Член 21

Јавното гласило е должно да објави исправка на објавената информација со која е сторена повреда на правата или интересите на човекот, организацијата или органот.

Член 22

Јавното гласило е должно да објави исправка на информацијата, освен:

1) ако исправката не се однесува на информацијата поради која се бара објавување на исправката, односно ако не содржи вистински податоци во врска со наводите изнесени во информацијата;

2) ако објавувањето на исправката, со оглед на нејзината содржина, би предизвикало забрана на растурањето односно на емитирањето на јавното гласило предвидена со закон или законска одговорност на главниот и одговорен уредник на јавното гласило;

3) ако исправката се однесува на наводите во објавената информација чија вистинитост е утврдена со правосилен акт на надлежниот орган;

4) ако исправката не ја потпишало овластено лице, кога е во прашање орган, организација или заедница;

5) ако исправката е напишана на навредлив начин;

6) ако исправката е несразмерно подолга од информацијата во која се изнесени наводите поради кои се поднесува односно делот на информацијата на кој непосредно се однесува;

7) ако исправката е поднесена по истекот на 30 дена од денот на објавувањето на информацијата во јавното гласило односно од денот на сознанието за објавувањето на информацијата ако заинтересираното лице од објективни причини во тој рок не можело да дознае за нејзиното објавување;

8) ако поднесената нова исправка е со иста содржина како и порано поднесената исправка и ако спорот пред судот заради објавување на порано поднесената исправка на истата информација правосилно не е окончан;

9) ако е веќе објавена исправка на истата информација што ја поднело некое од овластените лица.

Член 23

Исправката мора да се објави без измени или дополненија, во истиот дел на јавното гласило, под истиот наслов и на ист начин на кој била објавена и информацијата на која се однесува исправката и тоа во првиот, а најдоцна во вториот нареден број односно емисија на јавното гласило по приемот на исправката.

Не е дозволено истовремено да се објавува коментар на исправката.

Ако информацијата на која е дадена исправката ја објавиле односно емитувале други јавни гласила, тие јавни гласила се должни да ја пренесат и исправката на таа информација во првиот, а најдоцна во вториот нареден број односно емисија на јавното гласило откако исправката е објавена односно емитувана.

Член 24

Ако јавното гласило одбие да ја објави исправката на информацијата или не ја објави на начинот и во рокот предвиден со овој закон, подносителот на исправката има право на тужба до надлежниот суд на чие подрачје е седиштето односно местото на издавање на јавното гласило кое ја објавило информацијата на која се однесува исправката.

Член 25

Јавното гласило е должно, под условите утврдени со закон, да објави одговор на објавената информација.

Ако барањето за објавување на одговорот биде одбиено, подносителот на барањето има право на приговор до советот.

Не е дозволено истовремено да се објавува коментар на одговорот.

Начинот на објавувањето на одговорот од став 1 на овој член јавното гласило го уредува со свој самоуправен општ акт.

Член 26

Јавните гласила се должни, во согласност со законот, со други прописи и со својата уредувачка политика, да објавуваат информации и мислења на органите, организациите и заедниците и на работните луѓе и граѓаните што се од интерес за јавноста.

Ако барањето за објавување на информацијата или мислењето од став 1 на овој член биде одбиено, подносителот на барањето има право на приговор до советот.

Член 27

Заради заштита на неприкосновеноста и достоинството на личноста и личниот живот на луѓето, податоци и факти од нивниот личен семеен живот можат да се објавуваат во јавните гласила само со нивна претходна согласност, или без нивна согласност доколку е во прашање загрозување или нарушување на правата и интересите на други луѓе засновани врз законот, односно на пошироките општествени интереси.

Во рамките на информирањето на јавноста за одговорноста на поединци, на органи и организации за сторено кривично дело, стопански престап или прекршок, јавните гласила се должни да ја почитуваат вистината и да не ги нарушуваат честа, угледот, правото или интересот на оној на кого се однесува информацијата.

Член 28

Јавните гласила се должни по барање од надлежниот орган, организација или заедница што вршат јавни овластувања, без одлагање да објават соопштение за фактите чие објавување е од итен карактер и од посебно значење за граѓаните и организациите, а се однесува на опасност по животот и здравјето на луѓето, нивниот имот, општествените средства, безбедноста на земјата, општонародната одбрана и општествената самозаштита и јавниот ред и мир.

V. УСЛОВИ ЗА ОСНОВАЊЕ И ИЗДАВАЊЕ ЈАВНИ ГЛАСИЛА

Член 29

Основните и другите организации на здружен труд, месните заедници, самоуправните интересни заедници и другите самоуправни организации и заедници, органите на општествено-политичките заедници, општествено-политичките и другите општествени организации можат да основаат и издаваат јавни гласила, под условите утврдени со закон.

Член 30

Граѓаните и здруженијата на граѓаните можат, под условите утврдени со закон, да издаваат печат и да шират информации преку други средства за јавно информирање.

Најмалку десет лица можат да издаваат печат во согласност со законот. Лицето кое е осудувано за кривични дела против основите на социјалистичкото самоуправно општествено уредување и безбедноста на земјата не може да учествува во издавањето на печат додека траат правните последици од осудата.

Здруженијата на граѓаните можат да издаваат печат само од својата дејност.

Член 31

Иницијативата за основање односно за издавање на јавно гласило заинтересираните субјекти ја упатуваат на мислење до организацијата на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија.

Иницијативата од став 1 на овој член содржи, особено, програмска концепција и образложение на потребата за основање односно за издавање на јавното гласило, неговата положба и улога во системот на јавното информирање.

ње, концепцијата на уредувачката политика, процената на можните корисници и кадровските и материјално-техничките услови за излегување односно за емитување на јавното гласило.

Член 32

Организацијата на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија ја разгледува иницијативата од член 31 на овој закон и за своето мислење за општествена-та оправданост на основањето односно издавањето на јавното гласило ги известува подносителот и органот на управата надлежен за регистрација на јавното гласило.

Во разгледувањето на таа иницијатива учествуваат субјектите што ја поднеле иницијативата за основање, односно за издавање на јавното гласило и заинтересираните органи, организации и заедници.

Член 33

Јавното гласило се основава со актот за основањето, во согласност со законот.

Со актот за основање на јавното гласило се утврдуваат особено: основните цели и задачи на јавното гласило, програмската концепција на јавното гласило, изворот и начинот на финансирањето, формите на остварувањето на посебниот општествен интерес, како и заемните права и обврски на основачите и јавното гласило.

Јавното гласило може да почне со излегување односно со емитување кога ќе се регистрира кај надлежниот орган.

Член 34

Заради остварување на заедничките интереси на работните луѓе и граѓаните и на народите и народностите на Југославија во јавното информирање, сојузните органи и општествено-политичките организации во федерацијата самостојно или во спогодба со заинтересираните органи и општествено-политички организации во републиките и во автономните покраини можат, под условите и по постапката од чл. 31, 32 и 33 на овој закон, да основаат јавни гласила.

Директорот и главниот и одговорен уредник на јавното гласило од став 1 на овој член го именува и разрешува основачот на јавното гласило, по претходно прибавено мислење од органот на управувањето на организацијата што го издава односно што го емитува јавното гласило.

VI. ОСНОВНИ ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ НА ОСНОВАЧОТ НА ЈАВНОТО ГЛАСИЛО

Член 35

Основачот на јавното гласило ја утврдува програмската концепција на јавното гласило и заедно со советот и со редакцијата на јавното гласило, го следи нејзиното остварување.

Член 36

Основачот на јавното гласило и дава помош на организацијата што го издава односно што го емитува јавното гласило во обезбедувањето на материјални, кадровски, организациони и други услови за успешно остварување на функцијата на јавното гласило.

Член 37

Основачот на јавното гласило именува и разрешува директор и главен и одговорен уредник на јавното гласило, по претходно прибавување мислење од органот на управувањето на организацијата што го издава односно што го емитува јавното гласило, ако со закон не е поинаку определено.

Член 38

Основачот може да донесе одлука за престанок на излегувањето односно на емитувањето на јавното гласило ако утврди дека јавното гласило не ги остварува програмската концепција и утврдената уредувачка политика.

Пред донесувањето на одлуката за престанок на излегување односно на емитување на јавното гласило, основачот е должен да прибави мислење од советот на организацијата што го издава односно што го емитува јавното гласило, од редакцијата на јавното гласило и од организацијата на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија што ја разгледувала иницијативата за основање односно за издавање на јавното гласило.

Ако јавното гласило не ги остварува програмската концепција и утврдената уредувачка политика, а основачот на јавното гласило во смисла на ст. 1 и 2 од овој член не донесе одлука за престанок на излегувањето односно на емитувањето на тоа гласило, организацијата на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија може да покрене иницијатива тоа гласило да се брише од регистарот.

VII. УРЕДУВАЊЕ НА ЈАВНИТЕ ГЛАСИЛА

Член 39

Редакцијата на јавното гласило ја утврдува уредувачката политика во согласност со програмската концепција и со насоките на советот и за нејзиното спроведување е одговорна пред основачот и советот.

За составот на редакцијата на јавното гласило и за распоредувањето на работниците на задачите и работите во редакцијата, се одлучува во согласност со законот на предлог од главниот и одговорен уредник.

Член 40

Главниот и одговорен уредник раководи со работата на редакцијата, непосредно ги врши работите во врска со уредувањето на јавното гласило и ја спроведува утврдената уредувачка политика.

Главниот и одговорен уредник за спроведувањето на утврдената уредувачка политика е одговорен пред основачот, советот и органот на управувањето на организацијата што го издава, односно што го емитува јавното гласило.

Функциите на главен и одговорен уредник можат да бидат одвоени. Нивните права, должности и одговорности се остваруваат во согласност со законот и со самоуправниот општ акт.

Член 41

Уредувањето на јавното гласило се засновува врз колективна работа и лична одговорност на новинарите и врз колективната одговорност на редакцијата на јавното гласило.

Начинот на работата, правата, обврските и одговорностите на новинарите и на редакцијата во уредувањето на јавното гласило се регулираат со самоуправен општ акт.

Член 42

Новинарите придонесуваат за развојот на системот на јавното информирање врз основите на социјалистичкото самоуправање.

Новинарите имаат право и должност активно да учествуваат во конципирањето и спроведувањето на уредувачката политика на јавното гласило во кое работат, одговорно, ангажирано и стручно да ги вршат работите на јавното информирање, во согласност со уставот, законот, друг пропис и со самоуправен општ акт, придржувајќи се кон начелата на новинарската етика.

Член 43

Главниот и оговорен уредник е одговорен за секоја информација објавена во јавното гласило, освен во случај кога информацијата е објавена по барање на надлежниот орган, организација или заедница во смисла на член 28 од овој закон. Ако јавното гласило има повеќе одговорни уредници, тие одговараат за информациите во делот на јавното гласило за кој се одговорни.

За податоците и фактите изнесени во јавната информација е одговорен авторот.

VIII. ОСТВАРУВАЊЕ НА ПОСЕБНИОТ ОПШТЕСТВЕН ИНТЕРЕС ВО ЈАВНИТЕ ГЛАСИЛА

Член 44

Посебниот општествен интерес и обезбедувањето на општествено влијание врз програмската концепција, уредувачката политика, изразувањето и усогласувањето на самоуправните интереси во јавните гласила, работните луѓе и граѓаните ги остваруваат непосредно, со дејствувањето во Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Југославија, во неговите органи и тела, како и по пат на делегати во собранието на општествено-политичките заедници и во советите на јавните гласила и на друг начин определен со закон, односно со врз законот заснована одлука на собранието на општествено-политичката заедница.

Член 45

Основачот формира совет и го определува неговиот состав.

Во печатот што го издаваат граѓани советот го формира и неговиот состав го определува собранието на општествено-политичката заедница на чија територија се наоѓа седиштето на издавачот на печатот што го издаваат граѓани.

Член 46

Советите го оценуваат остварувањето на програмската концепција и на уредувачката политика на јавните гласила, ги разгледуваат нивните програми и планови за работа и развој, разгледуваат и заземаат ставови во врска со одделни објавени односно емитувани информации, разгледуваат прашања од економската и материјалната положба на организацијата што го издава односно што го емитира јавното гласило, го следат спроведувањето на кадровската политика и разгледуваат други прашања утврдени со законот, со основачкиот акт и со самоуправниот општ акт на јавното гласило.

Органот на управувањето на организацијата што го издава односно што го емитира јавното гласило и советот одлучуваат заеднички за прашањата утврдени со законот, со статутот или со друг самоуправен општ акт.

Член 47

Советот за својата работа одговара пред основачот и, по потреба, а најмалку еднаш годишно, писмено го известува за остварувањето на програмската концепција и на уредувачката политика на јавното гласило и за својата работа и проблеми во врска со остварувањето на своите задани, права и должности.

Собранието на општествено-политичката заедница на чија територија е седиштето на основачот на јавното гласило, може да бара од советот на јавното гласило да поднесе извештај за остварувањето на посебниот општествен интерес во јавното гласило и за спроведувањето на неговата програмска концепција.

Член 48

Членовите на советот за својата работа одговараат пред органот односно пред организацијата или заедницата што ги именувала односно што ги делегирала.

Член 49

Ставовите на советот за остварувањето на утврдена уредувачка политика на јавното гласило се должни да ги спроведуваат редакцијата и главниот и одговорен уредник на јавното гласило.

Ставовите на советот во врска со другите прашања од дејноста на јавното гласило ги разгледува органот на управувањето на организацијата што го издава односно што го емитира јавното гласило.

IX. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ВО ЈАВНИТЕ ГЛАСИЛА

Член 50

Економско-пропагандните пораки и другите видови огласи од земјата и од странство се објавуваат во јавните гласила во согласност со законот и другите прописи и со уредувачката политика на јавното гласило.

Економско-пропагандните пораки и другите видови огласи од земјата и од странство се објавуваат во јавните гласила така што на јасен и уочлив начин се означени како огласи.

Како економско-пропагандни пораки и други видови огласи не можат да се објавуваат текстовите што содржат политичко-пропагандни цели или пораки.

Член 51

Не е дозволено издавање односно емитирање на јавни гласила и други средства за јавно информирање ако финансиските и другите материјални средства за нивното издавање односно емитирање се обезбедуваат од странски извори, без оглед на тоа дали тие извори се наоѓаат во земјата или во странство.

Не се смета за финансирање од странски извори ако финансиските или другите материјални средства од тие извори се добиваат на име претплата на јавното гласило или надомест за објавување на економско-пропагандни пораки во рамките на вообичаените износи, ако печатените работи ги издаваат Обединетите нации или ако тие се издаваат врз основа на спогодба склучена помеѓу меѓународните организации и странските установи и организации на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, како и во други случаи утврдени со закон.

Не се смета за финансирање од странски извори емитирањето на филмови и други видеографски средства што ги добиваат радио-дифузни организации со размена или со копродукција со странски организации.

Член 52

Ако информацијата се пренесува од странски извор со домашно јавно гласило, задолжително се назначува изворот на информацијата.

X. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 53

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

503.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ОДАНОЧУВАЊЕ НА ПРОИЗВОДИ И УСЛУГИ ВО ПРОМЕТОТ

Се прогласува Законот за измени и дополненија на Законот за оданочување на производи и услуги во прометот.

тот, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 25 јули 1985 година.

П бр. 462
25 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ОДАНОЧУВАЊЕ НА ПРОИЗВОДИ И УСЛУГИ ВО ПРОМЕТОТ

Член 1

Во Законот за оданочување на производи и услуги во прометот („Службен лист на СФРЈ”, бр. 33/72, 55/72, 28/73, 36/75, 58/75, 7/77, 61/78, 26/79, 5/80, 63/80, 3/81, 23/82, 15/83, 66/83 и 71/84) во член 6 став 1 точка 6 се брише. Досегашните точ. 7 и 8 стануваат точ. 6 и 7.

Член 2

Во член 18 став 4 по зборот: „дејности” запишката се брише и се додаваат зборовите: „и на самостојните угостителски дуќани”.

Член 3

Во член 30 по став 2 се додава нов став 3, кој гласи: „Сојузниот извршен совет може да ја зголеми или да ја намали височината на каматата од став 1 на овој член врз основа на согласност од надлежните републички и покраински органи.”

Член 4

Во член 36 став 1 точка 13 на крајот, точката се брише и се додаваат запишката и зборовите: „како и на тракторски кабин и сигурносни лази за трактори”.

По став 1 се додаваат нови ст. 2 и 3 кои гласат: „Сојузниот извршен совет може да ги намали стапките на основниот данок на промет односно да ја ослободи од плаќање на тој данок продажбата на определени производи што ќе им се изврши на странски физички лица.

Со прописот донесен врз основа на став 2 од овој член се утврдуваат производите од тар. бр. 1, 10, 11 и 12 на Тарифата на основниот данок на промет на кои се однесува одредбата од став 2 на овој член, како и начинот и условите на таквата продажба врз основа на согласност од надлежните републички и покраински органи.”

Член 5

Во член 37 по точка 7, точката се заменува со точка и запишка и се додава нова точка 8, која гласи:

„8) производите за широка потрошувачка што се од значење за животниот стандард, до определено ниво на малопродажните цени, согласно со член 57 став 2 од овој закон”.

Член 6

Во член 55 став 1 бројот: „9” се заменува со бројот: „10”.

Член 7

Во член 57 се додава нов став 2, кој гласи:

„Сојузниот извршен совет може, во согласност со надлежните републички и покраински органи, да воведо диференцирано оданочување на одделни производи за широка потрошувачка што се од суштествено значење за животниот стандард, зависно од нивото на малопродажните цени на тие производи.”

Член 8

Во Тарифата на основниот данок на промет се вршат следните измени и дополненија, и тоа:

1) Тар. број 2 се менува и гласи:

„Тар. број 2

На прометот на нафтни деривати се плаќа основен данок на промет на производи, и тоа на:

1) моторен бензин и авионски бензин:

	дин./лит
– МБ 86	20,947
– МБ 98	21,776

2) дизел-гориво:

– Д-1	15,365
– Д-2	15,603
– Д-3	15,537

На прометот на дизел-гориво Д-2 што за погон на своите трактори и земјоделската механизација земјоделските организации на здружен труд, земјоделските задруги, основните организации на кооперанти и воените земјоделски економии го набавуваат за своите потреби и за потребите на своите кооперанти-индивидуални земјоделски производители, под условите и на начинот од член 6 и член 37 став 1 точка 5 на овој закон – се плаќа основен данок на промет на производи во износ од 3,00 дин./лит.

3) млазно гориво	52%
4) петролеј за мотори	26%
5) петролеј за осветление	17%
6) авионски и моторни масла	24%
7) минерални мазивни масла и масти, хипоидни и други минерални масла и масти, како и масло за подмачкување и примарен (суров) бензин	7%
8) течен нафтен гас во боци и контејнери	15%
Ако течниот нафтен гас се користи со помош на специјални уреди за погон на моторни возила и моторни пловни објекти	60%

9) масло за горење екстра-лесно (ЕЛ) и масло за горење лесно-специјално (ЛС) ако им се продаваат на граѓани исклучиво за загревање на станови и станбени простории и ако се продаваат под условите и на начинот определени во член 37 став 1 точка 5 на овој закон, врз основа на писмени порачки на куќните совети за загревање на станбени згради и станбени простории:

	дин./лит.
– масло за горење екстра-лесно (ЕЛ)	3,936
– масло за горење лесно-специјално (ЛС)	3,941

На маслата за горење од оваа точка што корисниците на општествени средства ги набавуваат исклучиво за горење на индустриски печки и за загревање на хотели и други угостителски објекти под условите и на начинот определени во член 6 на овој закон – се плаќа основен данок на промет на производи, и тоа за:

	дин./лит.
– масло за горење екстра-лесно (ЕЛ)	3,936
– масло за горење лесно-специјално (ЛС)	3,941

На маслото за горење што се користи за други цели, освен за целите од ст. 1 и 2 на оваа точка, се плаќа основен данок на промет на производи, и тоа за:

дин/лит.

- масло за горење екстра-лесно (ЕЛ) — — — 20,416
- масло за горење лесно-специјално (ЛС) — — — 20,788

Организациите на здружен труд што се занимаваат со работи на промет на нафтени деривати се должни посебно да ја евидентираат продажбата на масло за горење.

Пред пуштањето во промет, маслото за горење екстра-лесно (ЕЛ) мора да се обои со јасна црвена боја, а маслото за горење лесно-специјално (ЛС) – со црна боја.

10) масло за горење-мазут, и тоа:

– лесно (Л), средно (СР), тешко (Т), екстра-тешко (ЕТ), ниско сулфурно лесно (НСЛ), ниско сулфурно средно (НСР) и ниско сулфурно тешко (НСТ), се плаќа основен данок на промет на

дин/kg

производи — — — — — 1,000

На прометот на масло за горење – мазут од став 1 на оваа точка се плаќа основен данок на промет, и тоа:

дин/лит.

- од 1 јануари до 31 декември 1986 година — — — 4,360
- од 1 јануари до 31 декември 1987 година — — — 8,730
- од 1 јануари до 31 декември 1988 година — — — 14,000

Ако маслото за горење – мазут од став 1 на оваа точка корисниците на општествени средства го набавуваат под условите и на начинот определен во член 6 и член 37 точка 5 став 1 од овој закон исклучиво за потрошувачка во: производството на сурово железо во високи печки; производството на челик во Сименс-Мартинови печки, како и во длабински и загревни печки; производството на алуминиум – во сите фази (процесот на расчленување на боксит со помош на натриумхидроксид; процесот на впирување на базата заради добивање на глиница; процесот на производство на глиница во фазата на калцинација односно печење на алуминиумхидрат; процесот за одржување на електролитен алуминиум во течна состојба на определена температура, што се врши во собирни печки; процесот на производството на леарски легури од алуминиум во собирни печки); производството на фероникел; производството на цемент; производството на бакренево во пламени печки; за топење на влошката за рафинација во топлиници за олово, цинк и антимон; производството на огноотпорни материјали во ротациони печки; процесот на синтерирање на керамички производи; за топење на суровини (кварцен песок, доломит, натриумфелдспат, калцинирана сода и др.) во стакларски печки; производството на амбалажно и шупливо стакло; прехранбената индустрија (производството на шеќер и масла за јадење); индустријата на градежни материјали; термоцентралите на јаглен во кои се користи мазут за потпалување; термоцентралите – топлани на мазут со моќност поголема од 30 MW и топланите во градовите што започнале со работа до 31 декември 1983 година, основен данок на промет на производи се плаќа во износите од став 1 на оваа точка намалени за 80%.

Основен данок на промет на производите од овој тар. број не се плаќа ако корисниците на општествени средства ги набавуваат под условите и на начинот определен во член 6 и член 37 точка 5 став 1 на овој закон овие производи, и тоа:

1) нафтени деривати – ако организациите на здружен труд на хемиската индустрија ги употребуваат исклучиво како основен материјал за натамошна преработка;

2) авионски бензин и млазно гориво – ако се набавуваат за погон на авиони што се опрема на општествени правни лица;

3) примарен бензин – ако гасни централи го набавуваат за производство на електрична енергија;

4) дизел-горива Д-1, Д-2 и Д-3 – ако ги набавуваат организации на здружен труд на железничкиот, поморскиот, речниот и езерскиот сообраќај исклучиво за погон на моторни шински возила и пловни објекти;

5) дизел-гирова Д-1 и Д-2 – ако ги набавуваат организации на здружен труд на градскиот сообраќај исклучиво за погон на моторни возила во градскиот и приградскиот сообраќај;

6) масло за горење екстра-лесно (ЕЛ) и масло за горење лесно-специјално (ЛС) – ако производителските организации на здружен труд односно трговските организации на здружен труд им ги продаваат на организации на здружен труд на морското и слатководното рибарство за погон на рибарски бродови;

7) масло за горење лесно-специјално (ЛС) – ако се набавува за погон на бродови на воената морнарица;

8) масло за горење екстра-лесно (ЕЛ) и масло за горење лесно-специјално (ЛС) – ако се продаваат за загревање на простории во просветно-културни организации на здружен труд односно во училиштата, во ученички и студентски домови, центри за одбранбено оспособување, детски, социјални и здравствени организации на здружен труд; за погон и загревање на штали, живинарници, сушилници, стакленици и пластеници, за производство и сушење на земјоделски производи на организации на здружен труд; за загревање на печки за производство на леб и печива на организации на здружен труд, и на самостојни занаетчиски дуќани – пекари, како и за загревање на простории и објекти во зоолошки градинки;

9) природен гас и течен нафтен гас – ако корисниците на општествени средства ги набавуваат за свои потреби, освен за погон на моторни возила и моторни пловни објекти со помош на специјални уреди;

10) брајшток и базни масла – ако производителските организации на здружен труд ги набавуваат како материјал за репродукција во производството на специјални мазивни масла на чии промет се плаќа основен данок на промет на производи според овој тар. број или за производство на кабли, трансформатори и амортизери;

11) моторен бензин и дизел-гориво – ако врз основа на посебна потврда од Сојузниот секретаријат за надворешни работи, под услов на реципроцитет, им се продаваат на странски дипломатски и конзуларни претставништва и на странски дипломатски персонал и на конзуларни функционери;

12) регенерирани масла, под услов да содржат најмалку 50% рерафинат по вредност во однос на вредноста на готовиот производ.

Забелешка:

1. Даночна основица за производите од овој тар. број е производителската цена зголемена за зависните трошоци и за учеството за покривање на трошоците на прометот на големо односно на мало.

2. Даночен обврзник е:

1) продавачот што им ги продава нафтените деривати на купувачи на пумпните станици и на други продажни места;

2) купувачот на нафтени деривати – голем потрошувач што тие производи ги купува од производителот, увозникот или трговската организација на здружен труд, под условот и на начинот определени во член 37 точка 1 став 5 на овој закон, односно што тие производи непосредно ги увезува за своја крајна потрошувачка.

3. Како големи потрошувачи, во смисла на точка 2 алинеја 2 од оваа забелешка се сметаат организациите на здружен труд од областа на сообраќајот и единиците и установите на Југословенската народна армија.

2) Во тар. број 4 точка 2 од Забелешката во втората алинеја по зборот: „дејност“ се додаваат зборовите: „и на самостојните угостителски дуќани“. Алинеја 3 се брише.

3) Во тар. број 12 во точката 3 на Забелешката по став 3 се додава нов став 4, кој гласи:

„Основниот данок на промет на производи не се плаќа на прометот на лекови што им ги продаваат аптеките и други здравствени организации на здружен труд на крајните потрошувачи на рецепт, а кој се наплатува преку самоуправните интересни заедници за здравствена заштита.“

Член 9

По исклучок од одредбите на Законот за оданочување на производи и услуги во прометот („Службен лист на СФРЈ“, бр. 33/72, 55/72, 28/73, 36/75, 58/75, 7/77, 61/78, 26/79, 5/80, 63/80, 3/81, 23/82, 15/83, 66/83 и 71/84), освен производите од член 36 став 1 точка 32 на тој закон, данокот на промет на производи не се плаќа ни на прометот на производите од тар. број 1, тар. број 4 точ. 2 и 3, тар. број 7 точка 1 став 1, тар. број 8 став 1 точка 1, тар. број 9 точка 2 алинеи 1 и 3 и точка 3, тар. број 10, тар. број 11 точ. 2, 16 и 17, тар. број 12 точка 1 алинеи 1 и 2 и тар. број 14 став 1 точка 1 и став 2 од Тарифата на основниот данок на промет на кои видливо е втисната ознаката Универзијада 1987 – Загреб, а што се произведуваат врз основа на писмени договори со Организациониот комитет на Универзијада 1987 – Загреб и под услов во целост отстапниот данок на промет да се користи за финансирање на одржувањето на оваа спортска манифестација, а да им се продаваат на крајните потрошувачи во периодот од 1 јануари 1986 година до 30 јуни 1987 година“.

Член 10

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

504.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ДОЛГОРОЧНИОТ ОПШТЕСТВЕН ПЛАН НА ЈУГОСЛАВИЈА ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1986 ДО 2000 ГОДИНА

Се прогласува Долгорочниот општествен план на Југославија за периодот од 1986 до 2000 година, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 18 јули 1985 година.

П бр. 473

18 јули 1985 година

Белград

Претседател
на Претседателството на СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеш, с. р.

Врз основа на член 281 став 1 точка 5, член 286 став 2 точка 1 и член 257 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со чл. 11 и 112 од Законот за основите на системот на општественото планирање и за општествениот план на Југославија, Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 18 јули 1985 година, донесе

ДОЛГОРОЧЕН ОПШТЕСТВЕН ПЛАН НА ЈУГОСЛАВИЈА ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1986 ДО 2000 ГОДИНА

Со Долгорочниот општествен план на Југославија за периодот од 1986 до 2000 година се утврдуваат општата ориентација на развојот на стопанството и општеството, долгорочните цели и правци на тој развој, промените во структурата на производните сили и развојот на социјалистичките самоуправни производствени односи, што треба да се оствари во периодот до 2000 година.

Долгорочниот општествен план на Југославија за периодот од 1986 до 2000 година, понатаму, ги разработува и конкретизира основните определби, стратегијата и основите на политиката на развојот утврдени во Долгорочната програма за економска стабилизација.

Долгорочниот општествен план на Југославија ќе служи како појдовна основа за општа ориентација и утврдување на среднорочните планови на сите носители на општественото планирање, како и за изработка на долгорочните планови на републиките и на автономните покраини и на другите носители на планирањето.

Прв дел

ЗАЕДНИЧКИ ИНТЕРЕСИ И ЦЕЛИ НА РАЗВОЈОТ

Долгорочните интереси и цели на развојот во периодот до 2000 година се насочени кон решавање на основните проблеми и ограничувања на општествено-економскиот развој на Југославија и кон промени во функционирањето на стопанството врз квалитетно повисока основа, со остварувањето на Долгорочната програма за економска стабилизација.

1. Основните проблеми на сегашниот степен на општествено-економската развиеност на земјата кои, воедно, претставуваат и значајни ограничувања на развојот во идниот период, се концентрираат во областа на општествено-економските односи, материјалниот развој и во економијата на стопанисувањето.

Проблем за натамошен развој на самоуправните општествено-економски односи претставува незадоволителната материјална основа на здружениот труд, како последица на изостанувањето на создавањето на потребните услови здружениот труд постепено да овладее со целината на доходот, посебно со вишокот на трудот и со целината на економските процеси во општествени размери. Потиснато е дејството на економските законитости и на пазарните критериуми, заостана развојот на здружувањето на трудот и на самоуправната интеграција и планирањето и изостана активната заедничка развојна и економска политика.

Во областа на материјалниот развој настапи забавување на стопанските активности што се јави во почетокот на 1980-тите години. Во структурата на стопанството се заострени несогласностите помеѓу сировинскиот, преработувачкиот и терцијарниот сектор. Во условите на заострени светски противречности, забавување на растежот на светското стопанство и ограничување на слободната меѓународна размена и незадоволителното домашно извозно стопанство дојде до намалување на учеството на Југославија во меѓународната економска размена, платнобилансни тешкотии и висока надворешна задолженост, при зголемена технолошка зависност. Заостана развојот на домашниот научноистражувачки потенцијал и не е задоволителна примената на научнотехничкиот прогрес. Невработеноста е во пораст, претежно на младите школувани луѓе, а животниот стандард е во опаѓање.

Во економијата на стопанисувањето, поради изразената автархија, растроени се односите во економските текови, ограничена е мобилноста на акумулацијата, стоковно-паричните токови и вкупните односи во општествена-

та репродукција се неусогласени, што се гледа во високата инфлација, ниската акумулативност и ефикасност на инвестициите, во нереално утврдениот значителен дел од средствата и доходот и, врз таа основа, непокриената побарувачка, потрошувачка и сл.

2. Со остварувањето на Долгорочната програма за економска стабилизација, во наредните години тежината на овие проблеми и ограничувања ќе се ублажи и ќе се создадат економски и други поповолни услови за поурамно-тежен, позабрзан и поефикасен економски растеж и развој, и тоа пред се: со остварување на активна политика на надворешно-економската размена и соработка и со нормализација на надворешно-финансиските текови и односи; со неопходно извршување на финансиска консолидација на стопанството и со спроведување на квалитативни промени во начинот на стопанисување заради пораст на ефикасноста, особено со максимално користење на расположивите работни, изградени и природни потенцијали; со остварување на политиката на позабрзано продуктивно вработување, пораст на продуктивноста на трудот и поефикасно инвестирање, со нагласена извозна ориентација и збрзување на научно-техничкиот прогрес. Заедничката економска политика и нејзините инструменти ќе се потпираат врз економските законитости и реалното вреднување на производните фактори на единствениот југословенски пазар.

Кон тоа особено ќе придонесе поттикнувачкото дејство на стопанско-системските решенија и на мерките на економската и развојната политика, што ќе се преземат во текот на првата и втората етапа од остварувањето на Долгорочната програма за економска стабилизација. Клучен услов за остварување на заедничката развојна и економска политика ќе биде самоуправното здружување на труд и средства на организациите на здружен труд, како и нивната соработка и поврзување на единствениот југословенски пазар, со продирачување на соработката во областа на утврдувањето на плановите и програмите на развојот на производството, технологијата и извозот и спречувањето на сите форми на монопол, затворање во локални, републички и покраински граници. Со ова ќе зајакне непосредната врска меѓу остварениот доход, вложениот труд и ангажираните општествени средства, бруто личните доходи и акумулацијата, што ќе ја зајакне материјалната заинтересаност на работните луѓе за што поголем работен придонес и поекономична употреба на општествените средства односно за поголеми лични доходи и поголема акумулација. Со тоа ќе порасне и интересот на организациите на здружен труд за интегрирање на општествениот труд на единственото југословенско стопанско подрачје, како основа за јакнење на кохезионото единство на југословенската самоуправна заедница.

3. Со спроведувањето на политиката на економска стабилизација, по стагнацијата и негативните стапки на растежот во почетокот на 1980-тите години, во 1984 година заживеа стопанската активност, подобрен е тековниот остварен платен биланс и порастот на продуктивноста на трудот во индустријата, со тенденција да се продолжи економското закрепнување. Во наредните години е нужно да се консолидираат позитивните трендови на заживувањето на стопанската активност и постапно да се забрзува темпото на стопанскиот растеж и да се подига ефикасноста на стопанисувањето. Во почетокот на 1990-тите години сегашните проблеми и развојните ограничувања ќе бидат во голема мера ублажени и ќе се создадат услови за постабилен и подинамичен развој во годините до 2000 година. Економските текови ќе се консолидираат, ќе зајакнат квалитативните елементи на економскиот растеж и развој и ќе се забрза натамошниот развој на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи. Врз таа основа ќе се создадат услови за намалување на разликите во нивото на развиеноста во однос на поразвиените земји.

Тргувајќи од Уставот на СФРЈ и од Програмата на СКЈ, како и од определбите од Долгорочната програма за економската стабилизација, заеднички интереси и цели на развојот до 2000 година се:

1. Натамошна изградба на социјалистичкиот самоуправен систем

- натамошна изградба на социјалистичкиот самоуправен систем и полна афирмација на работниот човек во здружениот труд, како основен субјект на здружувањето и поврзувањето на трудот и средствата и управувањето со општествените работи.

Во натамошното развивање на самоуправниот социјалистички систем основните тежишта се:

- создавање услови работникот во здружениот труд да се потврдува и како работник – творец на нова вредност и како управувач со целокупните процеси на општествената репродукција;

- создавање на рамноправни услови за работење и стекнување на доходот и за намалување по тој основ на неоправданите разлики;

- забрзување на процесот на здружување на труд и средства и на други развиени форми на самоуправната интеграција на општествениот труд на целото југословенско стопанско подрачје, со мерки на тековната економска политика и со поддржување на активноста на субјективните сили;

- натамошно создавање услови за целокупната нова вредност во вид на доход на основните организации на здружен труд да одлучуваат работниците во основната организација во која е остварен;

- доследно остварување на уставот, законите, самоуправните спогодби и општествените договори во работењето и работата на сите организации на здружен труд и општеството;

- обезбедување вистинско, целосно и навремено информирање на работните луѓе за сите прашања од значење за поцелосно и поквалификувано самоуправно одлучување и управување со своите и со општествените работи;

- јакнење на самоуправната одговорност на работните луѓе и на сите општествени субјекти за вкупниот развој на меѓучовечките односи во процесот на трудот и во извршувањето на утврдените обврски и задачи;

- развој на функцијата на самоуправното планирање, регулативната функција на пазарот, уважувањето на економските законитости и одговорност за сопствениот развој и за развојот на југословенската заедница во целост, како темел за креирање на стопанско-системските решенија и на мерките на тековната економска политика, што е и суштествен услов за остварување и развој на социјалистичките самоуправни односи како историски интерес на работничката класа и како систем кој обезбедува рамноправен развој на сите народи и народности во Југославија.

2. Суштествено подобрување на положбата на Југославија во меѓународните економски односи

- суштествено подобрување на положбата на Југославија во меѓународните економски односи и нејзино поефикасно и поурамнотежено вклучување во меѓународната поделба на трудот, што треба да се оствари првенствено со потпирање врз сопствените сили, со активирање на сите расположиви капацитети и производствени можности, со побрз развој на надворешнотрговската размена, посебно на извозот, и со подобрување на платнобилансните односи.

Ќе се остварува поурамнотежена економска размена со странство, преку која ќе се реализира околу 40% од општествениот производ. Тоа ќе се постигне:

- со мерки и активности на развојната и економската политика за позначајно влијание на светските критериуми и промени во квалитетот и структурата на производството за извоз, извозот на знаење, технологија и развивање на производствена кооперација и на други повисоки форми на економска соработка со светот;

- со развивање на економска мотивираност на стопанските субјекти за траен извоз на стоки, услуги, знаење, технологија и комплетни производствени програми;

- со изградба на специјализирана и рационална структура на извозот заснована врз користењето на економските фактори на конкурентноста и на светската увоз-на побарувачка;

- со оспособување на извозното стопанство во структурата на извозот да оствари претежен дел на извоз на производи од повисоки фази на преработка, со што пониски трошоци за производство, со што поголем доход по работник, доход спрема ангажираните средства, бруто личен доход по работник и со акумулација според ангажираните средства;

- со значително зголемување на извозот на стоки и со развивање на современите видови на економска соработка со одделни региони, одделни земји - позначајни економски партнери на Југославија, а особено со земјите во развој и со соседните земји, врз основите на рамноправна соработка, независноста и заемност на интересите;

- со обезбедување на неопходен увоз заради зголемување на производството, вработеноста и поцелосно користење на капацитетите, како и заради задоволување на потребите на домашниот пазар;

- со рационална супституција на увозот која непрекинато ќе се усогласува со промените на структурата на производството за зголемување на извозот и со правците на технолошкиот напредок на земјата.

3. Урамнотежен, ефикасен и динамичен растеж на производството

- урамнотежен, ефикасен и динамичен растеж на производството, со квалитативни структурни промени на вкупното стопанство и со слободно движење на општествените средства и акумулацијата на единствениот југословенски пазар, првенствено со здружување на труд и средства заради негово побрзо приспособување кон барањата на внатрешниот развој, како и кон промените во светското стопанство. Отстранување на авторитарниот развој во земјата и спрема светскиот пазар при намалување на структурните диспропорции со надминување на едностраноста во индустријализацијата, со поодлучен развој на земјоделството, малото стопанство, туризмот, сообраќајот врските и станбено-комуналната дејност и со зголемување на технолошкиот прогрес, посебно со побрз развој на индустриските гранки што се носители на тој прогрес.

Во остварувањето на поусогласен, поефикасен и поди-

намичен растеж на производството, основни правци се:

- максимално користење на изградените и забрзано активирање на расположивите работни, природни и развојни потенцијали и изградба на нови материјални производни сили спрема економскиот критериум, заради јакнење на извозната и акумулативната способност на стопанството, зголемување на вработеноста и зголемување на општественото богатство;

- силен научно-технолошки развој и на извозно интензивната индустрија, особено на производството на електроника, нови машини и опрема на агрегатни единици и интермедијални елементи, на малото стопанство, туризмот; зголемување на производството на енергија, храна и определени сировини врз база на рационално користење на домашните извори, унапредување на производството и намалување на увозната зависност; натамошно развивање на сообраќајот и интегралниот транспорт, на водостопанството, поморското стопанство, станбената изградба, комуналната и друга инфраструктура односно дејностите во областа на градежништвото;

- утврдување на придонесот на секој работник во остварувањето на доходот врз основа на количеството и квалитетот на извршената работа, сложеноста на работата, одговорноста за поефикасно користење на расположивите

средства, тежината на условите за работа, намалувањето на трошоците за работење и ефикасноста од користењето на знаењата и работното време;

- натамошно интензивирање на земјоделското производство и создавање на услови за побрзо развивање и јакнење на земјоделското здругарство, врз самоуправни основа, со забрзување на процесот на здружување на личен труд и средства на земјоделците во земјоделските здруги и други форми на долгорочно здружување и поврзување со организациите на здружен труд;

- остварување на програмите и проектите од заедничко значење за развојот на производството и извозот на единствениот југословенски пазар врз основа на самоуправниот здружување на труд и средства, што ќе придонесат за реализирање на заедничките планови и за развој на производството, за отстранување на авторитарниот развој, намалување на структурните диспропорции во материјалното производство и натамошно отворање на стопанството за позитивно влијание на светскиот пазар врз зголемувањето на продуктивноста на трудот и неговата конкурентна способност.

4. Пораст на вработеноста и на продуктивноста на трудот

- пораст на вработеноста, при пораст на ефикасноста од стопанисувањето со зголемување на економијата на средствата и со побрз растеж на индивидуалната и вкупната општествена продуктивност на трудот. Особено треба да се создаваат услови за понатамошен пораст на продуктивно вработување, особено во стопански недоволно развиените подрачја на земјата. Активирањето и развивањето на потенцијалите на малото стопанство, услужните и други дејности може да даде значителен придонес во продуктивно вработување и во забрзувањето на материјалниот и социјалниот развој.

Во организациите на здружен труд треба да се изврши прераспределба на работите и задачите на работниците според стручната подготовка и способностите.

Во остварувањето растеж на вработеноста и на продуктивноста на трудот основни тежишта се:

- водење на активна политика, пред сè, за продуктивно вработување и создавање услови до 2000 година Југославија да се приближи кон состојбата на полна вработеност. Тоа ќе се постигне: 1) со забавана на деаграризацијата и трансферот на населението село-град и од аграрни во неаграрни дејности; 2) со побрзо решавање на проблемите на кумулираната невработеност во недоволно развиените региони и во регионите со најизразена невработеност; 3) со намалување на латентната невработеност во индустријата и во другите дејности, со соодветно пренасочување и намалување на вработеноста во вонстопанските, административните дејности; со зголемување на вработеноста во земјоделството; со нови индустрии со помали капацитети и со стручно интензивно производство; малото стопанство на производствени и услужни дејности; туризмот, станбено-комуналната област; научноистражувачката, образовната и информативната дејност и во други општествени дејности;

- со остварување побрз растеж на индивидуалната и општествената продуктивност на трудот првенствено: со унапредување на општествената организација на работата и работниот процес; поделба на работата и комбинација на работата, со поголема делотворност на средствата за производство, со примена на научните достигнувања во процесот на работата, со образование покрај работата и со користење на природните услови.

Неопходно е повеќе да се ангажира врз негувањето на култот на работата и развивањето на свеста за работата како највисока вредност и да се унапредува одговорноста спрема работата.

5. Постојано подобрување на условите за живот и работа на работните луѓе и граѓаните

– постојано подобрување на материјалните, културните, општествените и други услови за живот и работа на работните луѓе и граѓаните, континуирано и сè поцелосно задоволување на потребите и јакнење на материјалната и социјалната сигурност на работните луѓе е основна и трајна цел на југословенското самоуправно социјалистичко општество.

Подобрување на условите за живот и работа на работните луѓе и граѓаните ќе се остварува:

– со развивање на целосен систем на распределба според трудот и резултатите од трудот, а пред сè на моралните, општествените и материјалните признајња на работниците и другите работни луѓе и граѓаните – носители на квалификуван и попродуктивен производствен труд и на сите други форми на иноваторска работа и творештво на материјални и општествени вредности. Со политиката за распределба на средствата за лични доходи треба да се обезбеди поголемо и поадекватно вреднување на основните носители на производството и развојот, на креативната и стручната работа на работниците кон работат под тешки работни услови;

– со развивање доследна примена на начелото на солидарност и заемност и со зголемување на здравствената, материјалната и друга социјална заштита на децата, младина, на физички, со старост и на друг начин хендикепирани лица;

– со доследна примена на начелата за распределба според трудот и резултатите од трудот и со суштествено намалување на материјалните и други социјални разлики меѓу домаќинствата, настанати по основаи надвор од трудот и на резултатите од трудот;

– со создавање услови за поцелосно задоволување на материјалните, образовните, културните, рекреативните, здравствените, станбено-комуналните услови за живот и работа.

6. Забрзување на техничко-технолошкиот прогрес

– забрзување на техничко-технолошкиот прогрес, пред сè, со побрз развој на сопствената наука и технологија и со порационално користење на светските научни и технолошки достигања.

Тежишни правци на забрзаниот развој на техничко-технолошкиот прогрес се:

– создавање услови, врз самоуправна основа, за побрзо јакнење на сопствените научни потенцијали во функција на развивање на творештвото од сите видови, попродуктивен труд и зголемување на општественото богатство;

– организирање врз самоуправна основа на истражувачко-развојни центри во областа на енергетиката, агрикултурата, одделни индустриски комплекси, градежништвото, информатиката, роботиката, биотехниката, поморството, сообраќајот, просторното планирање и др.;

– изградување на јаки центри за фундаментални истражувања на носителите на стратегијата и политиката на научниот и технолошкиот развој како најважни фактори на развојот на новите производни сили со висока деловност (микроелектроника, роботика, биотехнологија, генетички инженеринг, нуклеарна технологија и др.), како и за применети истражувања и поврзување на науката и здружениот труд;

– приспособување и унапредување на образовниот систем, селекција и развој на таленти, постојано кадровско оспособување на постојните и нови истражувачи и стручњаци од различни профили и експертности, вклучувајќи и работоводни кадри од сите видови;

– обезбедување материјална, општествена и морална поддршка во рамките на општиот систем за поцелосно поддржување на носителите на попродуктивен труд и на

сите видови творештво, така што иновативната дејност да стане најширока општествена практика и органски дел на системот и практиката на здружениот труд и на целото општество;

– организирана и систематска употреба на меѓународните технички стандарди и нормативи, како и побрзо вклучување во научноистражувачките кадри во развојните проекти на здружениот труд и зголемување на бројот на способни научноистражувачки кадри;

– користење на неопходните современи светски достигања во развојот на домашната наука и технологија, врз основите на рамноправна соработка, независност и заемност на интересите.

7. Унапредување на системот на функционирање на материјалните резерви

– унапредување на системот на функционирање и финансирање на материјалните резерви на сите нивоа заради потрајно воспоставување стабилни односи на единствениот југословенски пазар, јакнење на одбранбената способност на земјата и намирување на потребите во вонредни услови.

Системот на функционирање и финансирање на материјалните резерви ќе се унапредува:

– со воспоставување и одржување (од доходот, односно акумулацијата) на материјалните (стоковните), паричните (и девизните), општите (стратегиските) и пазарните (тековните) резерви во согласност со потребите на организациите на здружен труд и на сите нивоа на организираност на стопанството и општеството;

– со јакнење на резервите на стратегиски суштествените репродукциони материјали, сировини, енергија, работни и други системи на производството;

– со воспоставување, на ниво на федерацијата, т.е. во размери на целата земја, резерви за определени видови и намени, во согласност со заедничката развојна и економска политика.

8. Поусогласен регионален развој

– поусогласен регионален развој и порационално просторно разместување на производните сили во рамките на општествено-политичките заедници и целата земја со поцелосно користење на расположивите услови и можности на секое подрачје.

Тежишни правци на остварувањето на регионалниот развој:

– водење активна политика на порамномерен регионален развој и создавање услови за значително поголема ефикасност во користењето на производствените сили, поголема вработеност на работно-способното население, побрз растеж на вкупната општествена продуктивност на трудот; висок степен на поделба на трудот и здружување на труд и средства врз самоуправна основа; забавување на миграцијата на работната сила; водење активна популациона политика, порамномерен и успешен економски развој како материјална основа за рамноправност на сите народи и народности;

– отстранување на диспропорции во структурата на стопанството на земјата, пред сè: 1) нескладот во стоковно-паричните односи; 2) економската размена со странство; 3) надминување на едностраноста во индустријализацијата и урбанизацијата; 4) побрз развој на малото стопанство, станбено-комуналното стопанство, сите видови сообраќај и врски и интегрален транспорт; 5) побрз развој на агроиндустрискиот комплекс, а посебно развој на енергетиката и на определени области на примарното производство и производството што е носител на техничко-технолошкиот прогрес; 6) поцелосно функционирање на репродуктивно и економски поврзаните системи;

– забрзување на процесот на здружување труд и средства и забрзување на циркулацијата и концентрацијата на акумулацијата, специјализација и поделба на работата на единственото југословенско подрачје, согласно со заедничката економска и развојна политика;

– реализација, врз доходовни основи, на повеќе заеднички програми за развој на производството и извозот.

9. Побрз развој на стопански недоволно развиените републики и најбрз развој на САП Косово

– побрз развој на стопански недоволно развиените републики и најбрз развој на САП Косово во функција на вкупниот стопански развој на земјата и остварување материјална основа за рамноправност на народите и народностите на Југославија;

– остварување на политиката за побрз развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини претставува еден од трајните заеднички интереси и цели на општествено-економскиот развој на републиките и автономните покраини и на Југославија како целина;

– во рамките на заедничката развојна и економска политика ќе се води активна политика за намалување на разликите во степенот на стопанската развиеност на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини на единственото југословенско подрачје во однос на просекот на земјата, за да се создадат услови стопански недоволно развиените републики и САП Косово побргу да се развиваат и да го надминат степенот на стопански недоволно развиените, утврден врз база на договорените критериуми.

Остварувањето на оваа цел ќе се обезбеди со здружување на труд и средства, со средства на фондот на федерацијата, со дополнителни средства и со примена на други мерки и активности предвидени со долгорочната програма за економска стабилизација. Притоа, тежиштето треба да биде врз:

– интензивирање на самоуправното здружување на труд и средства и јакнење на непосредната улога на организациите на здружен труд на целата територија на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во остварувањето на политиката на побрз развој на стопански недоволно развиените републики и најбрз развој на САП Косово;

– поттикнување на организациите на здружен труд, посебно на крупните, кон побрзо развивање на процесот на здружување на труд и средства, вложување врз доходовни основи, од развиеното подрачје што, со подобро користење на расположивите производствени и други потенцијали, а особено на постојните стопански капацитети и со изградба на нови во стопански недоволно развиените републики и во САП Косово – ќе придонесе за унапредување на нивната стопанска структура, зголемување на вработеноста и извозот;

– со зголемување на улогата на Фондот како институција на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини во реализацијата на самоуправно здружување труд и средства;

– создавање услови со мерки на заедничката развојна и економска политика за најбрз развој на САП Косово, со максимално вложување на сопствени напори, во рамките на развојот на СР Србија и Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

10. Унапредување и заштита на животната и работната средина

– унапредувањето и заштитата на животната и работната средина, како суштествен дел на сите човечки активности. Зачувувањето, заштитата и унапредувањето на животната и работната средина, а пред сè со преземањето соодветни мерки за отстранување на причините за исцрпеност и загаденост на животната и работната средина и за

општото зголемување на еколошката култура, ќе биде се позначајно.

Унапредување и заштита на животната и работната средина ќе се остварува:

– со планирање на поусогласено уредување на просторот, порационално користење на природните и со труд создадени вредности;

– со воведување на квалиметриски стандарди за сите намени на просторот, технолошките процеси (погони и постројки), производите и материите во прометот (стоки и услуги);

– со вклучување на трошоците за заштита и унапредување на животната средина во сите вложувања и трошоци на производството.

11. Јакнење на системот на општонародната одбрана и општествената самозаштита

– јакнење на системот на општонародната одбрана и општествената самозаштита како составен дел на стратегијата и политиката на развојот.

Основни тежишта во јакнењето на системот на општонародната одбрана и општествената самозаштита се:

– натамошно негување на слободарската традиција, придобивките од револуцијата и југословенскиот патриотизам на работничката класа, младината и сите граѓани и сите народи и народности на Југославија;

– натамошно поопштествување на работите за одбрана и безбедност;

– натамошно јакнење и оспособување на вооружените сили, посебно на Југословенската народна армија, како заеднички вооружени сили на работничката класа и на сите народи и народности на Југославија, за остварување на нивната улога и задачи и во системот на општонародната одбрана и општествената самозаштита и безбедност;

– натамошно оспособување и јакнење на организациите на здружен труд и на други самоуправни организации и заедници и општествено-политички заедници (во согласност со нивните права и должности) за одбрана и заштита на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Втор дел

ПОЛИТИКА НА РАЗВОЈОТ

1. УСЛОВИ И ОГРАНИЧУВАЊА

Во периодот до 2000, а посебно во периодот до 1990 година ќе бидат изразени крупни надворешни и внатрешни проблеми и ограничување на развојот кои ќе бараат исклучителни напори и одрекувања заради нормализација на тековите на вкупната општествена репродукција и пресврт во функционирањето на југословенското стопанство врз квалитативно повисока основа со остварување на Долгорочната програма за економска стабилизација. Трансформацијата на југословенското стопанство од претежно екстензивен во интензивен начин на развој ќе биде особено под дејство на следните услови и ограничувања на:

а) веќе настанатите и претстојните големи промени во светското стопанство;

б) воспоставувањето неопходна согласност помеѓу стопанскиот растеж, технолошкиот прогрес, стопанската структура и меѓународната размена и економската соработка;

в) неопходните институционални и системски промени заради осетно подобрување на ефикасноста на стопанисувањето.

1. Промени во светското стопанство и нивно влијание. Во тек се исклучително длабоки промени во светското стопанство, и заострување на противречностите на кризната состојба, а особено: се заоструваат противречностите на кризната состојба; се продолжува процесот на голема прераспределба на капиталот и општественото бо-

гатство за сметка на помалку резвиените земји под притисок на владеечките монополи; се продлабочува технолошкиот јаз врз база на силната технолошка доминација на развиените земји и јакнењето на технолошката, економската и финансиската зависност на земјите во развој; под силно влијание на научно-технолошкиот прогрес се одвива процесот на длабока трансформација на материјалните производни сили и се продлабочуваат структурните неусогласености, но со тоа се создаваат и нови можности за меѓународната економска соработка и поуспешно вклучување во меѓународната поделба на трудот. Тие околности, промени и процеси ѝ даваат можност на Југославија, при поефикасен внатрешен развој, да оствари успешно приспособување кон настананатите промени.

Според постојните долгорочни трендови и проекции на светското стопанство, од суштествено значење за југословенската развојна политика за подолг рок особено се следните долгорочни промени:

- забрзано растечка улога на науката и трансферот на научни сознанија, технологија и нивни сопствен развој и примена;

- нови форми на интегрираност во меѓународната поделба на трудот. Претстои, всушност, се поорганизира на производствена кооперација на меѓународен план, вертикална поделба на трудот обезбедена со долгорочни договори за испораки и цени, како и нова прераспределба на акумулацијата во меѓународни рамки;

- нова структура на вкупната општествена репродукција. Идната технологија и идната меѓународна економска кооперација, како и се поразвиените форми на внатрешна и надворешна интеграција, претпоставуваат забрзан развој на водечките развојни сектори од значење за поусогласен развој на стопанството;

- нова структура на општествените потреби, нов тип на урбанизација и потреба од одржување на еколошката рамнотежа.

Преструктурирањето на стопанството во тој правец ќе преставува тежок процес, дури и за развиените земји, а особено за југословенското стопанство. А секое временско задоцнување во наведените сфери носи со себе големо заостанување во развојот и ненадоместливи загуби во средства, технологија и време.

2. Стопански растечка, технолошки прогрес, структурни промени во стопанството, меѓународна размена и економска соработка. Всушност периодот до 1990 година ќе претставува санација на сегашната неповолна состојба на стопанството и ублажување на развојните ограничувања, со ориентација кон најбрз можен стопански растечка и развој. Главни пречки за забрзување на стопанскиот растечка и остварување промени во структурата на стопанството во правец на поголемо и поуспешно вклучување во меѓународната поделба на трудот ќе претставуваат недоволниот обем на домашната акумулација, ограничените можности за користење на странски средства и платнобилансните проблеми при висока надворешна задолженост. Нискиот обем на инвестициите ќе дејствува ограничувачки во поглед на поголемото ангажирање на населението способно за работа како потенцијален извор за побрз стопански растечка, а воедно ќе дејствува и врз побавниот растечка на продуктивноста на трудот по основа на примената на технички прогрес, исто така поради лимитарните можности за вложување во развојот на нова технологија и унапредувањето на научноистражувачката работа. Платнобилансните проблеми ќе влијаат врз незадоволувачкиот обем на притекувањето девизни средства потребни за финансирање на неопходниот увоз заради непречен растечка на производството. Споменатите развојни ограничувања ќе значат и забаване на темпото на приспособување на структурата на стопанството кон развојните процеси на светското стопанство. Тука се присутни и други дебаланси, фиктиви, превисока потрошувачка и растројства во тековите на општествената репродукција како наследство од минатото на еден авторитарен и волонтиристички начин на развој, кој мора да се совлада. Од тие причини, наредниот период

до 2000 година, а посебно периодот до 1990 година ќе биде и тежок процес кој не може да се надмине со мирна еволуција на економскиот растечка и развој. Нужни се брзи и подлабоки радикални промени што бараат остварување на Долгорочната програма за економска стабилизација, без кои и не е можно да се остваруваат целите и проекцијата на овој план.

Предвидените структурни промени во стопанството треба во добар дел да се остварат токму во 1990-тите години за да се создадат услови за поголема отвореност на стопанството спрема светот и негово поуспешно вклучување во современите светски развојни процеси. Во такви услови е нужно да се забрза процесот на самоуправни интеграција со јакнење на здружувањето на труд и средства на организациите на здружен труд на единственото југословенско стопанско подрачје, што ќе претставува пресуден фактор за ублажување на постојните развојни ограничувања, елиминирање на авторитарноста, но и пораст на ефикасноста на целото стопанство. Процесот на интеграција кој денес е силно изразен во светското стопанство мора да се зајакне и во нашето стопанство, и треба да се насочни кон реализација на заедничките програми за развој на производството, технологијата и извозот заради отстранување на стопанско-структурните неусогласености, забрзување на научно-технолошкиот прогрес зголемување на извозот, пораст на ефикасноста и на други квалитети на стопанисувањето и јакнење на самоуправниот економски развој. Заедничките развојни програми и планови треба да ги опфатат репродукционите комплекси за кои постојат материјални и други услови и кои можат да достигнат највисоки дофати на развојната, технолошката, производствената, извозната односно економската успешност. Окрупувањето на стопанството врз самоуправни основа и интеграцијата на општествениот труд на единственото југословенско подрачје ќе овозможат масовно производство за внатрешниот и надворешниот пазар и ќе придонесат за намалување на трошоците по единица на производство, пораст на доходот и конкурентноста на светскиот пазар. Тоа е услов да се надмине сегашната нарушеност и единственото на југословенскиот пазар и да зајакне неговото функционирање.

Во областа на развојот на економските односи на Југославија со странство доследно ќе се спроведува определбата утврдена во Долгорочната програма за економска стабилизација, т.е. отвореност спрема сите земји и економските интеграции. Нашето припаѓање на неврзаните земји, а тоа се земји во развој, бара наше залагање за остварување на нов меѓународен економски поредок, посебно за нови форми на кооперација и меѓународна интеграција, како и за поинаква распределба на светската акумулација и новите инвестиции и да го најдеме нашето место во непосредната кооперација со тој дел од светот. Организираната и поинаку програмирана долгорочна економска кооперација со земјите во развој ќе влијае пред сè врз нашето постапно, но сè поголемо поместување спрема секундарните и терцијалните дејности, при определена специјализација.

Растечката улога на знаењето и на научно-технолошкиот прогрес налага забрзан развој на науката и технологијата како инфраструктура на сите други области, гранки и дејности. Тоа налага развојот и примената на научните دستигања да се насочат селективно кон определени сектори и производи преку кои стопанството во целост ќе се доведе на повисоко квалитативно ниво. Ваквата технолошка политика претпоставува обединување на материјалните и стручните потенцијали и избор на соодветни мерки на економската и развојната политика. Технолошкиот прогрес треба во наредниот период да дојде до полн израз во генерирањето на нови производи и активности, унапредувањето на технологијата во постојните индустрии и сектори (земјоделство, индустрија и други области и активности), формирањето на потребни кадри и во порастот на вработеноста и продуктивноста на трудот. Примената на технолошкиот прогрес во работно-интензивните дејности треба да придонесе за значителен пораст на продуктивноста на

трудот и за апсорбирање на расположивите работни потенцијали, како извори на стопанскиот растеж и развој.

Порастот на продуктивноста на трудот по основ на примена на технолошкиот прогрес и активирање на други квалитативни фактори е единствена шанса врз таа основа да се зголеми и животниот стандард на населението.

3. Институционални и системски промени. Согласно со Долгорочната програма за економска стабилизација извесен број системски промени се веќе донесени, а во тек се интензивни подготовки за донесување и на други промени на стопанскиот систем и економската политика. Притоа, економската функција на општествено-политичките заедници во поглед на насочувањето и поттикнувањето на стопанисувањето ќе биде сведена во рамките на уставните овластувања. Ќе се воспостават и потрајно ќе се унапредуваат условите за објективно дејствување на економските законитости и пазарните критериуми. Со доградување на стопанскиот систем ќе се обезбедат стабилни услови за стопанисување на подолг рок. Од посебно значење за натамошниот развој на самоуправните општествено-економски односи ќе биде јакнењето на материјалната основа на здружениот труд и забрзувањето на процесот на здружување на труд и средства врз самоуправна основа на единствениот југословенски пазар. Врз таква основа, со поврзување на организациите на здружен труд во интеграциони комплекси треба да дојдат до поцелосен израз предностите на самоуправниот систем како посебен фактор на забрзување на економскиот растеж и развој и за пораст на ефективност на целото стопанство.

II. ФАКТОРИ И ПОТЕНЦИЈАЛИ НА РАЗВОЈОТ

1.0. Социјалистичките самоуправни општествено-економски односи и улогата на субјективните фактори

1.1. Во развојот на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи и јакнењето на материјалната основа на здружениот труд, основната тежина ќе биде врз:

- целосното овладување на работниците во здружениот труд со целината на стекнувањето и распределбата на доходот, а посебно врз јакнењето на одлучувањето на работниците за проширената репродукција во сите форми на самоуправната економска интеграција и делегатското одлучување во политичкиот систем на социјалистичкото самоуправање;

- поттикнувањето на мотивационите фактори и интереси на работниците за поголем доход односно за поголем личен доход и поголема акумулација, во услови на еднакво вреднување и на текуштиот и на минатиот труд, со обезбедување полна морална, општествена и материјална афирмираност на носителите на трудот и творештвото, на порастот на продуктивноста на трудот и унапредувањето на нивото на технономијата, ефикасноста и деловната успешност;

- достигнувањето развиени форми на самоуправна економска интеграција со воспоставување на репродукциони врски, поделба на трудот и специјализација на целото југословенско подрачје врз основа на здружување на труд и средства, посебно со заеднички програми и планови за развој на производството и извозот.

1.2. Со зголемено ангажирање на сите субјективни сили и со полно активирање на расположивите потенцијали, со зголемени работни и творечки напори на сите работни луѓе ќе се остварат значително поголеми развојни, економски и социјални резултати, првенствено по пат на:

- ефектуирање на предностите на здружувањето на труд и средства, а пред сè преку најширока иницијатива и творештво, сè подлабока поделба и интеграција на трудот на единственото југословенско подрачје и со натамошни ефекти на науката во производството, во кое ќе се развијат јаки истражувачко-развојни потенцијали;

- развивање на системот на доходот како општа мотивациона сила на работниците и на организациите на здружен труд, врз основа на дејствувањето на законите на

вредноста и економската принуда со јакнење на единствениот југословенски пазар, со кои се создаваат услови за ефикасно стопанисување и подигање на економијата на вкупниот општествен труд и задоволувањето на потребите, во согласност со системот на вредностите на социјалистичкото општество;

- развивање, покрај основната организација на здружен труд, на работните и сложените организации на здружен труд како стоковни производители и поттикнување на нивното поврзување и организирање заедничко производство на определени производи заради поцелосна поделба на трудот и усогласување на заедничкиот развој, примена на современа организација на работата и технологијата на производството и зголемување на ефикасноста и рационалноста на работењето;

- усогласување на развојот на организациите на здружен труд од општествените дејности во рамките на самоуправните интересни заедници заради осигурување поефикасно задоволување на заедничките потреби и интереси, односно поголема рационалност и квалитет на услугите. Ќе се обезбеди развојот на општествените дејности, во целост и по структура да биде непосредно заснован врз материјалните можности и потребите на организациите на здружен труд од материјалното производство и другите дејности;

- општо подигање на културата на трудот, првенствено со натамошно унапредување на стручноста и знаењето, работните навики и производствената уметност на работниците во организациите на здружен труд. Високо оспособените здружени работници ќе овладеат со материјалните производни сили со најважна деловност и ќе станат најважна производна сила. Во организациите на здружен труд и во самоуправните интересни заедници, преку самоуправните форми на одлучување, ќе се зголеми ефикасноста на изнаоѓањето оптимални решенија за промени и усогласување на развојната, технолошката, економската, социјалната и финансиската политика. Врз основа на наградување на работниците според трудот и резултатите од трудот поцелосно ќе се афирмираат носителите на трудот и творештвото и поцелосно ќе се остваруваат правата, обврските и одговорностите. Врз таква основа, и понатаму, ќе се унапреди начинот на управување со примена на современите научни методи и резултатите на информатиката и ќе се зголеми ефикасноста на работењето;

- решително остварување на политиката на потпирање врз сопствените сили, која не значи затворање и автархиен развој, туку ориентација кон рационално користење на сите расположиви фактори на растежот, развојот и прогресот, согледување на комплетните производства на единствениот југословенски пазар и отвореност за сите видови меѓународна економска размена и соработка од обостран интерес.

1.3. Во согласност со Долгорочната програма за економска стабилизација ќе се догради стопанскиот систем и потрајно ќе се уредат условите за стопанисување, а пред сè условите за стекнување и распоредување на доходот врз основите на реалното (пазарно) вреднување на факторите на производството и развиеното стоковно-парично стопанисување на организациите на здружен труд, како современи стоковни производители. За активирање на потенцијалите на трудот и творештвото и на сите изградени капацитети и расположиви стопански ресурси, а посебно заради ефектуирање на предностите на социјалистичкото самоуправање, ќе се разработи комплексен систем на распределба според трудот и резултатите од трудот и проширената репродукција врз основа на досегашното искуство и соодветните научни резултати, со тежиште врз натамошното општествено и економско ослободување на трудот – јакнење на здружувањето на труд и средства, на самоуправната интеграција и квалитетот на животното ниво, со што ќе се отворат најшироки простори за сестран општокултурен, социјален, технолошки и економски напредок и зголемување на општественото богатство.

– Ќе се догради стопанскиот систем со потпирање врз економската принуда, планско-пазарното стопанство и економските законитости и врз решително јакнење на организациите на здружен труд како стокovní производители и носители на проширената репродукција. Овие системски промени се однесуваат пред сè на промените во системот на областа на општественото планирање и системот на општествената репродукција, во системот на областа на распределбата на личните доходи, областа на економските односи со странство, областа на цените, општествената контрола на цените и промената на релативните односи во цените заради уедначување на условите за стопанисување, монетарната и кредитната област, системот на даноците и придонесите и др.

– Основното тежиште на доградбата на стопанскиот систем од суштинско значење за успешно остварување на заедничката долгорочна развојна и економска политика е врз развивањето и разработувањето на целосниот систем на проширената репродукција врз основите на социјалистичкото самоупраување, со што ќе се создаде реална основа работните луѓе непосредно да владеат со вишокот на својот труд и со средствата за општествена репродукција. Во врска со тоа, промените во системот и практиката на самоуправното општествено планирање треба да овозможат ефикасно насочување и усогласување на развојот во договорените правци, пред сè со заеднички планови, програми за производство и извоз.

– Натомошната доградба на системот на економските односи со странство, посебно нормализирањето на надворешно-финансиската соработка, одржувањето и јакнењето на реалниот курс на динарот, воспоставувањето девизен пазар и функционална царинска, заштитна и даночна политика, ќе претставуваат клучни елементи за рационално поврзување на нашето стопанство со други економии и со светските пазари. Таквите механизми позитивно ќе влијаат врз развојната, економската и извозната политика. Посебно, успешно функционирање на девизниот пазар и јакнењето на вредноста на домашната валута ќе имаат позитивна улога на патот за воспоставување конвертибилност на динарот во меѓународните плаќања, како една од сушествените задачи и цврсти критериуми за успешно водење на развојната и економската политика и за оспособување на стопанството за успешен настап на светскиот пазар.

– Со донесувањето на општествен договор за основите и мерилата за распоредување на доходот, чистиот доход и за распределба на личните доходи, ќе се воспостави непосредна врска меѓу остварениот доход и ангажираните општествени средства, бруто личните доходи и акумулацијата. Тоа значи дека со распределбата ќе се услови ефикасното користење на општествените средства и порастот на продуктивноста на трудот. Воспоставувањето на такви односи во распределбата ќе придонесе работниците во здружениот труд да станат материјално позаинтересирани за што поголем придонес и поекономична употреба на општествените средства односно за поголем личен доход и поголема акумулација, што ќе го зголеми и интересот на организациите на здружен за здружување и интеграција на целото југословенско стопанско подрачје.

– Истовремено, сегашниот систем на финансирање и поттикнување на стопански недоволно развиените републики и САП Косово треба, во согласност со определбите во Долгорочната програма за економска стабилизација, да се догради и усоврши. Во тоа посебно ќе се зголеми улогата и одговорноста на здружениот труд.

– Заради јакнење на мотивационите фактори за работа, творештво и ефикасно работење, односно заради порационално користење на природните ресурси и поекономична употреба на општествените средства, ќе се преиспитаат и приспособат сите стопанско-системски решенија и услови за стопанисување (стекување и распоредување на доходот) со кои се определуваат трошоците и доходите, стокóвните и паричните форми на размена, кредитните и некредитните односи на финансирање на производството и општествените потреби, како и областа на фискалните и

слични видови зафаќање средства од стопанството, целиот финансиски и пресметковен систем, сите општествени фондови, резервите и фондовите за социјална заштита. Врз таква основа ќе дојде и до елиминирање на администрирање (со сведување на улогата на државните органи на нужно уредување на односите на производството, распределбата, размената и потрошувачката), односно до јакнење на самоуправната економија во која максимално ќе се пројави слободната самоуправна иницијатива на организациите на здружен труд како самостојни стокóвни производители.

2.0. Население, вработеност и кадри

2.1. Население

(1) Основните трендови на просечниот демографски развој на Југославија од изминатиот долгорочен период ќе продолжат и до 2000 година, при истовремено пројавување на суштествени позитивни промени на регионалните демографски обележја. Со преземање на заеднички и посебни мерки на активната демографска, популациона и регионална развојна политика, што ќе се конкретизираат во среднорочните општествени планови на општествено-политичките заедници, а особено во развојните планови на социјалистичките републики и на социјалистичките автономни покраини, во значителна мера ќе се отстранат досегашните неповолни и големи демографски разлики.

(2) Југославија во 2000 година ќе има околу 25,150.000 жители. Просечната стапка на растеж на населението и понатаму постепено ќе се намалува и ќе изнесува околу 0,6% годишно. Привремените миграции на југословенското население во странство ќе се намалат.

(3) Со адекватни мерки на популационата, економската и социјалната политика значително ќе се намалат разликите во наталитетот на одделни региони. Високите стапки на репродукција на населението во некои делови на земјата значително ќе се намалат. Со тоа долгорочно ќе се остваруваат целите за поурамнотежен општествено-економски и демографски развој на одделни делови на земјата и понатаму ќе јакне нејзината витална способност и квалитетот на животното ниво.

(4) Старосната структура на југословенското население во 2000 година ќе биде неповолно обележје на демографската ситуација. Уделот на население старо од 0 до 19 години ќе се намали од околу 33% во 1981 на околу 30% во 2000 година, уделот на население старо преку 60 години ќе се зголеми од околу 12% на околу 18%, а уделот на население со преку 65 години старост ќе се зголеми на повеќе од 12%. Таквата ситуација, помеѓу другото, ќе бара со посебни мерки на социјалната и економската политика и со развивање на соодветни општествени институции значително да се унапреди грижата за остареното население.

(5) Во просек за земјата, ќе се продолжи средното траење на животот (за жени на околу 75 години, а за мажи на околу 70 години), а и понатаму ќе се намалува смртноста на доенчињата. Меѓутоа, поради продолженото стареење на населението, ќе се зголемат и стапката и бројот на умрени.

(6) Просечната густина на населеноста на населението ќе се зголеми од околу 90 на близу 100 жители на еден квадратен километар. Заради порамномерен регионален развој, отстранување на големите разлики во густината на населеноста на одделни подрачја и остварување полицентричен систем на населби, ќе се спроведува политика на порамномерно разместување на производните сили.

(7) Истовремено ќе се спроведува општествено-економската и развојната политика и ќе се преземаат соодветни мерки и активности за порамномерен внатрешен регионален развој, а посебно мерки за отстранување на економските причини за одлив на населението во други земји и за создавање услови за нивно враќање.

(8) Во согласност со вкупниот долгорочен општествено-економски развој ќе се одвиваат битни промени во социјално-економската структура на населението. До 2000 година земјоделското население ќе се намалува, а неземјоделското население ќе се зголеми. Неземјоделското население ќе се зголеми за околу четири милиони лица (просечна годишна стапка на растеж од околу 1,4%).

Стапката на активноста на населението во земјата во 2000 година ќе изнесува околу 47% и вкупно ќе порасне за 2 индекси поена, односно за околу 1,7 милиони лица. Активното население во земјата ќе се зголемува годишно по стапка од околу 1,1% и во 2000 година ќе изнесува околу 11,5 милиони лица.

Степенот на ангажираноста на вкупното население способно за работа постојано ќе се зголемува до 2000 година. Активното население, кон крајот на планскиот период, ќе се состои од девет десеттини неземјоделско активно и една десеттина земјоделско активно население. Издружаното население релативно ќе се намалува.

(9) Во наредниот период во значителна мера ќе се зголеми работната ангажираност на населението во индивидуалниот, претежно неземјоделскиот сектор, но општествениот сектор на сопственост и понатаму апсолутно и релативно ќе има доминантно учество. Во општествениот сектор ќе биде работно ангажирани околу 80% од активното население во земјата, а во индивидуалниот сектор околу 20% (во 1985 година оваа пропорција изнесува 70%:30% во корист на општествениот сектор).

(10) Трансферот на население од аграрот ќе продолжи со опаѓачка тенденција. Трансферот на работноспособно население од земјоделските во други дејности ќе изнесува годишно околу 30 илјади лица. Се оценува дека една половина од тој трансфер ќе се одвива преку образовниот систем на младите генерации, а другата половина со миграции и со други форми на професионална преориентација. Таквите демографски движења, при програмирањето на производството на храна, ќе бараат преземање на посебни мерки за општествено-економски развој и нивна конкретизација за среднорочните развојни периоди.

2.2. Вработеност

(1) Согласно со Долгорочната програма за економска стабилизација до 2000 година Југославија треба да се доближи до полна вработеност.

(2) Новото работно ангажирање на населението ќе изнесува во просек околу 400 илјади лица годишно и тоа: во општествениот сектор вкупно околу 350 илјади (по основ на пораст на вработеноста околу 150 илјади, а по основ на замена и проста репродукција околу 200 илјади), а во индивидуалниот неземјоделски сектор околу 30 илјади. Работното ангажирање по петгодишни развојни периоди осетно ќе се разликува. До 1990 година ќе се решаваат најтешките проблеми на невработеноста, особено на млади квалификувани кадри.

Обврска на организациите на здружен труд е во рамките на долгорочното планирање на развојот да ги планираат и потребите од кадри и образование на вработените и тоа да биде основа на политиката за упис на ученици и студенти и за планирање на вработувањето.

(3) Со остварување на целите и задачите на политиката на продуктивно вработување ќе се создаваат услови за просечен вкупен растеж на вработеноста од околу 2% годишно (во општествениот сектор на стопанството околу 1,9%, а во индивидуалниот нестопански сектор околу 4%).

(4) Во рамките на политиката на продуктивно вработување ќе се преземаат посебни мерки за забрзано вработување на млади квалификувани и стручни кадри. Притоа особено ќе се води сметка за вработување на жените и за поефикасно решавање на други проблеми заради остварување вистинска рамноправност на половите. Ќе се спроведува политика на зголемена грижа за заштита на семејството, ќе се развиваат општествени услуги за потребите на домаќинството и со тоа поуспешно ќе се решаваат проблемите на вработената жена.

(5) Доближувањето до состојба на полна вработеност ќе претставува суштествена цел на вкупната политика на динамичен вкупен општествено-економски развој, а посебно на стратегијата и политиката на урамнотезен регионален развој, како и на политиката на развој на здравството, школството, науката и технологијата и на сите други социјално-економски подрачја на животот и работата на населението.

(6) Со спроведување на политиката на забрзан развој со потпирање врз сопствените сили ќе се создаваат услови расположивите човечки и материјални ресурси оптимално и продуктивно да се користат и новите инвестициони потфати, што обезбедуваат отворање на нови работни места, да подлежат на критериумите на светското ниво на продуктивноста на трудот и ефикасноста на користењето на материјалните средства на трудот.

(7) Од становиштето на активната политика на продуктивно вработување, основните барања на развојот се: (а) оптимално користење на материјалните ресурси на трудот, што подразбира нивно структурно усогласување и продужување на погонското време на користење на постројките, опремата и другите средства на трудот од десетчасовна на просечно осумнаесетчасовна дневна работа; (б) зголемување на продуктивноста на живиот труд и по тој основ скратување на работното време на работниците од просечна 42 часовна неделна работа на 35 часовна работна недела до 2000 година, постепено и селективно, со обезбедување продолжување на времето на користење на средствата на трудот, зголемување на обемот на производството по работник при поголем или ист доход, акумулација и личен доход по работник; (в) зголемување на обемот и диверзификација на производството, со збогатување на асортиманот и квалитетот во сите стопански дејности; (г) развивање на комплементарни работно интензивни дејности врз основа на воведување нови современи технологии; (д) побрзо развивање на истражувачко-развојните единици во сложените организации на здружен труд и со тоа поголемо ангажирање на научни и високо образовни кадри; (е) подигање на нивото на продуктивноста на трудот во клучните сектори на индустријата на светско ниво на конкурентност заради стабилен растеж на извозната способност; (ж) побрз развој на помали индустриски погони со висококвалитетно специјализирано производство со средства во општествена и индивидуална сопственост; (з) обезбедување висока продуктивност на трудот во земјоделското производство на индивидуалниот, а особено на општествениот сектор; (и) зајакнување на општиот степен на индустријализацијата на земјата и на општествениот сектор, при истовремен забрзан развој на производствениите, услужните и други дејности, со ангажирање средства во индивидуална сопственост на граѓани; (к) воведување индустриски системи на организација и работење во сите стопански дејности; (л) поинтензивно вработување на млади школувани кадри во агроиндустрискиот комплекс; и (м) квалитативно свртување во развојот на вработеноста на општествените дејности што придонесуваат за зголемување на силите на трудот и на општествениот доход; интензивирање и изнаоѓање нови и поголеми можности за ангажирање на работниците за работа со сопствени средства во малото стопанство и во индивидуалниот сектор на земјоделството.

(8) Основно нужно свртување во работната ангажираност на населението ќе биде остварувањето усогласена структура меѓу директно производствениот и непродоводствениот труд со јакнење на уделот на производствениот и креативниот труд. Таквата насока на работната ангажираност ќе ја зајакне улогата на производствениот и креативниот труд како основен фактор и движечка сила на материјалниот и општествениот развој на земјата. Развојот на дејностите во областа на науката и информатиката, образованието и здравството, како клучни фактори на производните сили на општеството, релативно ќе го надминат растежот на работното ангажирање на кадри во непосредното производство и ќе создаде услови за замена на

постојните со нови производни сили со сè поголема деловност.

2.3. Кадри

(1) Остварувањето на стратегијата на самоуправниот општествено-економски развој ќе предизвика крупни промени во општествено-економската структура на населението. На почетокот на 21 век југословенската социјалистичка самоуправна заедница ќе биде во голема мера социјално хомогенизирано општество, во кое ќе доминираат носителите на повеќепродуктивна работа, со значително развиен сопствен научно-технолошки потенцијал.

(2) Бројот на кадри со виша и висока стручна подготовка ќе порасне за околу трипати, а бројот на кадри со средна подготовка (КВ; ВКВ; ССП) околу двапати. Поголемиот дел од работниците ќе бидат оспособени за вршење работи и задачи што бараат средна стручна подготовка. Уделот на кадри со виша и висока стручна подготовка ќе изнесува околу 25% од вкупната работна ангажираност. Во општествениот сектор уделот на кадри со образование под среден степен значително ќе се намали.

(3) Со активна научно-технолошка политика суштествено ќе се промени сегашната производствена структура на стопанството, структурата на вкупниот општествен труд и системот на образованието. Ќе дојде до перманентна трансформација и замена на постојните занимања со нови занимања. Ќе израснат нови структури на кадри со соодветно општо образование што ќе овозможи стекнување на специјалистички способности и знаења од областа на автоматизацијата, автоматика, микроелектрониката, роботиката, општата и индустриската информатика, биотехнологијата, генетското инженерство и новиот систем на организација и индустриското инженерство и др.

(4) Идниот економски и научно-технолошки развој ќе наметне потреба од интензивен пораст на научните кадри во истражувањето, иновацијата и трансферот на знаења. Забрзано ќе се зголеми и бројот на квалитетни високообразовни раководни кадри, кои брзо и плодотворно ќе ги применуваат и понатаму ќе ги развиваат најновите научно-технолошки, економски и организациони достигања.

(5) Во рамките на развојното планирање на сите субјекти на општествената репродукција ќе се согледуваат долгорочните кадровски потреби и ќе се преземаат мерки за образование и стручно усовршување на кадрите. Образованието на кадрите ќе биде приоритетна задача, која ќе се остварува со постојано обновување и проширување на знаењата со работа и за работа, врз основа на унапредениот систем на иновации и знаења.

(6) Вложувањето на средства за образование на кадри и во научноистраживачката работа ќе расте по просечна годишна стапка поголема од растежот на општествениот производ.

3.0. Средства за репродукција

3.1. При се помала акумулативна и репродуктивна способност на стопанството во последните 15 години високиот растеж на инвестициите и нивната екстензивност придонесоа за растројства во тековите на општествената репродукција. Разлика меѓу барањата за инвестиции и можностите за нивно финансирање посебно е пројавена во периодот од 1970 до 1980 година (учество на бруто-акумулацијата на стопанството во општествениот производ од 19,4% во однос на учеството на бруто-инвестициите во основни и обртни средства во општествениот производ од 42,6%). Автархичниот концепт на развојот и сè помалата ефикасност на инвестирањето, при многу ограничена мобилност на акумулацијата на единственото југословенско стопанско подрачје, како и значителното користење на додатна акумулација од странство, придонесоа за продлабочување на структурните неусогласености во стопанството и за превисока задолженост.

Во текуштиот плански период е проолжена тенденцијата кон слабеење на акумулативната и репродуктивната способност на стопанството, при истовремено поинтензивно опаѓање на реалниот обем на инвестициите во основни средства. Во целост инвестиционата активност опадна до ниво кое го загрозува натамошниот технолошки развој и стопанскиот растеж што налага потреба за јакнење на инвестиционата активност и на нејзината ефикасност во рамките на процесот на закрепнување и забрзување на стопанскиот растеж и развој.

3.2. Во наредниот период со нормализација на надворешниот долг и со интензивно користење на расположивите капацитети и јакнење на акумулативната и репродуктивната способност на стопанството ќе се надминат постојната изразита скудност на расположивата акумулација како непосредно најголем ограничувачки фактор на развојот. Во формирањето на домашната акумулација ќе се обезбеди: (1) запирање на неконтролираниот одлив на акумулација надвор од стопанството; (2) стабилизирање и зголемување на уделот на акумулацијата во новосоздадената вредност врз основа на пораст на производството, продуктивноста на трудот и економијата на средствата; (3) зголемено ангажирање на акумулацијата со која располага населението за вложување во производствени намени; (4) рационално ангажирање на странски средства, вклучувајќи заеднички вложувања и други современи видови надворешнофинансиска соработка.

Во користењето на средствата за проширена репродукција ќе се создаваат услови за: (1) суштествено зголемување на степенот на самофинансирањето на развојот (вклучувајќи и здружени средства); (2) значително зголемување на мобилноста и концентрацијата на средствата на акумулацијата врз самоуправни основи на здружување на труд и средства на единственото југословенско стопанско подрачје; (3) значително зголемување на ефикасноста и рентабилноста на инвестициите врз основа на нивна квалитетна проектна и друга подготовка и поширока општествена верификација, со непосредно одлучување и економска одговорност на организациите на здружен труд за инвестиционите потфати и на другите учесници во инвестиционата изградба, од проектните организации до деловните банки.

3.3. Совладувањето на состојбата на ниска акумулативна способност на стопанството претпоставува целосно активирање на сите извори за формирање на акумулација, а тоа се: стабилен пораст на доходот претежно врз основа на растеж на продуктивноста на трудот и подобрување на економијата на средствата и намалување на трошоците за производство; промени во вредносната структура на општествениот производ во смисла на зголемување на акумулацијата и на вишокот на производи; и воспоставување поцврста меѓузависност на бруто-личниот доход по работник и акумулацијата во однос на ангажираните средства во распоредувањето на доходот.

Паралелно со јакнењето на процесот на создавање акумулација, преку среднорочните планови, нужно е да се изврши селективен избор на приоритетните правци на вложувањата во кои треба да се насочи најголем дел од расположивата акумулација во согласност со заедничките интереси и цели на развојот и со предвидената производствена ориентација.

3.4. Во користењето на странски средства за проширена репродукција предност ќе имаат: (1) заедничките вложувања врз база на заеднички ризик; (2) општествено и економски целособразното внесување технологија и други знаења во согласност со заедничката стратегија на развојот; (3) остварувањето на заедничките развојни приоритети за целата земја, посебно во врска со јакнењето на извозниот потенцијал на стопанството, како и вложувањата во производството со кое познатително се врши економски оправдана супституција на увозот, посебно во енергетиката и во производството на основни сировини. Притоа, уделот на странски средства ќе се намали и ќе се сведе во еко-

номски прифатлив сразмер и ќе се урамнотежи преку нормалните надворешнофинансиски видови соработка. Во согласност со договорената политика на стопанскиот и општествениот развој, во користењето на странски средства за проширена репродукција ќе се уважуваат економските критериуми и барањата на светскиот пазар во поглед на продуктивноста, ефикасноста и конкурентноста. При тоа основен критериум за користење на странски кредити ќе биде способноста на субјектите да ги враќаат тие кредити, во согласност со важечките прописи.

3.5. Условите и можностите за зголемување на средствата за репродукција ќе бидат релативно тешки во периодот до 1990 година. Во тој период расположливиот потенцијал на средствата за репродукција ќе биде оптоварен со големи издавања по основ на отплати на странски кредити, вклучувајќи ги и курсните разлики, со санација на нерентабилното производство, пренасочување на значителен дел од средствата за вложување во обртни фондови и друго. Ориентацијата кон реална амортизација треба позитивно да влијае во овој период врз побрза замена и модернизација на основните средства. Во такви услови ќе бидат лимитирани можностите за вложување во основни средства, а особено за започнување нови вложувања. Поради тоа во тој период мораат да се вложат значително поголеми напори за поцелосно користење на постојните капацитети, сметајќи со тоа дека најголем дел од овие капацитети мораат производствено да се пренасочат, нужно да се модернизираат во комбинација со други, а некои и да се отпишат.

4.0. Наука, технички и технолошки прогрес

4.1. Наука

(1) Заради надминување на запоставеноста на научната и истражувачко-развојната работа, недоволното вложување во науката, уситнетоста на мрежата на научно-истражувачки организации, автархијноста, регионализацијата и парцијализацијата на науката, меѓусебната неповрзаност на научните потенцијали и неповолната структура на кадрите, во наредниот период значително ќе се унапредат и повеќекратно ќе се зајакне кадровската, материјалната и техничката база на научната област и со тоа ќе стане основа за сопствен научно-технички прогрес.

(2) Динамиката на материјалниот развој и на развојот на самоуправните општествено-економски односи во наредниот период ќе биде пресудно условена со дејствувањето на квалитативните фактори на развојот, а посебно со примената на науката и техничкиот прогрес. Образованието, науката и технологијата, како витални фактори на прогресот, ќе имаат приоритет во натамошниот развој и тие треба значително да придонесат за растеж на продуктивноста, динамиката и ефикасноста на развојот на производните сили.

(3) Ќе се создаваат услови науката да стане сè позначајна производна сила и фактор на општествениот прогрес, а нејзините резултати сè попресуден фактор за натамошниот техничко-технолошки, економски и вкупен општествен развој на Југославија до 2000 година и во наредниот век. Целокупниот развој на самоуправните општествено-економски односи во научната и истражувачко-развојната работа ќе се заснова врз определбата за општествено-економскиот карактер и содржината на работата во науката како производна сила. Со системски решенија и со мерки на економската политика ќе се отстранат сите ограничувања што произлегуваат од третманот на науката како област на потрошувачката. Истражувачко-развојната дејност, чиј резултат е ново технолошко знаење, ќе се третира во процесот на општествената репродукција како директен производствен фактор.

(4) Во наредниот период ориентацијата ќе биде кон побрз и квалитативен развој на домашната наука како битен фактор на развојната стратегија. Домашната наука ќе се насочи пред сè кон оние научни истражувања во кои по-

стојат извесни предности, каде што веќе се постигаат значајни резултати, кај оние гранки што стратегијата на развојот ги предвидува како клучни за иднината на стопанството и за успешното вклучување во меѓународната поделба на трудот.

(5) Побрзо ќе се остварува процесот на самоуправно интегрирање на науката во здружениот труд, така што науката, како креативна компонента на развојот, побрзо и поцелосно да се вклучува во формирањето на развојните стратегии, во изборот, трансферот и облагородувањето на технологијата, во инвестиционата активност, деловната политика и развојно-истражувачките активности, во развивањето на извозната ориентација и светскиот технолошки прогрес.

(6) Ќе се создаваат услови за натамошно развивање на директните односи на науката и здружениот труд, како и за подобро поврзување на постојните и побрзо организирање на нови развојно-истражувачки единици во стопанството и во општествените дејности. Ќе се создаваат услови за концентрација на кадри, средства и истражувања во областите во кои со заеднички напори побрзо ќе се постигнат резултати потребни за реализација на долгорочната стратегија на вкупниот развој на земјата.

(7) Ќе се обезбедат услови сите позначајни одлуки на развојот во полна мера да се засноваат врз научни анализи, информации и оптимални варијанти, со цел одлучувањето на работниците да има своја полна содржина и поголеми ефекти.

(8) За побрз развој и примена на науката и другите општествени дејности од посебна важност ќе биде изградбата на општествен систем на информирање, единствен информационален систем и на научна и стручна документација, создавањето заеднички документациони и информациони центри и вклучувањето во мрежата на информационите системи во светот. Програмското насочување на научниот и истражувачко-развојниот потенцијал ќе се остварува пред сè со заеднички истражувачки проекти во рамките на договорените приоритети на развојот.

(9) Побрзо надминување на заостанувањето на материјалната положба на науката ќе се оствари со доходовно поврзување на научните и истражувачките работни организации со стопанството и со други корисници односно со самоуправно интегрирање на науката во здружениот труд. Планирањето на научната и истражувачко-развојната работа ќе стане значаен дел на вкупниот систем на планирањето.

(10) Ќе се изгради заедничка стратегија и политика на долгорочниот развој на науката како составен дел и суштествен фактор за утврдување и остварување на вкупната стратегија и политика на развојот на земјата. Врз таа основа треба да се подобри соработката, координацијата и општественото насочување на научната и истражувачко-развојната работа по пат на заеднички програми за научно истражување. Согласно со тоа, ќе се оствари пожелна меѓународна соработка во областа на науката.

(11) Ќе се донесат мерки на економската политика со кои ќе се поттикнува развојот на научноистражувачката и истражувачко-развојната работа, ќе се зајакне материјалната положба на науката и ќе се создадат услови за планирање на научноистражувачката и истражувачко-развојната работа, при постојано зголемување на кадровскиот и техничкиот потенцијал на научната област.

4.2. Технички и технолошки прогрес

(1) Заради надминување на превисоката технолошка зависност од странство, недоволната заснованост на техниката и технологијата врз современите основи на научната и истражувачко-развојната работа, релативно ниското ниво на технологијата, запоставеноста на сопствените технолошки решенија, незадоволувачкиот трансфер на пронајдоци во земјата врз база на здружување на труд и средства, во наредниот период ќе се води активна политика на значително побрз техничко-технолошки развој, пред сè со поцелосен развој на сопствените научни потенцијали.

Новиот квалитет на технолошката трансформација и на трансферот на технологија ќе биде во ефикасното приспособување и облагородување на увезените технологии, во што научноистражувачката работа со својата надградба ќе овозможи поволни извозни резултати.

(2) Во наредниот период решителната ориентација на стопанството ќе биде насочена кон постојаниот процес на модернизација на постојните и остварување нови средства и предмети на трудот и извори на енергија, создавање нови производи и воведување нови производствени методи и нови начини на организација и управување со производството, со што се постига зголемување на општествената продуктивност на трудот. Тоа постојано менување на техниката на производството ќе се оствари со замена на основните средства со посовремени средства и со воведување повисока техника по пат на нови инвестиции во веќе постојните гранки и со изградба на потполно нови гранки на техника и производство. Измените во релативното значење на производствените фактори ќе се одвиваат во правецот на јакнење на техничкиот прогрес и намалување на релативното влијание на други фактори на растежот.

(3) Промените во структурата на производство ќе наоѓаат основна движечка сила во напредокот на техниката, при сè поширока општествена поделба на трудот и сè целосна диверзификација на производствените дејности. Творечките идеи на науката, предметени во техниката и во сè посовршените орудија и предмети за работа, во сè посовршените технолошки процеси, ќе претставуваат најмоќни задвижувачи на општествениот и економскиот прогрес во периодот до 2000 година и понатаму. Ќе се создадат и потребни услови за коренит пресврт во образовната, научната и технолошката политика и во нејзиното спроведување, со цел во втората половина на оваа и на почетокот од наредната деценија да се постигне значително поголемо влијание на технолошкиот прогрес врз стопанскиот и општествениот развој. Стопанскиот растеж ќе биде повеќе заснован врз растежот на продуктивноста на трудот и ефикасноста на основните производствени фондови.

(4) Во овој период ќе се спроведе во живот заедничката стратегија на технолошкиот развој и врз таа основа ќе се надминат постојните технолошки разединетости, расцепканоста на научно-техничките потенцијали и ќе се намали едностраната увозна технолошка зависност од странство. Стратегијата и политиката на развојот на технологијата во наредниот период ќе се остварува со максимално ангажирање на сопствените научни и истражувачко-развојни потенцијали заради развој на сопствена технологија и оптимално користење на светската технологија и нивниот придонес кон забрзувањето на процесот на технолошкиот развој.

(5) Селективниот трансфер на странска современа технологија, при заедничка стратегија на сопствениот технолошки развој, ќе се користи во техничкиот и економскиот развој на земјата, за модернизација на индустријата и стопанството во целост, со создавање на јака сопствена кадрowska база и освојување на современ концепт на маркетинг и управување, пред сè врз основа на заеднички програми за истражување и развој на технологијата. Странската технологија поуспешно ќе се користи, усвојува и ќе се користи и за натамошен трансфер меѓу организациите на здружен труд, врз основа на поврзување и здружување на труд и средства меѓу организациите на здружен труд врз доходовни основи и со соодветна политика на заштита на домашното производство и технологија.

(6) Со политиката на научниот и технолошкиот развој ќе се создаваат услови за следење на општиот развој во светот, за асимилација и поактивно учествување во развојот на научните и технолошките знаења, за адаптација на станската технологија и за адекватна спрега на фундаменталните, применетите и развојните истражувања и развивање на сопствена оригинална технологија за нови производи и производствени процеси што ќе бидат конкурентни на меѓународниот пазар.

(7) Ќе се стимулира брзо пренесување на истражувачките достигања од местото на настанувањето во производството, домашниот трансфер врз база на здружување на знаења, труд и средства, како и трансфер на домашни технологии во други земји, а посебно во земјите во развој.

(8) Ќе се зголеми економскиот интерес на организациите на здружен труд и нивната финансиска способност (функционална амортизација) за поголемо користење на домашните истражувачки и развојни ресурси и за развој на сопствена технологија.

(9) За да се забрза научно-техничкиот напредок и да се намали технолошкиот јаз до 2000 година ќе се замени и понатаму ќе се унапреди најголем дел од сегашната техничка основа, производи, материјали, орудија за работа, технологија како и организација, со обединување на сите расположиви сили и средства.

(10) Ќе се обезбеди слободна размена и користење на информациите во земјата за новите научни и технички достигања и поттикнување на техничката помош и други видови соработка. Техничко-технолошките информации ќе се користат значително повеќе во прогнозирањето, следењето и насочувањето на технолошкиот развој.

(11) Изградбата, развојот и функционирањето на големите технолошки системи, што се од интерес за земјата, ќе се заснова врз единствени технолошки основи и поврсто поврзување со домашната индустрија и науката.

(12) Ќе се создаваат материјални и други услови уделот на вкупните средства за наука во општествениот производ до 2000 година да изнесува околу 2,5%, а вложувањата во научната и истражувачко-развојната работа да растат по просечна годишна стапка поголема од стапката на растежот на општествениот производ.

Зголемувањето на кадровската основа на научноистражувачката област ќе се оствари по стапка поголема од 4% просечно годишно, така што бројот на врвни и научни кадри да се зголеми повеќе отколку двојно.

Кон крајот на 2000 година повеќето истражувачи ќе се наоѓаат во истражувачко-развојните единици во составот на стопанските и други организации на здружен труд. До крајот на овој плански период фундаменталните истражувања ќе учествуваат со околу 30% во вкупните истражувања.

Бројот на нови производи и патенти ќе се зголеми годишно значително побрзо во однос на сегашната состојба. Значително ќе се зголеми степенот на автоматизацијата, во што највисоките видови автоматизација повеќекратно ќе се зголемат (роботика, флексибилна технологија и др.).

(13) Посебни тежишта на техничко-технолошкиот развој ќе бидат:

- развој на производството на основни сировини и полупроизводи, енергетика, основни метали, основни хемиски производи, градежен материјал, основни земјоделски производи, фармацевтски и други производи, како и развој на производството и употребата на нови материјали и повратни сировини;

- приспособување на структурата и унапредување на техноекономијата на производството, првенствено со производство на орудија за работа, енергија и сировини, и тоа со развој и автоматизација на производството, воведување контролни системи, вклучувајќи компјутери, микропроцесори, роботи, развој на комплексни постројки значајни за вкупниот развој, со развој на електрониката, информационите системи и друго, вклучувајќи и развој на интегрална флексибилна и чиста технологија и други технологии што водат кон значајни промени во начинот на производство и водењето на стопанските активности;

- развој на материјалната инфраструктура: сообраќајот и врските, водостопанството, шумарството, простор-

ното планирањето, просторната организација и заштитата на природната средина, земајќи ги предвид предностите и компетативноста на технологијата со малку и без отпадоци, како и технологијата за преработка на отпадоци и користење на секундарни сировини;

– развој на науката и образованието, здравството, културата, информирањето и на нивната инфраструктура и др.;

– активирање на потенцијалните материјални и човечки фактори на развојот и организација и насочување на економските активности за порационално користење на природните ресурси; вработувањето и образованието на кадри.

(14) Ќе се насочи работата во истражувачко-развојните дејности кон побрз развој на производството за извоз, првенствено на стоки од повисоки фази на преработка, како и кон развој на производството за супституција на увозот, посебно во областа на енергетиката, електроиндустријата, металопреработувачката индустрија, хемиската индустрија и металургијата.

(15) Во системот на самоуправното општествено планирање ќе се изгради конзистентен систем на технолошко програмирање земајќи ги предвид и условите на животната и работната средина. Со плановите и програмите на носителите на планирањето ќе се определат оптимални решенија на технолошкиот развој, земајќи ги предвид општествените цели и меѓурепродукционата зависност, при зголемена улога на општите здруженија и коморите. Ќе се утврдат програми за долгорочен технолошки развој за стопанските дејности, а посебно за економски најпропулзивните, во нови услови и за сопствен развој. Со програмите посебно ќе се опфати развојот на нови технологии и извозната валоризација на новите производства.

(16) Ќе се стимулираат сите видови, пронаоѓаштво, новаторство, рационализаторство и други видови творештво.

(17) Засновањето и остварувањето на успешна стратегија на технолошкиот развој бара значително побрзо изградување и спроведување на единствен систем на стандардизација и методологија, а пред се користење на стандардизацијата, на системот на атестирање и знаците на квалитетот и на единствениот мерен систем и поадекватно усогласување и задолжителна примена на прописите од областа на стандардизацијата, типизацијата, унификацијата, контролата на квалитетот и мерењето, со што ќе се овозможи ублажување на техничките бариери во меѓународниот промет на технологија, опрема, производство и услуги.

5.0. Природни ресурси, изградени потенцијали и резерви

5.1. Природни ресурси

Значајна компонента на заедничката развојна стратегија на Југославија во периодот од 1986 до 2000 година ќе претставува и поцелосното валоризирање на географската положба на Југославија како специфичен развоен потенцијал и компаративна погодност на нашата земја заради што во овој период ќе се изврши комплетирање и модернизација на магистралните железници, на речните пловни патишта и сообраќајници, посебно на главните меѓународни правци на продуктоводите, телекомуникациите, како и оспособување на лучките, пристанишните и железничките терминали на тие правци, како и модернизација на аеродромските терминали. До 2000 година максимално треба да се валоризира поморската положба на Југославија за вклучување во меѓународната поделба на трудот во сообраќајот, развојот на бродоградбата, извозно-увозната индустрија на локациони подрачја на морето, посебно развојот на туризмот, рибарството и на други видови марикултура.

На тој начин ќе се обезбеди подобро поврзување на сообраќајните текови и намалување на транспортните трошоци, подобро функционирање на пазарот и постигнување на поголем степен на инфраструктурата и стопанската интегрираност на единственото југословенско подрачје.

Југославија располага со релативно скромни и недоволно истражени природни ресурси. Затоа, поцелосното и порационалното користење на расположивите разновидни домашни природни ресурси и потенцијали на Југославија ќе претставува битна компонента на основата на договорената производствена ориентација и планираните структурни промени. Притоа, тежиштето ќе биде врз активирањето на енергетските, минералните, земјоделските, водните и шумските ресурси, земајќи ја предвид нивната исцрпеност и реституција на природните услови заради запазување на плодноста на почвата и еколошката рамнотежа.

Согласно со стратегијата и политиката на развојот, ќе се утврдат условите и можностите за користење на нови, обновени и алтернативни извори на енергија и сировини, користење на површинските и подземните води, на морето и подморјето на Јадран со негови минерални и биолошки ресурси и можноста за развој на марикултурата, кои, според единствени критериуми за целата земја, со економски конкурентни во меѓународни размери. Определени природни потенцијали, што не го исполнуваат овој критериум, но имаат карактер на природен ресурс од стратешко значење за целата земја, ќе се користат во согласност со рационално оценетите потреби.

Во областа на производството на храна, значително ќе се зголеми користењето на природните услови и ресурси со постепено надминување на ограничувањата врзани за структурата на поседот која не дозволува порационална организација на земјоделското производство. Предвидениот обем и квалитет на производството на храна, при намалување на трошоците на производството, ќе се остварува пред сè со користење на природните услови, со примена на нови технологии, а потоа и со зголемените инвестициони вложувања. Значително ќе се зголеми површините што се наводнуваат, озеленуваат, пошумуваат, плантажираат, се резервираат и уредуваат како природни амбиенти и се култивираат на други начини.

Согласно со заедничката политика на развојот, ќе се унапредат и ќе се прошират сеизмичките, климатските, геолошките, педолошките, биолошките, еколошките, водостопанските и други истражувања на сите необновливи и обновливи ресурси и други потенцијали на природната средина и ќе се утврди заедничката политика на нивното поцелосно и порационално користење.

5.2. Изградени потенцијали

Во согласност со определбите од Долгорочната програма за економска стабилизација, во периодот од 1986 до 2000 година ќе се обезбеди поцелосна валоризација односно нормализација на искористувањето на сите материјални производствени фондови на општеството, вклучувајќи и поцелосно користење на постојните капацитети во индустријата, и врз таа основа ќе се осигури значителен пораст на индустриското производство. Со обезбедување стабилност на реалната амортизација и на цената на општествените и основните средства, како и со забрзување на научнотехнолошкиот развој, во текот на овој плански период треба да се замени, модернизира и понатаму да се унапреди најмалку половина од сегашната техничка основа, а пред се постојните орудија за работа, технологија, материјал, производи и др. Во таа смисла, постојано ќе се унапредуваат можностите на науката и технологијата, поцелосната примена и користење на домашно знаење во развојот на стопанството и општеството, ќе се зголемат

вложувањата во примената и развојот на научните достигнувања врз основите на општествената, материјалната и моралната афирмација и поттикнување на науката, творештвото и пронаоѓаштвото, како и можноста да се врши трансфер на нашите научни достигнувања во други земји. Науката ќе ја изградува својата материјална позиција низ непосредна размена на резултатите од труд со стопанството врз основа на заеднички програми и планови за производство, развој и извоз. Поцелосно и поефикасно ќе се користат изградените производствени потенцијали, а посебно внимание ќе му се посвети на штедењето и рационалното користење на енергија и сировини, како и на рециклажата на секундарни и повратни сировини.

5.3. Резерви

Во наредниот период ќе се изгради целосен систем на стратешки и стоковни и парични резерви што ќе придонесе за стабилност на пазарот и цените, усогласеност на тековите на вкупната општествена репродукција и јакнење на меѓународната конкурентност на југословенското стопанство. Тежиштето особено е врз унапредувањето на системот на функционирањето и финансирањето на стоковните резерви на сите нивоа, за да се обезбеди трајно воспоставување на стабилни односи на единствениот југословенски пазар, јакнење на одбранбената способност на земјата и намирување на потребите во вонредни услови.

III. ЕКОНОМСКИ И ДРУГИ ВИДОВИ СОРАБОТКА СО СТРАНСТВО

1. Стратегијата на јакнењето на положбата на југословенското стопанство во меѓународната поделба на трудот, ќе се остварува со политика на поголемо потпирање врз сопствените сили и потенцијали, со пораст на продуктивноста на трудот и ефикасноста на стопанисувањето, со приспособувањето на стопанската структура кон условите на меѓународниот пазар, со подобра организираност и со пошироко поврзување на организациите на здружен труд заради настапување на странски пазари и со политика на отвореност за економски и други видови рамноправна соработка со други земји.

Остварувањето на целите во оваа област ќе бара отстранување на мошне изразената диспропорција во процесот на општествената репродукција и структурните неусогласености, што се основни причини за стопанската нестабилност и неефикасност. Реализацијата на овие стратешки цели на развојот и успешното совладување на сегашните проблеми и разни форми на автархиен развој и затворање во земјата, а делумно и спрема странство, бара радикално свртување во правецот на трансформација на стопанството кон поголема извозна ориентација, посебно на конвертибилното подрачје. Таква одлучна производствена трансформација и извозна ориентација, цврсто ќе се потпира врз подлабоки квалитативни и развојни промени и преориентација во структурата на југословенското стопанство отворено за влијанието на светскиот пазар, со сè поефикасно користење на домашните ресурси и со неопходна и рационална супституција на увозот. Акцентот притоа, ќе биде и врз поцелосно, поефикасно и порационално искористување на капацитетите што ќе се насочуват кон производство наменето на извоз, посебно на конвертибилното подрачје. Во такви услови, со обезбедување на функционирањето на единствениот југословенски пазар извозот и пошироките економски односи со странство ќе имаат значаење на еден од примерните фактори на развојот и долгорочната стабилизациона политика.

2. Успешното остварување на долгорочните задачи во областа на економската соработка со странство, посебно за побрз развој на извозно ориентираното стопанство, нужно бара концентрација на расположивите ресурси и

производство со поврзување и здружување на труд и средства во рамките на заеднички планираните програми за производство и извоз. Затоа е неопходно да се оствари порационална и поадекватна структура на производството врз база на поголема специјализација и поширока поделба на трудот на единственото југословенско подрачје која ќе овозможи поголемо и поцелосно заедничко вклучување во меѓународните стопански текови и размена. Врз тие основи ќе се зголеми извозот на технологија и опрема, инвестиционите работи и други форми на извоз на технологија. Заради тоа треба да се обезбедат материјални, системски и други услови за поголема валоризација на домашните енергетски и сировински ресурси, за остварување на поголема и постабилна материјална основа за поинтензивно, попродуктивно и порационално стопанисување, и врз таа основа да се остварува рационална и економска оправдана супституција на увозот.

За остварувањето на овие цели ќе се создава трајна материјална основа за поголема доходовна мотивираност и поширок економски интерес на здружениот труд за динамизирање на извозот, како една од основните стратешки цели во наредниот период. Ориентацијата на стопанството кон интензивирање на извозот повратно ќе придонесе за забрзување на економскиот растеж и развој.

Во утврдената стратегија на развојот на економските односи со странство, се тргнува од исполнувањето на оптималните можности најголем дел на надворешнофинансиските обврски што втасуваат во наредниот период, да се намируваат со сопствен девизен прилив, со одржување и натамошно зголемување на суфицитот во текуштиот платен биланс, врз база на динамичен растеж на извозот на стоки и услуги и другиот девизен прилив и рационален увоз на стоки и услуги.

3. Стратегијата и политиката на надворешно-економската соработка и размена се заснова врз процената дека меѓународната економска соработка ќе се одвива во услови на пораст на меѓузависноста на светското стопанство, меѓу одделни земји, група земји и региони. Посебно, се тргнува од тоа што постепено ќе се изградува нов меѓународен економски поредок и ќе се воспоставуваат економски порамноправни, поразновидни и потрајни форми на меѓународна соработка и размена. Со посебни документи поцелосно ќе биде разработена стратегијата на економските односи на Југославија со странство во целост и по одделни региони на светот, тргнувајќи од определбите на Долгорочната програма за економска стабилизација и од Резолуцијата за политиката на економските односи на Социјалистичка Федеративна Југославија со странство.

(1) Економската соработка и размената на нашето стопанство ќе се остваруваат со сите земји и региони на светот врз база на рамноправност и економска заемност. Притоа, во рамките на порастот на вкупната размена и остварувањето на нејзината порамномерна регионална насоченост, побрзо ќе се развива соработката со земјите на конвертибилното подрачје, а особено со земјите во развој. Во согласност со овие определувања, посебно ќе се преземат мерки за оспособување на стопанството заради поефикасна и подинамична соработка со земјите во развој. Врз таа основа битно ќе се зголеми учеството на тие земји во нашата вкупна размена со странство.

Ќе се унапредува и ќе се развива и зајакнува вкупната економска соработка на Југославија со соседните земји која е од посебно значаење за развојот и унапредувањето на вкупните меѓународни односи на нашата земја на поширок план.

Ќе се унапредуваат и широките економски односи со земјите во развој, со примената на посовремени, поефикасни и поадекватни форми на економска соработка, како што се потрајна производствено-извозна кооперација,

инженеринг, заеднички претпријатија, пулови за настап на трети пазари, меѓубанкарска соработка, заедничко финансирање на проектите, заедничко вложување во тие земји со преземање на заедничка одговорност и ризици. Ќе се создаваат услови, со запазување и подобрување на преференцијалниот третман на земјите во развој во нашиот надворешнотрговски и девизен систем, да се поттикнуваат организациите на здружен труд, повеќе да извозуваат во овие земји за да се обезбедуваат поповолни услови и за зголемување на нашиот увоз од тие земји. Ќе се зголеми извозот во развиените земји на Запад, со што ќе се обезбеди побрза и поцелосна нормализација на кредитно-финансиските односи со тие земји.

(2) Со внесување на светските критериуми на стопанисување во развојната и деловната политика, со јакнење на економските законитости на домашниот пазар и со валоризација на компаративните предности на југословенското стопанство, ќе се унапреди и позначително ќе се зголеми конкурентноста на југословенското стопанство на меѓународниот пазар што ќе придонесе кон нејзиното поголемо учество во вкупната светска размена.

(3) Со намалување на технолошката зависност на југословенското стопанство, со понатамошно развивање на сопствената наука и технологија, со овладување и примена на новите светски достигнуања, ќе се оспособува нашиот стопанство да произведува по критериумите на светскиот пазар, да ја јакнее својата конкурентна способност и на современи техничко-технолошки достигнуања да ги креира новите производи и новата технологија. Во условите на недоволна акумулативност и ограничени можности за задолжување во странство, тоа ќе бара значително порационално инвестирање во наредниот период.

(4) Ќе се развиваат современи и повисоки форми на економска соработка со странство, посебно во рамките на заедничките вложувања во земјата и странство. Развивањето на современи, повисоки форми на соработка со странство ќе биде во функција на општествено-економскиот и технолошкиот развој и ќе се заснова врз основите на единствената стратегија на технолошкиот развој и врз организирани активности и подготовки на програми и проекти што ќе се реализираат низ повисоки форми на соработка на стопанските субјекти во земјата и во странство. Притоа, користењето на странската акумулација ќе се остварува првенствено низ трансферот и апсорпцијата на техничко-технолошките достигнуања. Ќе се унапредува на потрајни основи долгорочната производствена кооперација и специјализација, заедничкото производство и настапот на трети пазари. Ќе се унапредуваат и други видови на финансиска, научнотехничка и производствено-деловна соработка, а понатаму ќе се користат и специфичните форми на економска соработка со странство, во согласност со потребите и интересите на стопанскиот развој на земјата. Со среднорочните планови на развојот поблиску ќе се утврдува ориентацијата кај специфичните форми на економска соработка со странство која се врши во рамките на кооперација, врзани и паралелни работи, компензации и сл. И поопределено ќе се определува политиката во областа на заедничките вложувања со странски партнери, особено во поврзаноста со унапредувањето на извозот посебно на конвертибилни пазари и со можност за освојување на современа технологија на таа основа. Ќе се определува и стратегијата на соседската и пограничната соработка како од стопански така и од поширок културен и национален аспект.

(5) Ќе се обезбеди организиран и координиран настап на организациите на здружен труд на странските пазари и ќе се создаваат и обезбедуваат и материјални и системски услови за поуспешно вклучување на нашето стопанство во тековите на меѓународната економска и научнотехничка и технолошка соработка, потрајно доходовно поврзување во заедничкото производство за извоз и врз таа основа по-

организиран и покоординиран настап на организациите на здружен труд на странски пазари.

(6) Ќе се догради надворешнотрговската мрежа во правецот на нејзина поголема извозна насоченост, рационалност, ефикасност и подобар регионален распоред, за да се оспособи во поголем степен да придонесува кон извозните резултати и кон развојот на вкупните економски односи со странство.

4. Со активирањето и со соодветно комбинирање на расположивите производствени и природни потенцијали ќе се обезбедува растечкиот фонд на стоките и услугите, пред сè на производите од повисоките фази на преработка, како материјална основа на предвидената извозна ориентација. Со подржувањето и стимулирањето на таквата интензивна и екстензивна извозна ориентација, ќе се обезбедат врз потрајна основа, растежот на девизните приходи, и врз таа основа позитивен салдо во текуштите биланси со странство, нормализација на кредитно-финансиските односи, намалување на долгот и степенот на задолженоста спрема странство. При реалниот растеж на општествениот производ по просечна стапка од околу 4,5% во периодот од 1986 до 2000 година, извозот на стоки и услуги ќе се остварува со растеж по стапка од околу 5% годишно. Притоа, увозот на стоки и услуги ќе има приближно иста стапка на растеж, што ќе овозможи подобра снабденост на стопанството со потребните стоки од увоз, пред сè во функцијата на производството и извозот, а во согласност и со платнобилансните можности на земјата.

(1) Со предвидениот побрз растеж на извозот на стоки и услуги од растежот на општествениот производ ќе се остварува поуспешно вклучување во меѓународната поделба на трудот, а со тоа ќе се зголемува и учеството на нашиот извоз во светскиот извоз. Во општествениот производ во 2000 година уделот на извозот на стоки и услуги ќе изнесува околу 40%. Притоа, стопанството а посебно индустриското производство ќе се оспособува за економски поуспешен извоз, во согласност со барањата на светскиот пазар за да се приближуваат кон трендовите на развојот и размената на развиените стопанства.

(2) Динамичниот растеж на извозот на стоки и услуги ќе биде можно да се оствари под услов суштествено да се зголеми рационалноста на производството и да се обезбеди селективна и рационална политика на увозот. Притоа, инвестициите мораат да бидат насочени пред сè во секторите и капацитетите што имаат подобри услови, за потрајно и поуспешно вклучување во меѓународната поделба на трудот.

(3) Тежиштето на извозот на стоки и услуги ќе биде врз производите и услугите што остваруваат поголем девизен ефект, а посебно на стоките од повисоките фази на преработка, технологија и знаења и кои во себе содржат претежно домашни сировини (храна, опрема, бродови, преработка од дрво и др.). Притоа потрајно и позначајно извозно ориентирано може да биде она производство што ќе биде во состојба да обезбеди извоз на стоки и услуги по обем, квалитет, цена и други услови што ги бара светскиот пазар.

(4) Главни носители на извозот ќе бидат машиноградбата и металопреработувачката индустрија, бродоградбата и производството на други сообраќајни средства, електроиндустријата, хемиската индустрија, преработувачката индустрија за која постојат сировински и други услови како и услужни дејности, а особено туризмот, сообраќајот, инвестиционите работи во странство и други.

(5) Ќе се создадат услови за значително побрзо развивање на дејноста на туризмот, како еден од значајните фактори за остварување на задачите на развојната и стабилизационата политика во наредниот период, на сообраќајот, инвестиционите работи и други услужни дејности за

да се добијат девизниот приход по овие основи до нивото на другите земји што имаат слични услови за развој на овие извозно значајни дејности.

Со подобра соработка и поефикасно договарање во земјата и создавање на други услови ќе се обезбеди и во зголемената меѓународна конкуренција да се прошири обемот и положбата на структурата на инвестиционите работи во странство, а особено во поглед на изведувањето комплетни инвестициони објекти и поголем извоз на домашна опрема, делови и градежен материјал.

5. Подобрувањето на положбата на нашата земја во меѓународната поделба на трудот врз долгорочна основа подразбира, и во услови на сегашната значајна увозна зависност, да се остварува соодветен растеж на увозот на стоки, услуги и современа технологија, со најнеопходно користење на странски средства.

(1) Предвидениот увоз, во зависност од структурните промени во стопанството, ќе овозможи снабдување на стопанството во прв ред со недостигајќите количества на сировини, енергија и репродукциони материјали. Притоа, увозот во функција на зголемување на производството ќе овозможи достигнување на посовремено ниво на техниката, технологијата и продуктивноста на трудот.

(2) Тргувајќи од побрзото преструктурирање и приспособување на стопанството кон острите барања на светскиот пазар, ќе се остварува економски оправдана и рационална супституција на увозот со домашни сировини и репродукциони материјали. Супституцијата на увозот ќе биде во функција на економски целесобразно искористување на природните ресурси, која ќе обезбедува подобра снабденост на производството, и врз таа основа пораст на продуктивноста, конкурентноста и квалитетот на производите за зголемен извоз, во прв ред за зголемен извоз на производи на повисока фаза на преработка и поголемо учество на домашно знаење. Со развивањето на кооперацијата и заедничкото вложување на странски лица во земјата, и во странство, ќе се реализира дел од потребниот увоз на репродукционите материјали и други стоки неопходни за производство наменети за извозот и снабдувањето на домашниот пазар.

(3) Ќе се остварува неопходен увоз на опрема и технологија, посебно за потребите на реконструкцијата и модернизацијата и понатамошниот технички и технолошки развој заради јакнење на извозната ориентација на стопанството и неговата конкурентна способност. Притоа ќе се обезбедува и увоз на потребна опрема што не се произведува во земјата.

(4) Увизот на енергетски сировини ќе се остварува во зависност од билансно утврдените потреби и политиката на штедење, рационализација и супституција.

(5) Во наредниот период ќе се зголемува и увизот на стоки за широка потрошувачка од индустриско потекло заради подобро снабдување на домашниот пазар и задоволување на туристичкото побарување, како и за проширување на соодветните асортимани и квалитетот на домашното производство на тие стоки.

6. Со јакнењето на економската сила на земјата и со остварување на долгорочната стратегија и политиката на вклучување во светскиот пазар ќе се обезбеди, со динамичен растеж на извозот, стабилност во платниот биланс и поурамнотежени односи во економската размена со странство, надворешно ликвидност и постепено намалување на долгот, во согласност со економските и платнобилансните можности. Со тоа понатаму ќе се афирмира и ќе јакне економската самостојност на земјата и нејзиниот углед во светот.

(1) Развојот на стопанството ќе се остварува со релативно намалување на користењето на странски средства и истовремено намалување на задолженоста на земјата, како во однос на општествениот производ и акумулацијата, така и во однос на текуштиот девизен прилив. Притоа користењето на странската акумулација ќе претставува значителен фактор на економскиот развој. Задолжувањето во странство ќе биде усогласено со платнобилансните можности на земјата и условено со навремено враќање на земените кредити.

Притоа ќе обезбедува и организирано земање на странски кредити, за да може и по тој пат да се овозможи заедничко девизно финансирање на рентабилните инвестициони потфати на организациите на здружен труд, при што основен критериум за користење на странски кредити ќе биде способноста на субјектите да ги враќаат тие кредити, во согласност со важечките прописи.

(3) Консолидацијата на надворешниот долг на Југославија, како и на многу земји во развој, ќе бара изнаоѓање на потрајни решенија на долгорочна основа во рамките на пошироката акција за воспоставување на поадекватен систем на регулирање на кредитно монетарните текови во светот и новиот меѓународен економски поредок.

(4) Користењето на средствата на странски лица и во наредниот период ќе придонесе кон обезбедување на додатна акумулативна способност на стопанството и во услови на намалување на вкупниот надворешен долг. Обемот на користењето на овие средства не ќе го преминува нивото на главницата на долгот што ќе втасува за плаќање во наредниот период. Тоа ќе овозможи да се намали сегашниот долг од околу 18 милијарди долари кон крајот на 1984 година во конвертибилни девизи на околу 16 милијарди долари до крајот на 1990 година и тоа ниво да се одржи во периодот до 2000 година.

Притоа, финансиските кредити ќе се користат во рамките на финансирањето на вкупните проекти од страна на меѓународните финансиски организации и исклучително за потребите на запазување на ликвидноста на земјата. Краткорочните кредити би се користеле во рамките на утврдените манипулативни рамки, исклучително во функција на премостување на проблемот на динамиката на текуштите плаќања.

(5) Користењето на средствата на странски лица ќе се насочува во оние проекти и програми за производство кои ќе работат рентабилно и ќе обезбедуваат зголемување на извозот, неопходна и рационална супституција на увизот, како и намиравање на обврските по странските кредити во роковите на втасувањето.

(6) Со склучување на повеќегодишен аранжман би се рефинансирал дел од обврските на главницата на долгот што втасуваат за плаќање во периодот од 1985 до 1988 година, а би се намиривале во наредниот период по утврдениот грасе период.

Со ангажирање на зголемениот девизен приход за отплата на обврските што втасуваат во наредниот период, би се намалувал сегашниот висок степен на задолженост на околу 25% кон крајот на 1990 а во наредните години до 2000 година би се одржувал на ниво од најмногу до 20% на текуштиот девизен приход.

Зголемените сопствени девизни приходи во наредниот период ќе овозможуваат и поголеми издвојувања за зголемување и одржување на девизните резерви во конвертибилни девизи на платажно потребното ниво. Девизните резерви во целиот овој период би биле во височина на тримесечните текушти плаќања спрема странство и би обезбедувале стабилни платнобилансни односи и ликвидност во плаќањата спрема странство.

7. Паралелно со развивањето на економската соработка, Југославија ќе ја унапредува научно-техничката, културната и другата соработка со сите земји и региони на светот. Врз база на заемната заинтересираност, преку соодветни спогодби, ќе се воведуваат и разработуваат погодни-потражни форми на оваа соработка и размена.

8. Во развојот на системот на економските односи со странство, воспоставувањето и функционирањето на единствениот девизен пазар, соодветната царинска и заштитна политика, како и спроведувањето на политиката на реалниот курс на динарот и постапното остварување на конвертибилноста на динарот, ќе претставуваат клучни елементи за рационално поврзување на нашето стопанство со другите економии и со светските пазари. Развојот на системот на економските односи со странство ќе биде во функција на побрзо и поефикасно вклучување на југословенското стопанство во меѓународната поделба на трудот.

(1) Развојот на економските односи со странство ќе се подржува со создавање на системски и други услови и преку соодветни мерки на економската политика. Со тоа ќе се обезбедува потраен економски интерес на организациите на здружен труд за постојано зголемување на извозот на стоки и услуги и неопходна и рационална супституција на на увозот. Утврдената стратегија на економските односи со странство и унапредувањето на системот на односите во оваа област, како и соодветниот систем на планирањето, што ги поврзува производните и извозните цели, ќе придонесе кон постојано развивање на економската соработка и размена со странство и другите форми на соработка со светот. Ќе се создаваат потребните погодности заради поврзување и здружување на организациите на здружен труд врз големите извозни потфати, како во областа на производството така и на услугите, а посебно во изведувачкото на инвестиционите работи во странство и туризмот. Со мерките на економската политика ќе се поттикнуваат потребните форми на организирање на рентабилни и производствено извозни работи што ги валоризираат домашните ресурси.

Во рамките на мерките и активностите за остварување на овие цели во се поостри услови и ограничувања на светскиот пазар, зависно од околноста, ќе се изградуваат и соодветни одбранбени механизми за сузбивање на појавите на протекционизам и други бариери што најмногу ги засегаат земјите во развој.

(2) Ќе се создаваат услови во кои нашиот извоз и поширокото вклучување во меѓународната поделба на трудот ќе бидат доходовно мотивирани најмалку еднакво со доходовната мотивираност на домашниот пазар.

(3) Понатамошното отворање на стопанството спрема светот ја обврзува политиката на развој и политиката на вклучување во меѓународната поделба на трудот да ги уважуваат условите на светскиот пазар, за да може домашното стопанство да ја издржи проверката на своите резултати, мерени со светските критериуми на продуктивноста и ефикасноста. Со тоа нашето стопанство ќе ја засили и сопствената отпорност на движења и нестабилноста во светското стопанство, но и ќе ја подобри положбата во меѓународната поделба на трудот.

Трет дел

ГЛОБАЛНИ ПРОПОРЦИИ И ПРАВЦИ НА РАЗВОЈОТ

I. ГЛОБАЛНИ ПРОПОРЦИИ И ДИНАМИКА НА ЕКОНОМСКИОТ РАСТЕЖ И НА РАЗВОЈОТ

За понатамошниот развој на социјалистичкото самоупраување, а пред сè за надминување на сегашните тешкотии во општествено-економскиот развој и создавање на материјални и други услови за подигнување на општосто-

панската развиеност на земјата на значително повисоко ниво на развојниот квалитет и општата економска и општествена ефикасност, нужен е поурнатот енергичен, поефикасен и подинамичен стопански растеж заснован врз подлабоки квалитативни промени на забрзаниот развој и достигнуањата на научно технолошкиот и општоопштествениот прогрес.

1. Динамика на стопанскиот растеж и глобални односи во структурата на стопанството

Врз основа на оценетите услови потреби и можности за достигнување на повисоко ниво на самоуправната општествена и материјална развиеност потребно е во периодот од 1986 до 2000 година да се оствари следната динамика на економскиот растеж и на глобалните односи во структурата на стопанството.

(1) Растежот на општествениот производ на вкупното стопанство до 2000 година според просечната годишна стапка на растеж од околу 4,5% ќе бара најтешки напори во поглед на забрзувањето на стапката на стопанскиот растеж во периодот до 1990 година. По 1990 година забрзувањето на стопанскиот растеж би било порамномерно, така што стапката на стопанскиот растеж во периодот од 1991 до 1995 година би изнесувала во просек околу 4,5% а во периодот од 1996 до 2000 година околу 5% просечно годишно.

(2) Индустијата и другите неземјоделски дејности до 2000 година ќе го зголемат своето учество во структурата на општествениот производ на околу 87%, според сегашните од околу 84%. При стапката на растеж на индустриското производство во периодот од 1986 до 2000 година од 5% просечно годишно, би се зголемило нејзиното учество во вкупниот општествен производ од околу 40% во 1985 на околу 43% во 2000 година, додека учеството на земјоделското производство, при просечна годишна стапка на растеж од околу 3%, би се намалило во вкупниот општествен производ во односните години од околу 16% на околу 13%. Учеството на другите неземјоделски дејности, при просечна стапка на нивниот растеж од 4,5%, исто така би се зголемило во општествениот производ на вкупното стопанство на над 44,0% во 2000 година, со тоа што зголемувањето на сообраќајот и туризмот би било подинамично.

(3) Забрзувањето на растежот на општествениот производ и општите промени на односите во структурата на стопанството, ќе се засноваат врз оптимална комбинација и поефективно користење на факторите на развојот со зголемена улога на факторите што придонесуваат кон интензификација на економскиот и општествениот развој и пораст на продуктивноста на трудот, со подигнување на организациониот состав на средствата за производство односно зголемување на економијата на средствата и на техничко-технолошкото ниво на производството.

Промени во структурата на стопанството ќе настапат со остварување на предвидената производствена ориентација, а ќе се огледаат во отстранувањето на сегашните структурни неусогласености и во забрзаниот развој на технолошкото и извозно интензивно производство потпрено врз развојот на енергетиката, суровинскиот комплекс, земјоделството, сообраќајот и туризмот. Забрзаниот растеж на овие дејности ќе повлече со себе и побрз развој и на другите дејности, како што се: малото стопанство, услужните дејности, станбено комуналната дејност и градежништвото.

(4) Порастот на вработеноста од околу 2% просечно годишно, во основа ќе обезбеди до 2000 година приближување на состојбата на полна вработеност на населението, способно за работа односно сведување на стапката на невработеност во прифатливи рамки. Сите генерации

на младите школувани кадри ќе се вработат првенствено во продуктивните области. Вкупната вработеност во земјата ќе се зголеми на околу 11 милиони вработени во 2000 година.

(5) Порастот на продуктивноста на трудот од околу 2,6% просечно годишно, а во последната деценија, особено по 1995 година од околу 3,6% ќе придонесе кон растежот на општествениот производ за околу 70%. Порастот на продуктивноста на трудот ќе биде под доминантното влијание на силното забрзување на научно-технолошкиот прогрес.

(6) Глобалните промени и правците на развојот ќе бидат насочени особено кон ширење на домашниот пазар и кон јакнење на извозната ориентација што ќе биде реализирана низ се поширокото вклучување на југословенското стопанство во современите видови на меѓународната поделба на трудот и низ јакнење на процесот на здружувањето на труд и средства а особено низ заедничките планови и програми на развојот на производството и извозот. Овие правци на развојот ќе обезбедат поскапен и подинамичен развој на југословенското стопанство во кои извозот како трајна ориентација во целост ќе биде застапен.

(7) При стапката на растежот на општествениот производ од 4,5%, средствата за амортизација ќе имаат побрз растеж од 6,4%, додека вкупните средства за заеднички и општоопштествени потреби ќе растат значително побавно 2,7%, при што средствата за договорните обврски и за посебни намени ќе растат по стапка од 0,9%, средствата за општи потреби по стапка од 3,5% и средствата за заеднички потреби по стапка од 3,5%. Средства на здружениот труд и на индивидуалните производители исто така ќе растат побргу за 5,1% од стапката на растежот на општествениот производ од 4,5%.

Забрзана амортизација ќе се постигне со поцелосна и перманентна ревалоризација на основните средства и со зголемено издвојување на средствата по основа на амортизацијата поради забрзаното морално застарување на основните средства под влијание на побрзиот техничко-технолошки прогрес. Ќе се скрати векот на траењето на основните средства и ќе се продолжи погонското работно време. Повеќе од половината на сегашните технологии на производството, материјалите, производите, уредите, погонските постројки и другите средства на трудот, па и организационите форми на производството ќе бидат заменети со нови.

2. Општи пропорции во распределбата на општествениот производ

(1) При стапката на растежот на општествениот производ во периодот од 1986 до 2000 година од 4,5% просечно годишно, основната категорија на домашната финална потрошувачка ќе има нешто побавна динамика на движење од растежот на општествениот производ на вкупното стопанство, додека стапките на увозот и извозот на стоки и услуги би биле побрзи и би се движеле над стапката на растежот на вкупниот општествен производ. Предвидената динамика на овие категории на финалната потрошувачка е во непосредна врска со спроведувањето на политиката за економска стабилизација што ќе придонесе кон запирање на растежот на инфлацијата и нејзино сведување во економски прифатливи рамки како и намалување на високата стапка на надворешна задолженост и подобрување на надворешнотрговскиот и платниот биланс.

(2) При просечната годишна стапка на растеж на личната потрошувачка во периодот до 2000 година приближно на еднаква стапка на растежот на вкупниот општествен производ, нејзиното учество во општествениот производ на вкупното стопанство благо би пораснал на околу 50%. Просечната стапка на растеж на општата и заедничката потрошувачка (од 4%) би се движела под стапката на растежот на општествениот производ. Просечната стапка на растежот на вкупните инвестиции би изнесувала околу 4,0%. Притоа просечната стапка на растеж на стопанските инвестиции во основни средства би изнесувала

5% а на нестопанските инвестиции 3,8%, така што учеството на стопанските инвестиции би пораснало во општествениот производ на вкупното стопанство во односните години од 16,4% на 17,6%, а на нестопанските инвестиции би опаднало од 6,3% на 5,7%.

(3) Извозот на стоки и услуги ќе оствари побрз растеж од растежот на општествениот производ (5,1% спрема 4,5%), така што уделот на извозот на стоки и услуги во општествениот производ ќе се зголеми на околу 40% во 2000. Со така поставените глобални односи, би се дошло до постапно подобрување на надворешнотрговскиот и платниот биланс така што учеството на позитивното салдо меѓу извозот и увозот на стоки и услуги во вкупниот општествен производ би се зголемило од 2,6% во 1985 на 3,5% во 2000 година.

Со политиката на јакнење на извозната ориентација ќе се намали обемот на апсолутниот надворешен долг на земјата до 1990 година. Во наредната деценија до 2000 година ова ниво на долгот главно би се одржало со тоа што познателно би се зголемил уделот на користењето на странските средства по основа на заедничките вложувања на странски лица во домашни организации на здружен труд. Истовремено ќе се продолжи намалувањето на релативната задолженост така што во 2000 година нема да се ангажира повеќе од 1/5 девизен прилив за отплата на главницата и каматите и покривањето на другите трошоци за сервисирање на надворешниот долг и на другите обврски. Уделот на користењето на дополнителните средства на странски лица (кредити и заеднички вложувања), релативно ќе се намали.

(4) Паралелно со зголемувањето на нивото на ефикасноста на домашната економија и со подобрување на положбата на земјата во меѓународната економска размена ќе се создадат услови за конвертибилност на динарот, што постепено ќе се остварува во зависност од зголемувањето на економската стабилност.

3. Средства на здружениот труд и на индивидуалните производители

(1) Во структурата на распределбата на националниот доход битно ќе се зголеми учеството на средствата за репродукција на здружениот труд, вклучувајќи ја и акумулацијата што се формира во индивидуалниот сектор од околу 16% во 1985 на околу 23% во 2000 година, при просечна годишна стапка на нивниот растеж од 6,7%. Истовремено, уделот на чистиот личен доход и на другите лични примања во националниот доход во истиот период би се зголемил од 38,6% на 39,5% при просечна годишна стапка на растеж од 4,4%. Притоа, средствата што ги издвојува стопанството за заеднички и општоопштествени потреби би се движеле под стапката на растежот на општествениот производ.

(2) Врз основа на порастот на стапката на акумулативната способност (од 5,18% во 1985 на 9,59% во 2000 година) ќе се зголеми уделот на средствата за репродукција во општествениот производ.

(3) Овие промени треба да овозможат зголемување на уделот на средствата на организациите на здружен труд (општественото стопанство) во вкупниот потенцијал на средствата за инвестиции. Со тоа се создава поширок простор за зголемување на степенот на самофинансирањето, вклучувајќи го и здружувањето на средства за заеднички вложувања. Тоа ќе се одрази врз намалувањето на уделот на кредитните извори на средства.

Овие промени ќе бидат со помал досег во периодот до 1990 година, со оглед на тоа дека расположивите средства за репродукција ќе бидат во значителна мерка оптоварени со отплати на странски кредити вклучувајќи го и покривањето на разни дефицити.

Промените во распределбата на општествениот производ ќе се рефлектираат врз релативното намалување на средствата за инвестиции на организациите на здружен труд во непроизводствените дејности, како и на средствата на општествено-политичките заедници за нестопански инвестиции.

Со проектираниот реален растез на личните доходи и на другите лични примања, со политиката на реалните камати на средствата на штедење на граѓаните, треба да се овозможи нето зголемување на штедењето на населението кое поттикнувачки ќе и насочува во инвестиции и други пласмани. Истовремено, ќе се продолжи трендот на зголемените вложувања на граѓаните во дејностите на личниот труд со средствата во сопственост на граѓани како и во вид на лично учество во станбената изградба.

(4) Со предвидениот пораст на стопанските инвестиции во основните фондови во општествениот сектор (4,8%) ќе се овозможи побрзи структурни промени во стопанството – со забрзување на развојот на извозното стопанство, со отстранување на заостанувањата во развојот на енергетиката, на некои основни сировини, производството на храна и сообраќајот. Во рамките на нестопанските инвестиции побрзо ќе растат вложувањата во станбената изградба (стапка 4,0%). Во структурата на инвестициите ќе се зголеми уделот на технолошката и другата опрема во однос на уделот на градежните и придружните инвестиции како и уделот на вложувањата во истражувањето, проектирањето и подготвувањето на инвестиционите одлуки додека времето на градењето на објектите значително ќе се скрати. И покрај тоа што и понатаму се работи за „тешка“ структура на инвестиции во секторите на висока капитална интензивност, се смета дека во таа рамка има доволно простори и за вложувања во работно-интензивни сектори за да се овозможи предвидениот пораст на вработеноста во општествениот и индивидуалниот сектор вклучувајќи го и ангажирањето на средствата на граѓаните.

Ваквиот обем и структура на инвестициите треба да резултираат со зголемена ефикасност, така што се проценува дека истовремениот маргинален коефициент на стопанските инвестиции во основни средства ќе се намали приближно за околу една четвртина во однос на претходниот период. Истовремено ќе се забрза и коефициентот на обртот на средствата.

II. ПРОМЕНИ ВО СТРУКТУРАТА НА СТОПАНСТВОТО И РАЗВОЈ НА ДЕЈНОСТИТЕ ОД БИТНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА ПОСКЛАДЕН РАЗВОЈ НА СТОПАНСТВОТО

1.0. Глобални промени во структурата на производствени-те сили

1.1. Основни и најсуштествени цели и задачи на развојот во овој период ќе бидат остварувањето на интензивни структурни промени на производствените сили на општеството и значително зголемување на ефикасноста и квалитетот на стопанисувањето што ќе се одвива под влијание на економските критериуми на светскиот и домашниот пазар.

Со оглед на тоа што постојат мошне изразени проблеми на недостиг на акумулација неопходна за поскладен вкупен и регионален развој, тие ќе се совладуваат пред се со општа ревалоризација на постојните фондови на трудот, максимално можно користење на изградените производствени капацитети, природни и други ресурси, предности на географската положба и други инфраструктурни услови а посебно предности на социјалистичкото самоуправување.

Промените во стопанската структура, посебно во светлото на стратешката ориентација за извоз, заснована на забрзаниот развој и примена на научниот и технолошкиот прогрес, ќе се одвиваат врз основа на зголемено самофинансирање, циркулација и концентрација на средствата на проширената репродукција врз самоуправни основи на единствениот југословенски пазар, кон што ќе придонесе стопанскиот систем приспособен кон барањата на економската стабилизација и понатамошниот развој како и мерките и активностите на економската и развојната политика.

Структурните промени ќе се засноваат врз неопходноста од побрзо и врз квалитативни основи, вклучување во меѓународната поделба на трудот, пред сè со зголему-

вање на извозната способност на стопанството, со развивање на сопствената технологија, селективен трансфер и со усвојување на странска технологија, со усогласен развој на базниот и преработувачкиот дел на производството; со побрз развој на терцијарните дејности и порамномерен регионален развој. Тоа ќе придонесе и кон продуктивно вработување и создавање услови за растез на животниот стандард.

Првенствено, овие промени ќе се остваруваат преку заеднички програми за развој на производството и извозот, а посебно со примена на следните критериуми:

- економски прифатлива комбинација на расположивите фактори на производството заради зголемување на доходот по работник и по ангажираните средства;
- јакнење на извозната способност, побрз техничко-технолошки прогрес и намалување на технолошката зависност;

- квалитативни промени во начинот на стопанисувањето заради зголемување на вкупната ефикасност;

- отстранување на едностраниот на екстензивен индустриски и урбанистички развој;

- запазување, заштита и унапредување на работната и животната средина и уредување на просторот;

- поурамнотежена стопанска структура во земјата, секторски и грански врз база на нивната значително поголема комплементарност;

- максимална валоризација на сопствените ресурси;

- рационално користење на енергијата и сировините и намалување на трошоците по единица производ;

- зголемување на акумулативната и репродуктивната способност на стопанството и јакнење на процесот на здружување на труд и средства како основен продуктивен однос и основи на јакнењето на самоуправната интеграција;

- максимално користење на веќе изградените производствени капацитети и нивна модернизација, реконструкција и преориентација како и подобрување на вкупната организација на трудот врз нови квалитетни основи со истовремено воведување на нови техники и технологии и работење со висока ефикасност;

- продуктивно вработување, пораст на животниот стандард и квалитет на животното ниво;

1.2. Основната производствена ориентација ќе се заснова врз дејности од битно значење за складниот развој и ефикасно функционирање на стопанството, а кои претставуваат услов за развој и на сите други дејности што ги опфаќаат репродукционите комплекси за кои постојат материјални и други услови а кои можат да достигнат највисоки дотреси на развојната и економската успешност.

Притоа, тежиштето на развојната ориентација ќе биде врз извозното стопанство, енергетиката, определените сировини, земјоделството, сообраќајот и врз забрзувањето на научно-технолошкиот прогрес на овие и други области, односно врз:

- силниот развој на извозно и технолошки интензивните дејности, на индустриското и земјоделското производство, туризмот, сообраќајот и др.;

- побрзото зголемување на производството на енергија и освојувањето на нови енергенти, пред сè врз база на домашните ресурси;

- развојот на производството на метални и неметални сировини, базни хемиски сировини, лекови, природни и вештачки влакна, кожа и гума;

- побрзото зголемување на производството на храна, поцелосно користење на домашните услови и ресурси во земјоделството, пред сè со зголемување на производството на пченка, со ширење и унапредување на сточарството, со соодветно зголемување на производството на природните извори на добиточна храна, со производство на готова храна и некои видови индустриски растенија, првенствено маслодајни култури, што покрај стабилизацијата на производството на пченица на ниво на потребите на земјата, ќе овозможи поурамнотежен растез на извозот и престанување на увоз на основни земјоделски и прехранбени производи;

– развојот на сообраќајот и врските, изградбата на објекти на водостопанството и развојот на шумарството.

Во согласност со оваа ориентација ќе се остваруваат стратегијата и политиката на забрзан развој на научно-технолошкиот прогрес.

Ќе се создаваат материјални и други услови и за побрз развој на другите производствени и услужни дејности што придонесуваат кон зголемување на извозот, побрзо вработување и подобрување на културата на живеење, како што се малото стопанство, туризмот, станбената изградба, градежништвото, комуналните и други инфраструктурни и општествените дејности.

2.0. Дејности од суштествено значење за поскладен развој на стопанството

Во рамките на вкупната стратегија на развојот и производствената ориентација ќе се води заедничка развојна политика на единственото југословенско стопанско подрачје во дејностите од суштествено значење за поскладен развој и функционирање на стопанството, а приоритет ќе и се даде на реализацијата на заедничките програми за развој на производството и извозот.

2.1. Извозно ориентирано производство. Ќе се создаваат услови за забрзан развој на извозното стопанство, а пред се на технолошки интензивното производство, машиноградбата, електромашиноградбата, електрониката, автомобилската индустрија, агроиндустријата, хемиските и другите индустрии, туристичките, сообраќајните, телекомуникационите и другите услуги.

Тежиштето во развојот на технолошки и извозно интензивното производство, а пред се на комплексот на преработката на метали, ќе биде врз значително подинамичниот развој на опремата посебно за комплексни објекти, микроелектрониката, оптиката и оптоелектрониката, телекомуникационата опрема и системот за евидентирање, пренос и обработка на податоците, логично-програмотското управување и телекомуникациите, мерната и регулационата техника, уредите за автоматизација за управување со производните и други процеси и врз заштитата и управувањето со електроенергетските и други системи.

Ќе се создаваат услови за побрз развој на производството на енергетска опрема, вклучувајќи ја и нуклеарната опрема, рударската опрема, посебно опремата за дневни копови, опремата за подземна експлоатација, за сушење, гасификација, ликвидација и друга хемиска преработка на јагленот, како и поголемо производство на транспортни средства.

Побргу ќе расте и производството на опрема за процесната индустрија, посебно за хемиската и прехранбената индустрија, производството на земјоделски и градежни машини, на сообраќајни средства и техника, алатни машини и обработни единици.

Истовремено ќе се обезбеди и поусогласен развој на производството на репродукциони материјали, на склопови и други делови за вградување со потребите за повисоки фази на преработка, како и подигањето на ова производство на повисоко техничко-технолошко ниво.

Врз база на производствената кооперација во земјата и со странската индустрија ќе се забрза комплетирањето на единствени технологии на ниво на земјата за: хидроцентралите и термоцентралите; транспортно-складишните системи; мелиорационите и иригационите системи; разните комунални и други системи на просторната техника; објектите за прехранбена индустрија и земјоделството и објектите за дел од преработувачката индустрија.

Туризмот ќе се развива побрзо од вкупното стопанство, со што ќе се овозможи постигнување на поповолни извозни ефекти, ќе се поттикне развојот на редица производствени и услужни дејности и ќе се зголеми вработеноста. Развојот на туризмот ќе биде, пред се во функција на остварување што поголем девизен прилив. Поголемиот дел од расположивите средства ќе се насочи кон изградба на туристички капацитети за странски туристички промет. Во развојот на туризмот Јадранското подрачје ќе има

најзначајна улога. Порамномерно ќе се користат туристичките ресурси на подрачјето на целата земја во изградба и проширување на зимско-рекреативните центри, со подобро користење на езерата, бањските и климатските лекувалишта, објектите од излетнички и туристички карактер од транзитниот и ловниот туризам и др.

2.2. Енергетика. Развојот на енергетиката ќе се заснова врз заедничката енергетска политика и заедничките програми и планови за развој на сето југословенско стопанско подрачје. Притоа, тргнувајќи од резултатите на интензивните истражувања посебно на јаглен, нафта и природен гас, ќе се обезбеди максимално можно користење на домашните енергетски ресурси, рационална употреба и штедење на сите видови енергија и постојано зголемување на енергетската ефикасност, неопходен увоз на енергија и намалување на учеството на увозната енергија во вкупната потрошувачка на енергијата економски оправдано користење на неконвенционалните форми на енергија, како и намалување на загадувањето на животната и работната средина. Со воведување на современи технологии ќе се зголеми ефикасноста на производството и ќе се намалат загубите во конверзијата и транспортот на енергијата.

Тежиштето во развојот на енергетиката ќе биде врз изградбата на капацитетите на рудниците за јаглен што ќе овозможат зголемување на производството за околу 90 мил. тони и на нови електроенергетски капацитети со моќност од околу 20.000 MW и врз зголемувањето на производството на нафта и гас. Ќе започне изградбата на електрани со капацитет од околу 4.000 MW, кои ќе влезат во погон по 2000 година. Ќе се врши замена на дотраените агрегати во постојните термоелектрани. Производството на вкупната примарна енергија ќе се зголеми по стапка од околу 5,5%, а потрошувачката на вкупната енергија околу 4,2% просечно годишно. Ваквиот растеж би овозможувал усогласен растеж на потрошувачката на енергија и на општествениот производ по жител. Намалување на потрошувачката на вкупната енергија по единица производ и подобрување на коефициентот на еластичност на потрошувачката спрема општествениот производ на вкупното стопанство ќе се постигне со усогласување на стопанската структура, со воведување на современи технологии во индустриското производство и со преземање комплексни мерки за рационализација на производството, транспортот и потрошувачката на енергија. Согласно со тоа ќе се воведуваат современи технологии за согорување на јаглен и ќе се гаснат технолошки застарените рафинериски капацитети.

Со максимално користење на постојните електроцентрали и со изградба на нови, пред се врз база на косовските лигнити и водите на реката Дрина, водејќи сметка за инфраструктурните, урбанистичките и еколошките фактори, ќе се достигне ниво на производството на електрична енергија од околу 160 млрд. kWh. Со рационална потрошувачка и со штедење на електричната енергија ќе се намали нејзината потрошувачка по единица на производ и ќе се подобри коефициентот на еластичност на потрошувачката во однос на општествениот производ на вкупното стопанство и во однос на растежот на индустриското производство, со истовремено удвојување на потрошувачката по жител.

Ќе се интензивира облагородувањето на јаглен, особено на лигнитот, со цел за супституција на течните горива во индустријата и во широката потрошувачка.

Производството на јаглен ќе достигне ниво од околу 160 мил. тони од што околу 125 мил. тони ќе се користат за потребите на термоцентралите.

Производството на сурова нафта од домашни и странски лежишта ќе достигне ниво од околу 7 мил. тони, а на природен гас – околу 9 млрд. Nm³.

Ќе се градат нови гасоводи, а ќе се поврзат и постојаните гасоводи во единствен гасоводен систем.

Во развојот на енергетиката ќе се обезбеди побрза примена на современите научни и техничко-технолошки

достигања и поголемо учество на домашната опрема во изградба на енергетски објекти.

Ќе се интензивира истражувањето на нуклеарни суровини, а ќе се изградат две нуклеарни центри и ќе отпочне изградба на уште две од по 100 MW.

Пошироко ќе се применуваат комбинирани енергетско-топлотни системи и ќе се подобрува структурата на енергетскиот биланс на производството и потрошувачката на енергија. Ќе се забрза усвојувањето на примената на енергија од биомасите, на сончевата енергија, геотермалните и другите нови извори на енергија.

Во развојот на енергетиката ќе се обезбеди побрза примена на современите научни и техничко-технолошки достигања и поголемо учество на домашната опрема во изградбата на енергетските објекти.

Развојот на енергетиката ќе се остварува со заеднички програми и планови за развој на одделните видови енергија и енергетски комплекси.

Со заедничка економска политика и со посебни мерки на секторот на финансирањето на проширената репродукција ќе се поттикнува остварувањето на планираниот развој на енергетиката.

Со договорот за долгорочниот развој на енергетиката на Југославија од 1986 до 2000 година ќе се утврди политиката на цените со која ќе се обезбеди цените на енергијата да се формираат врз основа на економските критериуми во согласност со определбите од Долгорочната програма за економска стабилизација.

2.3. Основни суровини – Ќе се создаваат услови за рационално користење на домашните природни ресурси и на расположивите капацитети со висока производност, ефикасност, конкурентност и што попотполна поделба на трудот и позначајно зголемување на производството на основните суровини и примарните производи, заради отстранување на неусогласеноста во досегашниот развој на базиот и преработувачкиот дел на производството и обезбедување на стабилно снабдување на преработувачки, а пред сè на извозно ориентирани капацитети.

Ќе се интензивира: истражувањето и активизирањето на лежиштата на минерални суровини; изградбата на рудници за метали и неметали со облагородување и збогатување на рудите, на топилници во металургијата и капацитетите на неметални суровини и на базната хемија и проширување на површините за производство на текстилни природни влакна. Ќе се зголеми приносниот потенцијал на шумскиот фонд со подобро користење на земјишните и биолошките капацитети.

Ќе се динамизира производството на основните метали, а приоритет ќе се даде на производствата со помало учество на енергија и со поголемо учество на квалификуван труд. Ќе се удвои производството на суров челик, бакар, олово и цинк.

Ќе се зголеми производството на определени неметални суровини, особено на кварцен песок и кварцит, сол, магнезит и азбестно влакно. Позначајно ќе се зголеми и производството на огноотпорни глини и на глини за производство на градежен материјал, како и на облагородени и збогатени руди на неметали.

Ќе се интензивира производството на базни хемиски материјали, суровини и интермедиери за хемиска и фармацевтска индустрија, како и производството на синтетски материјали врз база на петрохемија и јаглен. Тежиштето ќе биде на производството на агрохемикалии, потоа на суровини за синтетички влакна, фармацевтски суровини, технички гасови, активни материи за пестициди и суровини за гумарска индустрија.

Во текстилната и кожарската индустрија со зголемено производство и со порационално користење на домашните суровини, пред сè од регенеративно потекло, како и на секундарни суровини, ќе се создадат услови за подобро снабдување на преработувачките капацитети и за зголемен извоз. Производството на природни влакна ќе се зголеми за околу осумпати, на хемиски влакна за околу двапати и на сурова кожа за околу двапати.

2.4. Земјоделство (1) Развојот на агроиндустрискиот комплекс претставува долгорочен стратески интерес за општествено-економскиот развој на земјата, со истовремен натамошен забрзан развој на социјалистичката самоуправна преобразба на земјоделството и на селото. Ќе се создаваат стабилни услови за стопанисување и ќе се отвораат нови простори за поуспешно користење на производствените и работните потенцијали во земјоделството и со тоа ќе се осигури растеж на земјоделското производство во согласност со долгорочната стратегија на развојот: стабилност на домашниот пазар на храна, обезбедување прехранбена сигурност на земјата и зголемување на извозот на земјоделски и прехранбени производи – што битно ќе влијае врз стабилноста на развојот на стопанството во целост. Остварувањето на овие задачи ќе се поддржува со соодветни мерки на економската политика која ќе се разработува со среднорочни општествени планови за развој. Ќе се запрат негативните тенденции во областа на заштитата и искористувањето на земјоделското земјиште, ќе се воспостави соодветна производствена структура и ќе се остваруваат приноси по единица на капацитет на ниво на земјата со интензивно земјоделство. Осетно ќе се зголеми бројната состојба и ќе се подобри расната структура на добитокот, особено на говеда и овци, со што ќе се постигне поголема покриеност на земјиштето со сточен фонд и ќе се интензивира структурата на вкупното земјоделско производство. На побрзиот и постабилен развој на сточарството ќе му претходи зголемување на производството на добиточна храна и порационално користење на богатите крмни извори во земјата. Со самоуправно организирање во агроиндустрискиот комплекс и со неговото поврзување со другите дејности заинтересирани за производство на храна, особено со туристичкото стопанство, ќе се обезбеди поголема стабилност на производството и на функционирањето на единствениот пазар на земјоделско-прехранбени производи, што со преземање мерки на економската политика (во областа на цените, резервите, кредитирањето на текуштото производство и инвестициите, поттикнувањето на извозот, земјишната и даночната политика и др.) и со додатни вложувања ќе придонесе за јакнење на економската положба на земјоделството во согласност со долгорочната програма за економска стабилизација.

(2) На земјоделството ќе му се обезбеди да биде третирано во стопанскиот систем и економската политика како и другите стопански дејности, како во поглед на формирањето на општествениот производ и на доходот така и во поглед на односот спрема домашниот и странскиот пазар, со уважување на специфичностите на земјоделското производство и големото значење на оваа област за остварување на политиката за економска стабилизација. Ќе се воспостават трајни економски услови вложувањата во земјоделството да станат поатрактивни и да дојде до насочување на додатната акумулација во оваа стопанска област, што е битен услов за побрз растеж на производството и за потребна ревитализација на аграрното население. Ќе се усвојат заеднички програми за производството на жито, месо, индустриски растенија и други стратески важни производи и ќе се утврдат условите и мерките за нивната реализација. Стапката на растеж на вкупното земјоделско производство ќе изнесува околу 3% просечно годишно (на општествените стопанства околу 5,5%, а на индивидуалните стопанства околу 2,3%). Во структурата на производството ќе се зголеми учеството на сточарството и на сточната храна и производството на индустриски растенија, волна и кожа.

(3) Производството на пченица ќе се стабилизира помеѓу шест и седум милиони тони годишно и откуп на најмалку 70% од остварениот род. Производството на пченка ќе се зголеми на близу 20 милиони тони, што е битен услов за развој на сточарството и за зголемување на извозот. Производството на шеќер ќе достигне околу 1.250 илјади тони годишно а на масло за јадење – околу 450 илјади тони. Ќе се зголеми производството на сончоглед

како главна култура за производство на масло за јадење со употреба на новосоздадени домашни високородни и високомаслени хибриди толерантни на болести. Значително ќе се зголеми производството на протеинска добиточна храна, со висок пораст на производството на соја. Производството на тутун ќе достигне околу 90 илјади тони, од што повеќе од една третина е наменето за извоз. Ќе се оствари производство од околу 2.550 илјади тони месо и околу 8.600 милиони литри млеко и ќе се зголеми производството на зеленчук, овошје, грозје и други земјоделски производи за кои постојат можности за развој, а можат да се пласираат на домашниот пазар и за извоз. Поголемата примена на најсовремени научни достигнуања во земјоделството ќе овозможи зголемување на продуктивноста на трудот и на ефикасноста на стопанисувањето, а со тоа ќе се подобри економичноста и рентабилноста на производството. Значително ќе се унапреди генетскиот потенцијал на растителните култури и на добиточниот фонд (селекција и производство на висококвалитетно семе на растенија, подобрување на расниот состав и на здравствената заштита на добитокот и др.). Потрошувачката на минерални ѓубриња ќе се зголеми во согласност со потребата од обезбедување на високо и стабилно производство и ќе изнесува просечно околу 240 kg. активна материја на азот, фосфор и калиум по хектар на обработлива површина. Ќе се зголеми употребата на стајнак и на други органски ѓубриња заради подобрување на плодноста, обновување на ѓумусот и заради спречување на процесот на дегенерација на земјиштето. Ќе се оствари поголемо користење на водата како фактор на стабилноста и зголемување на приносите, посебно со изградба и користење на крупни хидроелектрични системи во големите речни сливови и во други акумулации врз основа на заеднички програми за производство и здружување на средства. Учеството на наводнуваните површини ќе изнесува најмалку 16% од вкупното обработливо земјиште. Ќе се реализира искористувањето на хидросистемот Дунав–Тиса–Дунав со утврдување на заедничка програма за производство на храна.

(4) Општествените стопанства својата производствена ориентација ќе ја засновуваат врз поцелосна примена на достигнуањата на науката, со натамошно ширење на обработливите површини и осетно поголема застапеност на сточарството. Овие стопанства ќе се оспособат да овладеат со организацијата на вкупното стоковно производство и пазарот на земјоделски и прехранбени производи, при што битно ќе го зајакнат своето влијание врз унапредувањето на производството и самоуправното организирање на земјоделците и нивното вклучување во заедничките програми за развој.

(5) Со здружување и самоуправно организирање на земјоделите, со поврзување здружениот труд и со побрз развој на задругарството ќе се подобри користењето на производствените потенцијали во земјоделството и ќе се зголеми продуктивноста на трудот, економичноста и рентабилноста на производството и ќе се постигне социјална сигурност на земјоделците. Врз таа основа ќе се подобри аграрната структура, ќе се надминува иситностоста на поседи, ќе се зголеми вкупното и посебно стоковното производство. Ќе се воспостави соодветна стручна земјоделска служба и постојано ќе се подига образовното ниво на земјоделските производители заради поширока и поцелосна примена на техничко–технолошкиот прогрес на имотите на земјоделците.

(6) Врз основа на стратегијата на вкупниот општествено–економски развој ќе се утврдуваат и спроведуваат конкретни мерки за доследно остварување на аграрната политика. Со рејонизација на земјоделското производство врз основа на единствена агрокарта за целата земја (утврдена врз егзактна научна основа) ќе се изврши насочување и оптимализација на сеидбената структура во согласност со компаративните предности на регионите, врз основа на здружување на трудот и средствата. Ќе се забрза користењето на компаративните предности за зголемување на земјоделското производство во ридско–планинските подрачја. Ќе се разработи комплексна програма за ревитализација на ридско–планинските подрачја и во согласност со диференцираните услови за развој ќе се изврши рејонизација и ќе се зголеми дополнителното вработување на населението. Развојот на науката, нејзината поширока примена на подрачјето на биохемиските и биотехничките достигнуања и побрзото воведување на напредните технолошкиот прогрес и биотехнолошки иновации и на генетски инженеринг ќе придонесе за интензификација на земјоделското производство. Ќе се развива примена на науката во земјоделството и комплементарните дејности (малото стопанство, туризмот и др.). Општествено–економската политика во аграрот ќе биде насочена кон сестрано унапредување на агроиндустриските дејности и кон подобрување на општите услови за живот и работа на земјоделското население.

лизација на ридско–планинските подрачја и во согласност со диференцираните услови за развој ќе се изврши рејонизација и ќе се зголеми дополнителното вработување на населението. Развојот на науката, нејзината поширока примена на подрачјето на биохемиските и биотехничките достигнуања и побрзото воведување на напредните технолошкиот прогрес и биотехнолошки иновации и на генетски инженеринг ќе придонесе за интензификација на земјоделското производство. Ќе се развива примена на науката во земјоделството и комплементарните дејности (малото стопанство, туризмот и др.). Општествено–економската политика во аграрот ќе биде насочена кон сестрано унапредување на агроиндустриските дејности и кон подобрување на општите услови за живот и работа на земјоделското население.

2.5. Сообраќај (1) Развојот на сообраќајот и врските ќе биде една од клучните задачи на заедничката развојна политика. Со побрзот развој на сообраќајот и врските од вкупното стопанство ќе се обезбеди нивна поголема усогласеност со вкупните потреби на општествено–економскиот развој, ќе се отстранат заостанувањата и ќе се осигури поцелосно вклучување во европскиот сообраќаен систем, посебно на магистралните правци и ќе се забрза изградбата на магистрални сообраќајници заради поголема валоризација на географската – сообраќајната положба на Југославија.

Основните правци на развојот на сообраќајот и врските ќе бидат насочени кон побрз развој на гранките што имаат компаративни предности во експлоатацијата, кон отстранување на структурните неусогласености, комплетирање на сообраќајната инфраструктура, интегралниот транспорт и техничко–технолошката модернизација на сообраќајот и врските во целост, со примена на современа организација на работата. Со тоа ќе се обезбеди посигурно, поефикасно и порационално функционирање на сообраќајниот систем и врските.

Со побрз развој и модернизација на сообраќајот и врските ќе се обезбеди повисок квалитет на услугите, намалување на транспортните трошоци, единство на технолошките процеси во превозот и врските, зголемување на безбедноста, унапредување на технологијата и организацијата на работата и на самоуправните општествено–економски односи.

Отстранување на структурните неусогласености во сообраќајниот систем ќе се оствари со побрзо оспособување на железниците, како основен носител на континенталниот транспорт и стожер на целиот сообраќаен систем и со побрз развој на поморскиот, речниот и воздушниот сообраќај заради поголемо користење на природните можности на земјата и поконкурентно вклучување во меѓународниот транспортен пазар, со изградба на магистрални сообраќајници и систем на врски.

(2) Во развојот и модернизацијата на сообраќајната инфраструктура приоритет ќе му се даде пред сè на железничкиот, поморскиот и речниот сообраќај со објекти на интегрален транспорт, посебно на магистралните и транзитните правци и на изградбата и реконструкцијата на магистралните сообраќајници и врски. Општествено–политичките заедници ќе создаваат услови за заедничко финансирање на развојот на основните сообраќајници и врски од заеднички интерес.

Врз база на заеднички планови и програми ќе се врши усогласување на развојот на сообраќајот и врските посебно на железничкиот и ППТ сообраќај како единствени–технолошки и во целост оправдани и економски рационално организирани системи.

2.6. Мало стопанство. Во однос на развојот на вкупното стопанство малото стопанство ќе се развива побрзо и неговиот развој ќе се заснова врз подобро користење на постојните и отворање на нови специјализирани капацитети за производство на определени асортимани на производи, полупроизводи, елементи и делови што се произведуваат во помали количини, засновани врз локални извори на сировини, преработка на секундарни сировини и сл.

Приоритет во развојот ќе има производството во кооперација, потоа за супституција на увозот и за извоз.

Во согласност со технолошкиот напредок, развојот на микроелектрониката и информатиката ќе се развиваат помалку дисперзираните организации за производство на нови видови производи и полупроизводи кои ќе се вклучуваат во посложени производни процеси.

Ќе се развива мрежата на сервисни организации за одржување и поправка на трајни потрошни добра и други услуги за потребите на стопанството и домаќинствата.

Ќе се забрза развојот на занаетчиските и други задруги во областа на производството и станбената изградба.

Со економската политика ќе се поттикнува побрз и посестран развој на дејностите што се вршат со самостојна лична работа со средствата на трудот во сопственост на граѓаните со отворање на самостојни дуќани, со здружување во занаетчиски и други задруги и со нивна соработка со организациите на здружен труд, и со основање на договорни организации на здружен труд.

2.7. Станбено-комунална област. Станбено-комуналната политика и изградбата на станови ќе се заснова врз програмите за комплексна станбена изградба и реконструкција на станбените населби и комуналите објекти. Со изградба на сообраќајници, како и со поттикнување на изградбата на стопански објекти, посебно на работно интензивни, во помалите градски населби и по селата ќе се создаваат услови за порамномерно разместување на населението, на работата и средствата, а со тоа и порационално користење на станбениот фонд при подобри еколошки услови.

Во финансирањето на станбената изградба и рационалната изградба на станови во општествена сопственост во согласност со општествено утврдените услови за изградба на општествените ставови се позначајна улога ќе имаат средствата на населението. Општествените средства ќе се користат за солидарна станбена изградба и за поттикнување на поголемо ангажирање на средства и труд на граѓаните.

Ќе се создаваат услови за формирање на станбен пазар, рационална изградба на станови во општествена сопственост во согласност со утврдените критериуми и за порационално користење на станбениот фонд. Ќе се овозможи продажба на станови во општествена сопственост со реален пазарен надомест.

Станарините ќе се зголемуваат до ниво кое обезбедува средства за одржување и амортизација на станбениот фонд, како и дел за проширена репродукција, со диференцирано субвенционирање на трошоците за домување.

Ќе се создадат услови за порационално користење на комуналната инфраструктура.

2.8. Водостопанство. Значително поголемо внимание ќе му се посвети на развојот на водостопанството со оглед на неговото значење за развојот на стопанството, населбите и животот на населението. Тргувајќи од сливовите како природни и водостопански целисти, посебно внимание ќе му се посвети на уредувањето на водите, на заштитата од штетно дејствие на водите (од ерозија, поплави и мраз, одводнување на земјиштето), на заштитата на површинските, подземните и водите на Јадранското море од загадување, со комплексно искористување и употреба на водите за различни намени (обезбедување на населението и стопанството со вода, искористување на водите за производство на електрична енергија и пловидба и др.), на обезбедувањето на материјални и финансиски средства за одржување и нормално функционирање на постојните водостопански системи и објекти, на подобрувањето на организираноста во областа на водостопанството, систематското следење на елементите на водниот режим и образованието на кадри за работа во водостопанството.

2.9. Шумарство. Тежиштето на развојот на шумарството во овој период ќе биде врз зголемувањето на производниот потенцијал и дрвниот фонд со создавање услови за порационално користење на шумите, реконструкција на млади шуми и честари, пошумување, подигање на засади и наменски плантажи заради што поцелосно задоволување на потребите од дрвни сировини на сите нејзини корисници и намалување на увозот.

Обемот и квалитетот на шумските одгледувачки работи ќе се зголеми, а пошумувањето, плантажните и интензивните заседи ќе го достигнат обемот од 60 до 70 илјади ха просечно годишно. Ова ќе придонесе за намалување на штетите од ерозија, порои и поплави и за јакнење на општите корисни функции на шумите, како и за унапредување на животната и работната средина.

Со предвидената изградба на шумски патишта ќе се овозможи обемот на сечењето во 2000 година да достигне 29 мил. м³, односно да расте просечно за околу 2% годишно.

За предвидениот обем на шумско-одгледните работи и за изградбата на шумските патишта, како и за отстранување на структурните неусогласености на шумско-преработувачкиот комплекс, неопходно е да се утврди соодветна инвестициона политика.

3.0 Инвестиции и нивно насочување

3.1. Сегашната состојба во областа на инвестициите ја карактеризираат: висока номинална вредност на инвестициите во тек, доста неповолна структура на стопанските инвестиции, низок степен на нивната завршеност и релативно ниско учество на сопствени и здружени средства во финансирањето на инвестициите. Таквата состојба бара селективен пристап во водењето на инвестиционата политика, посебно имајќи ја предвид ограниченоста на расположивите средства за финансирање на инвестициите. Потребата од релативно побрзи структурни промени, во согласност со проектираните цели и правци на развојот во наредниот период, ќе бара обемот на инвестициите да биде динамички така распореден што во периодот до 1990. година постојните проблеми да се решат и да се создадат услови за поквалитетен растез на инвестициите во периодот по 1990 година.

3.2. Целите и задачите на инвестиционата политика ќе бидат:

- создавање услови одлучувањето за проширената репродукција да стане непосредна општествена функција на работниците во организациите на здружен труд, со полно уважување на критериумите, економската рационалност и општествената оправданост на новите инвестиции и поднесување на економските последици за ефектите на инвестиционите одлуки;

- структурно усогласување на обемот на инвестициите во основните фондови и трајни обртни средства со објективно можно зголемување на паричната и реалната акумулација;

- воспоставување тренд на стабилен растез на акумулативната и репродуктивната способност на стопанството и врз таа основа создавање на реални услови за јакнење на самофинансирањето на организациите на здружен труд за нивните инвестициони програми;

- слободно движење на општествените средства и акумулација на целото југословенско стопанско подрачје и нивна ефикасна самоуправна концентрација, согласно со барањата на современиот техничко-технолошки развој, првенствено преку здружување на труд и средства заради стекнување заеднички доход;

- значително зголемување на ефикасноста на инвестициите заради побрз економски растез, поинтензивни структурни промени во стопанството, поцелосно апсорбирање на техничко-технолошкиот прогрес, значително поголемо потпирање врз сопствените потенцијали, пораст на продуктивното вработување и, врз тие основи, создавање трајни услови за поефикасно и поурамнотежено вклучување во меѓународната поделба на трудот;

- изградба на капацитети за производство и извоз – посебно со поголем нето девизен ефект – или на капацитети со кои се супституира увозот и на капацитети со кои побрзо се валоризираат домашните енергетски ресурси и се обезбедува поголемо производство на репродуктивни материјали и храна.

Суштествен услов за подинамичен и поефикасен стопански растеж е зголемување на ефикасноста на основните фондови и на ефикасноста на инвестициите. Тоа ќе се постигне со осетно скратување на активизациониот период на инвестирање за скоро половина, со значително поголемо насочување на средствата заради отстранување на неусогласеноста на капацитетите во рамките и помеѓу секторите, со комплексно вреднување на инвестиционите проекти од становиштето на нивната економска и општествена ефикасност и друго. Поголема ефикасност на инвестициите ќе се постигне со интензивни вложувања во реконструкција и модернизација на постојните капацитети, како и значително побрза замена на опремата со технички посовршена и попродуктивна. Со вложувања во нови капацитети ќе се забрзаат промените и ќе се отстранат неусогласеностите во структурата на производствените фондови заради постабилен развој и јакнење на положбата на Југославија во меѓународната поделба на трудот. Кон тоа ќе придонесе и развојот на градежништвото што ќе се заснова врз организиран и синхронизиран процес на реструктурирање врз база на конкретни програми за приспособување кон обемот и структурата на инвестициите, со обезбедување на современа организација на работата, стручно оспособување на работниците, специјализација, скратување на роковите и подобрување на квалитетот и со зголемување на вкупната ефикасност на градењето.

3.3. Остварувањето на целите и задачите на инвестициската политика бара значајни промени во системот на проширената репродукција, а особено во начинот на формирање и употреба на акумулација. Потпирањето врз домашните извори на средствата за инвестиции ќе се зајакнува со зголемување на продуктивноста на трудот и на доходот и со уделот на акумулацијата во доходот и со тоа ќе се воспостави долгорочен тренд на порастот на акумулативната способност на стопанството. Врз таа основа ќе се подига нивото на самофинансирањето на развојните програми, така што сопствените и здружените средства претставуваат најголем дел од предвидениот обем на стопанските инвестиции во основни средства на општествениот сектор во 2000 година. Начинот на ангажирање на средствата со кои располага населението за вложување во производни цели ќе се унапреди, посебно во областа на малото стопанство, земјоделството, услужните, производствените и други дејности.

Остварување на заедничката политика на развој е можно доколку се усвојат функционирањето на механизмот на циркулацијата и самоуправната концентрација на средствата за инвестиции, првенствено со интензивирање на процесот на здружување на труд и средства на единственото југословенско подрачје – врз основа на доходните интереси на субјектите на стопанисувањето. Задолжително здружување на средствата ќе се врши исклучително и тоа заради привремено обезбедување на недостигачките средства за намените што се од општо значење за поусогласен развој, ако потребните средства не се обезбедат со здружување врз самоуправна основа. Ќе се зајакне улогата на банките во мобилизацијата и обединувањето на средствата врз основа на здружување, првенствено за финансирање на заедничките развојни програми.

3.4. Заради зголемување на ефикасноста на инвестициите, ќе се унапредува општествениот систем на информирање во оваа област и ќе се применуваат самоуправно договорените критериуми за оцена на економската ефикасност и општествената оправданост на инвестициите. Со потпирање врз соодветната информативна основа, научна и стручна оцена, ќе биде унапреден процесот за донесување на инвестициони одлуки на организациите на здружен труд. Самот процес на инвестирање – од истражување и проектирање до градење и редовно производство – нужно мора да биде сестрано унапреден, а самото време на градење скратено на половина од сегашното. Секоја намерувана инвестиција инвеститорот ќе ја оценува според критериумите на развојните, економските и со-

цијалните ефекти, а пред се од становиштето на: (1) можностите за пласман на домашниот и странскиот пазар; (2) сигурноста за снабдување со енергија, сировини и со други потреби од домашни извори; (3) можноста за извоз и увоз и остварување на нето-девизниот ефект; (4) можноста за продуктивно вработување; (5) степенот на самофинансирање; (6) рентабилноста на инвестициите и (7) посебните барања во случај на инвестиции за специфични намени.

3.5. Со разработка на системот на проширената репродукција и на нејзините механизми, како и со поттикнувачките мерки на економската и даночната политика, (посебно во областа на кредитната политика) во значително повисок степен ќе се насочува акумулацијата на населението во продуктивните дејности, посебно во областа на малото стопанство, земјоделството, услужните, производствените и други дејности, со развивање на погодни видови здружување, кооперативна работа и побрз развој на дејностите со личен труд со средства во сопственост на граѓаните. Ќе се поттикнуваат сите видови на штедење на населението и со стимулативни механизми ќе се насочуваат во тековите на проширената репродукција. За работниците-повратници од привремена работа во странство ќе се воведат стимулативни и трајни услови за вложување на нивни средства во соодветни дејности.

3.6. Со доградба на стопанско-системските решенија и со мерки на економската политика натаму ќе се прошират можностите и ќе се создадат поволни услови за заеднички вложувања на организациите на здружен труд со странски лица. Овие вложувања ќе се вршат посебно во оние области на производството и во други дејности кои имаат нагласено значење за остварување на заедничките програми за производство и натамошен развој, првенствено вложувањето во програми со зголемена извозна ориентација, како и во посебни извозни потфати од долгорочен карактер кои придонесуваат за зголемување на производството, на извозната и акумулативната способност на соодветни репродукционо поврзани организации на здружен труд.

3.7. Во периодот до 1990 година покрај мерките на економската политика насочена кон финансиска консолидација на стопанството, нужно е да се воспостави усогласеност меѓу ограничените средства на акумулацијата и обемот на инвестициите кои мораат да бидат насочени кон завршување на инвестиционите програми кои придонесуваат за решавање на основните структурни проблеми. Ограниченоста на средствата за инвестиции услови во овој период пониска стапка на растеж на инвестициите од растежот на општествениот производ.

Мошне изразената ограниченост на средствата за инвестиции до 1990 година бара да се вложат – значително поголеми усилби во поглед на рационалното користење на постојните капацитети, нивната побрза модернизација и порационално користење на средствата во рамките на пошироките интеграциони процеси на единственото југословенско стопанско подрачје, преку заеднички програми за производство и други видови на поврзување и здружување, заради пораст на стапката на приносот на средствата и на доходот.

Со унапредување на инструментите на економската политика и на механизмите за концентрација и насочување на расположивата акумулација на договорените правци за развој посебно на програмите засновани врз здружување на трудот и средствата при соодветно јакнење на акумулативната и репродуктивната способност на стопанството, ќе се создадат услови, стапката на растежот на инвестициите да биде нешто повисока од стапката на растежот на општествениот производ во последната деценија.

III. ОПШТЕСТВЕНИ ДЕЈНОСТИ И ИНФОРМАТИВНА ДЕЈНОСТ

1.0. Општествени дејности

1.1. Развојот на општествените дејности како интегрален дел на општествената репродукција ќе го следи развојот на стопанството и на другите дејности.

Овие дејности квалитативно ќе се трансформираат водејќи сметка за развојните приоритети, за селекција на програмите, рационалноста на работењето и за значењето на одделни области за унапредување на условите на животот и работата, за растеж на продуктивноста на трудот, животниот стандард и подобрување на квалитетот на животното ниво.

1.2. Развојот на образованието ќе се насочува на остварување подлабоки промени со воспоставување на меѓузависни односи меѓу сферата на трудот и образованието, што ќе овозможи усогласување на нивото и структурата на образованието со потребите на здружениот труд. Ќе се изврши модернизација на школите и ќе се осовремени наставата.

Ќе се зголеми опфатот на децата со предучилишно воспитување од 17% во 1980 на околу 30% во 2000 година. Ќе се опфатат сите деца со основно образование. Ќе се зголеми опфатот на ученици со средно и насочено образование од 58% во 1980 на околу 75% до 80% ученици во 2000 година – генерации од 15 до 19 години старост. Ќе се пристапи кон коренита реформа на системот на високото и вишното образование, така што околу 75% студенти ќе студираат природни и технички науки.

1.3. Дејноста на културата забрзано ќе се развива и ќе се поттикнува со мерките на развојната и економската политика заради подигање на културното ниво и творештвото на работните луѓе и граѓаните. Тргувајќи од афирмацијата на уставната положба на работниците во здружениот труд, ќе се обезбеди здружениот труд да ја утврдува и остварува политиката во областа на културата и да одлучува за правците на развојот и за содржините на културните активности.

1.4. Во здравствената заштита активностите ќе бидат насочени кон зачувување на здравствената состојба на населението и унапредување на здравствената заштита, со обезбедување на што поголема достапност на здравствените услуги, при што приоритетни активности ќе се насочат кон спроведување на мерки и акции од примарната здравствена заштита. Мерките и акциите во рамките на превентивната здравствена заштита ќе бидат ориентирани кон спречување и ерадикација на определени болести и состојби. Со спроведувањето на специфични мерки за здравствена заштита на работниците ќе се влијае врз продолжувањето на животниот и работниот век, намалувањето на инвалидитетот и апсентизмот. Ќе се интензивира развојот на мрежата и на здравствените капацитети на примарната здравствена заштита, замената на дотраените капацитети на болничката служба и нивното реструктурирање. Посебно внимание ќе му биде посветано на функционалното поврзување и поделбата на трудот на сите нивоа. Во научно-истражувачката работа ќе му се даде приоритет на изучувањето на оние области чиешто резултати ќе придонесат за унапредување на здравствената состојба на населението. Ќе се зголеми бројот на лекари така што ќе има 500 жители на еден лекар наместо 620 – каква што е сега состојбата. Со вложување во оваа област ќе се обезбеди рационалната изградба на развиена мрежа на установи и капацитети за високо специфична медицинска заштита.

1.5. Во областа на социјалната заштита ќе се создаваат услови за побрзо надминување на незадоволителната состојба на материјалната основа и оспособување на социјалната заштита за ефикасно остварување на функциите, посебно во поглед на обезбедувањето материјална и социјална сигурност на граѓаните. За тоа треба особено да придонесат поусогласените акции на самоупрвните интересни заедници од општествените дејности, организациите на

здружен труд, месните заедници и општините. Посебно внимание ќе му се посвети на: развојот на општествената грижа за децата, помошта на семејството, постојаното унапредување на животните услови на остарените лица, јакнењето на превенцијата на причините за инвалидност, како и за натамошното унапредување на рехабилитацијата на инвалидите и хендикепираните лица.

1.6. Понатаму ќе се унапредува дејноста на физичката и техничката култура, нејзината масовност и квалитетните рекреативно-спортски видови.

2.0. Информативна дејност

2.1. Паралелно со развојот на вкупната општествено економска активност ќе се развива и општествениот систем на информирање, јавното информирање и техничката основа на информативната дејност.

Општествениот систем на информирање ќе се развива во правецот на неговата самоуправна трансформација заради воспоставување на информациони текови што обезбедуваат секој субјект да располага со информации и податоци потребни за остварување на неговите права и обврски и за неговата улога во вкупниот општествено-политички и економски живот.

2.2. Развиените форми на самоуправање на работните луѓе и граѓаните, новата и помодерна технологија и поефикасниот општествен систем на информирање ќе придонесат да се обезбеди непречена циркулација на податоци и информации и значително да се унапреди самоуправното одлучување и спроведување, на одлуките, да се применуваат формите на одлучување на работните луѓе и граѓаните со непосредно лично изјаснување, да се унапреди одлучувањето на органите на управување и на работоводните органи, на делегатските собранија на самоуправните организации и заедници и на општествено-политичките заедници. Тргувајќи од единствениот и развиен општествен систем на информирање, на сите нивоа на самоуправно одлучување, ќе се обезбеди навремена и целосна достапност на научно-технолошки, финансиски, деловни, плански, статистички и други информации и ќе се подобри нивната употребна вредност, навременост и сигурност. Спроведувањето на единствените основи на информационите системи во областа на општествениот систем на информирање ќе претставува негов натамошен насочен и координиран развој приспособен кон потребите на сите субјекти на општествениот систем на информирање.

2.3. Во рамките на општествениот систем на информирање ќе се унапредува и развива и информациониот систем на федерацијата како негов интегрален дел. Врз основа на усогласените програми за развој на службите на општествениот систем на информирање ќе се обезбедат врз единствени основи информации за потребите на федерацијата.

2.4. Врз основите на посовремена информативна техника и технологија ќе се развива и системот на јавно информирање (печат, радио и телевизија). Системот на јавно информирање ќе и стане достапен на најшироката самоуправна општествена јавност и значително ќе придонесе за нејзина навремена и поцелосна известост. Ќе се развиваат и јакнат информациите врски со светот, а особено со неврзаните земји и со земјите во развој (Тајуг, Радио-Југославија, сателитски станици, посебни пулови, новиот меѓународен и информативен поредок и др.).

2.5. Брзо, ефикасно и рационално евидентирање, собирање и пренос на податоци меѓу субјектите во нашиот општествено-политички систем вклучувајќи и размена на информации со светот ќе се обезбеди со натамошен развој и примена на техничките и технолошките решенија во оваа област (јавна мрежа за пренос на податоци и поврзување на компјутерски инсталации, воспоставување на системите на „телетекс“, „видео-текс“, факсимил-текс“ и други системи и програми).

IV. ЖИВОТЕН СТАНДАРД

1.0. Вкупен животен стандард

1.1. Во рамките на долгорочната политика на општествено-економскиот развој и натамошниот развој на социјалистичките самоуправни општествено-економски односи, здружените работници се поуспешно ќе овладуваат со развојот на производните сили и со процесите на општествената репродукција, со стекнувањето и распоредувањето на доходот и чистиот доход, со распределбата на средствата за лични доходи, како основа за задоволување на личните и заедничките потреби и подобрување на работните и животните услови и општо подигање на квалитетот на животното ниво. Врз таква основа, ќе се создаваат услови за сестрано развивање на човечката креативна личност, како субјект на создавањето на сè побогата култура и цивилизација на социјалистичкото општество.

Општествено-економската и социјалната положба на работниот човек ќе јакне врз основите на трудот и резултатите од трудот и распределбата според трудот, солидарноста и заемноста, хуманоста и меѓусебната одговорност што ќе превладува како систем на вреднување во односите на производството и општеството. Со такво општествено вреднување ќе се определуваат економските можности за задоволување на материјалните и нематеријалните потреби на работните луѓе што работат и создаваат материјални и други општествени вредности. Истовремено ќе се остварува процесот на постепено намалување на социјалните разлики врз база на јакнење на општествено-економската позиција на работниот човек, со неговото овладување со целината на општествената репродукција и стекнување на доходот и неговата распределба.

Целокупниот стопански развој ќе биде непосредно мотивиран со унапредувањето и јакнењето на производната сила на трудот заради ширење на материјалната основа за сестрано намирување на личните, заедничките и општите општествени потреби. Заради намирување на разновидни човечки потреби во зависност од реалните можности и определби на здружениот труд ќе јакне и општествениот стандард на населението. Тоа ќе придонесе за афирмација на економската мотивираност на работните луѓе за попродуктивна и креативна работа, за подигање на образовното и културното ниво, нивото на здравствената заштита, за задоволување на потребите на децата и семејството за рекреација и физичка култура, како и за унапредување на стандардот во станбено-комуналната област и во другите подрачја на животот и работата на работните луѓе и граѓаните.

1.2. Политиката на животниот стандард на населението ќе се усогласува со порастот на материјалното производство, на остварениот доход и општествената продуктивност на трудот. Во првите години на остварувањето на планот главното тежиште ќе биде насочено кон постепено отстранување на економските товари што се пренесуваат од изминатиот период и создавање на услови за квалитативно пренасочување и забрзување на тековите на развојот, што подразбира: (1) запирање на постојните неповолни тенденции на стопанскиот развој што не придонесуваат за јакнење на материјалната основа за развој на потрошувачката и општествениот стандард и создавање на поповолни материјални и други услови што ќе овозможат позитивен пресврт во развојот; (2) воспоставување на постабилни односи меѓу акумулацијата и потрошувачката (бруто-личните доходи по работник и акумулацијата спрема средствата); (3) подобрување на ефикасноста на стопанисувањето и создавање на услови за промени во стопанската структура со кои ќе се обезбеди поцелосно задоволување на личните и заедничките потреби и (4) порационално трошење во целокупната социјална сфера, вклучувајќи преиспитување на обемот и начинот на стекнување на социјални права и мрежа на установи на општествените дејности и нивната организација. Во годините до 1990 година

со спроведување на стратегијата и политиката на долгорочниот развој се предвидува подинамичен растек и развој следен со интензивен процес на квалитативни промени на стопанската структура, што треба, при битно зголемување на вработеноста, скратување на работното време и други поволности, до обезбеди подобро намирување на потребите на подрачјето на животниот стандард и на целокупниот социјален развој. Во последната декада на ова столетие би дошло до поцелосно задоволување на животните потреби и до други квалитативни промени на работните и животните услови што се карактеристични за фазата на значително повисоко животно ниво, во кое социјалните разлики би се свеле во границите на резултатите од трудот, кои би станале основ на материјалната и социјалната структура на работните луѓе и граѓаните.

1.3. Се предвидува вкупниот животен стандард, како агрегатен показател на потрошувачката на населението, да расте по просечна годишна стапка од околу 4,4% во периодот до 2000 година. Тоа претставува малку побавна динамика на растежот во однос на неговиот развој до 1980 година, додека во однос на периодот од 1981 до 1985 година значи негово динамизирање и постепено забрзување на растежот, согласно, пред сè, на растежот на вработеноста и продуктивноста на трудот. Со тоа ќе се создаваат се поповолни услови за неговиот развој и за решавање на пројавените проблеми, како во областа на личната потрошувачка, така и во развојот на општествениот стандард.

2.0. Лична потрошувачка

2.1. Со политиката на развојот на личниот стандард ќе се постигне повисоко ниво на личната потрошувачка, што ќе овозможи преминување од стагнатна и стесната во значително поразвиена структура на потрошувачката, која ќе отвори пошироки можности за поквалитетна исхрана и значително подобар квалитет на индустриските непрехранбени стоки, подобри услови за домување, образование и значително поголемо користење на културните и други нематеријални фактори на животниот стандард.

2.2. Се предвидува дека обемот на вкупната реална лична потрошувачка на населението ќе се дуплира до крајот на планираниот период. Во рамките на куповните фондови на населението вкупните реални лични доходи на вработените во општествениот сектор на стопанството ќе се зголемат за повеќе од двапати, т.е. по стапка од околу 4,6% додека вкупните пензии, како друг позначаен извор во формирањето на куповните фондови на населението, реално би растеле по малку побрза динамика од личните доходи. Позначајни средства во рамките на куповните фондови на населението ќе се формираат и од средствата на одложена потрашувачка, т.е. од штедење на населението. Со поттикнувачки мерки ќе се дејствува за натамошно акумулирање на штедењето на населението и во наредниот период. Посебен удел во финансирањето на личната потрошувачка ќе имаат средствата што се формираат по основ на дознаки од странство и од средствата на приватниот сектор на стопанството од откупот и зелениот пазар.

2.3. Пораст на вкупната лична потрошувачка ќе се овозможи со реалниот пораст на стоковните фондови од домашно производство и од увоз. Натамошното зголемување на потрошувачката на трајни потрошни добра во наредниот период ќе влијае врз зголемувањето на опременоста на домаќинствата со трајни потрошни добра при подобрување на квалитетот на овие производи. Врз формирањето на профилот на потрошувачката особено значење ќе има структурата на производството и неговата усогласеност со структурата на побарувачката.

2.4. Се предвидува зголемување на вкупниот обем на исхрана на населението за околу 3% просечно годишно. Во рамките на тоа, ќе се зголеми потрошувачката на намирници од животинско порекло: месо, млеко, млечни

производи и јајца, а ќе се намали потрошувачката на жито, што ќе придонесе за остварување на позитивни поместувања во структурата на исхраната и подобрување на нејзиниот биохемиски состав од станувањето на нормативите за урамнотежена и здрава храна. Освен тоа, новите достигнувања во производството, преработката и проширувањето на асортиманот на прехранбени производи, исто така значително ќе влијае врз измена на квалитетот на вкупната исхрана. Во структурата на исхраната ќе се зголеми учеството на индустриско-прехранбени производи од повисок квалитет.

3.0. Општествен стандард

3.1. Имајќи ги на ум пројавените трендови на развојот на општествениот стандард во изминатиот период, состојбата и проблемите во оваа област и потребите и нивната функција во рамките на целокупниот социо-економски развој, тргнувајќи од оценетите материјални можности и условите за развој за наредниот период се предвидува вкупните реални вложувања во дејноста на општествениот стандард просечно годишно да растат по стапка од околу 4%. Со вакви движења на вкупните вложувања во општествениот стандард при порационално и поекономично користење на веќе постојните капацитети, изградба и довршување на започнатите, со подобра организација на работата и предвидените реални вложувања, ќе се придонесе за позначително подобрување и унапредување на општите услови за живот и работа на работните луѓе и граѓаните, а пред сè поголемиот обем и повисокиот квалитет на работата и услугите што ги даваат општествените дејности ќе придонесуваат за јакнење на квалитативните фактори на стопанисувањето.

Со селективна политика на развојот ќе им се дава приоритет на одделни области на општествениот стандард и ќе се воспоставуваат поусогласени односи во неговиот развој, зависно од потребите и материјалните можности на одделни региони и потесни подрачја.

3.2. Најбрза динамика на реалните вложувања во рамките на општествениот стандард се предвидува за станбено-комуналната дејност, во која просечната годишна стапка на растежот ќе биде околу 4% за наредниот период до 2000 година, (општествениот сектор 2,4%, индивидуалниот сектор 4,6%). Ќе се остварува политиката на поголемо ангажирање на средства на населението во финансирањето на станбената изградба, како и настојувањата на општеството што побрзо да се решава станбениот проблем како витално прашање за животот и работата на работните луѓе и граѓаните. Се смета дека во периодот од 1986 до 2000 године ќе се изградат околу 2 милиони станови (околу 750 илјади во општествениот сектор и околу 1.250 илјади во индивидуалниот сектор. Просечната големина на станот ќе се зголеми на околу 63 m², со што би се зголемила станбената површина по еден жител од 18 m² во 1985 на околу 21 m² во 2000 година.

Во политиката на распределбата и користењето на станови приоритет ќе имаат семејствата без стан. Заедно со воведувањето на економски станарини и комунални услуги, ќе се обезбеди диференцирано субвенционирање на овие трошоци на семејствата со ниски примања по член на домаќинството заради заштита на нивниот животен стандард. Истовремено ќе се забрза развојот на фондовите на комуналниот стандард, како во урбаните така и во руралните населби, односно населените места.

3.3. Се предвидува дека во областа на здравствената и социјалната заштита, образованието и културата, реалните вложувања ќе растат по просечна годишна стапка од околу 3-3,5%, при што тој растеж ќе биде малку побрз во областа на образованието и културата. Се смета дека со активирање на постојните капацитети и на инвестициони-

те објекти во изградба, како и со предвидените вложувања во наредниот период позначително ќе се прошири и подобри целокупната мрежа на општествените дејности и ќе се подигне квалитетот на нивните услуги заради целосно задоволување на потребите на населението.

Ефектите на натамошниот развој на ваквите вложувања ќе влијаат врз натамошното подобрување на здравјето на населението, опаѓањето на смртноста на децата (од околу 30 во 1985 година на околу 22 во 2000 година на 1.000 живородени). Ќе се зголеми опфатот на децата и младината со предучилишно, основно, насочено, вишо и високо образование врз реформирана основа.

Целокупната развојна политика на социјалната заштита треба да се насочи првенствено врз отстранување на причините за настанување на социјалните проблеми. Покрај постојните нужно е да се развиваат и нови форми на социјална заштита. Активностите треба да се насочат врз што голема грижа за социјалната сигурност на работниците, посебно на работниците со намалена работна способност.

V. РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ И РАЗВОЈ НА СТОПАНСКИ НЕДОВОЛНО РАЗВИЕНИТЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКИ РЕПУБЛИКИ И НАЈБРЗ РАЗВОЈ НА САП КОСОВО

1.0. Цели и задачи на регионалниот развој

1.1 Заради остварувањето на материјалната основа на рамноправноста на народите и народностите на Југославија, заради уедначување на материјалните основи на општествениот живот и работа на работните луѓе и заради што поусогласен развој на стопанството како целина, а во согласност со определбите од Долгорочната програма за економска стабилизација, основни цели и задачи на политиката на регионалниот развој, како дел од вкупниот развој на Југославија се: порамномерен регионален развој и намалување на разликите во развиеноста меѓу републиките и автономните покраини, што ќе се остварува со обезбедување услови за оптимално користење на производствените ресурси и на сите други потенцијали на одделни региони во дадените рамки на расположливите средства и односи во проширената репродукција врз основа на здружување на труд и средства.

1.2. Задачите за порамномерен регионален развој, договорени со заедничката развојна политика ќе се остваруваат со:

- потпирањето врз сопствени сили, а пред сè со активирањето на расположливите фактори на производството и со обезбедување оптимална комбинација на тие фактори, имајќи ја предвид нивната расположливост, квалитет, територијален распоред, мобилност и комплементарност;

- здружување на труд и средства, поврзување и соработка на организациите на здружен труд на целото југословенско стопанско подрачје врз база на економски интереси и меѓусебна репродуктивна поврзаност;

- поголема специјализација и натамошна поделба на трудот во земјата и врз тоа основа, со поголемо и порационално вклучување во меѓународната поделба на трудот врз база на здружување на труд и средства на заинтересираните организации на здружен труд;

- постепено отстранување на структурните неусогласености во југословенското стопанство особено со забрзан развој на дејностите од значење за усогласен развој на стопанството, како и со преземање мерки за поцелосно користење на расположливите капацитети и подигање ефикасноста на стопанството;

– забрзување на научно-технолошкиот процес и развивање на сопствени потенцијали за освојување на современи видови материјални производни сили;

– изградување на дејностите и гранките на стопанството кои со помалку трошоци ќе се развиваат во подрачјата со поизразена популација, така што да можат да се искористат постојните изградени и природни потенцијали, инфраструктурните и други услови за забрзување на стопанскиот развој, а што треба да придонесе за намалување на оптоварувањето на производството со инфраструктурни трошоци;

– водење на активна социјална и популациона политика, посебно во подрачјата во кои се пројавуваат трендови на демографска експанзија или депопулација, заради хуманизација на репродукцијата на населението и порамномерен распоред на населението и територијата на целата земја;

– преземање посебни мерки на економската и развојната политика за побрз развој на производните сили во републиките и автономните покраини кои ќе имаат статус на стопански недоволно развиени;

– создавање на услови, во рамките на заедничката економска и развојна политика, за запирање на релативно-то заостанување во стопанскиот развој на територијата на Социјалистичка Република Србија надвор од териториите на социјалистичките автономни покраини.

2.0 Цели и задачи, политика и систем на поттикнување на побрзиот развој на стопански недоволно развиените социјалистички републики и најбрз развој на Социјалистичка Автономна Покраина Косово

2.1. Согласно со определбите за Долгорочната програма за економска стабилизација на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини ќе се утврдуваат за секој петгодишен период врз основа на критериумите и показателите за определување на степенот на развиеноста на социјалистичките републики и социјалистичките автономни покраини.

2.2. Основната заедничка цел и задача на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и најбрз развој на Социјалистичка Автономна Покраина Косово до 2000 година е намалување на разликите во степенот на стопанската развиеност и врз таа основа создавање услови за порамномерен и побрз развој на сите подрачја на цела Југославија. За таа цел, заради уедначување на материјалните услови на општествено-економскиот напредок, посебно внимание ќе му се посвети на развојот на производните сили, како основни претпоставки за побрз развој на стопански недоволно развиените републики и САП Косово.

2.3. Тежишни правци на совладувањето на нерамномерниот развој и побрзиот развој на стопански недоволно развиените социјалистички републики и најбрз развој на Социјалистичка Автономна Покраина Косово се:

– потпирање врз сопствените сили на овие подрачја и системот на поттикнување, врз основите на заедничката развојна и економска политика, здружување на труд и средства во различни форми на самоуправни интеграции и поврзување;

– обезбедување динамичен растеж на стопанството и на продуктивното вработување, реструктурирање на стопанството, со значително побрз развој на работно-интензивните и акумулативните дејности, потпирајќи се при тоа врз сопствени компаративни погодности во развојот;

– јакнење на акумулативната и репродуктивната способност на стопанството со зголемување на доходот и поголемо учество на здружениот труд во неговата распределба и остварување на решавачко влијание на здружениот труд во процесот на проширената и вкупната општествена репродукција;

– развој на пропулзивните гранки и дејности врз основа на расположивите ресурси и развој на научно-техничкиот процес;

– јакнење функцијата на единствениот југословенски пазар и подоследно уважување на дејствувањето на економските законитости, а посебно со реално вреднување на факторот на производството;

– забрзување развојот на научно-технолошкиот прогрес и користење на современа технологија, знаење и искуства, посебно преку заеднички планови и програми за развој на производството и извозот;

– јакнење улогата на организациите на здружен труд, а посебно на крупните организации, од поразвиеното подрачје во остварувањето на процесот на здружување на трудот и средства со организации на здружен труд од стопански недоволно развиените подрачја чиешто планови за развој треба да содржат ориентација кон оние заеднички вложувања кои подобро ќе ги користат расположивите производствени и други потенцијали од стопански недоволно развиените републики и во Автономна Покраина Косово.

2.4. Основните методи и форми на поттикнување на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и најбрз развој на САП Косово се: (1) поттикнување на побрз развој со здружување на труд и средства; (2) Фондот на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини; (3) дополнителни средства од буџетот на федерацијата; (4) поттикнување со странски средства и (5) други поттикнувачки мерки.

2.5. Ќе се создаваат услови за поттикнување на побрзиот развој на здружувањето на труд и средства заради поуспешно користење на изградените и природните потенцијали, со што овие подрачја ќе се оспособуваат за самостоен развој во рамките на развојот на земјата. Заради тоа, во наредниот период ќе се изгради целосен систем на мерки за поттикнување на здружување на труд и средства, кој ќе го разработат како сите општествено-политички заедници така и организациите на здружен труд.

2.6. Побрзиот развој на стопански недоволно развиените социјалистички републики и најбрзиот развој на САП Косово и натаму ќе се поттикнува со средствата на Фондот на федерацијата. Фондот на федерацијата ќе се трансформира во правецот на јакнење на улогата и одговорноста на здружениот труд во управувањето со фондот и со средствата на фондот, за нивно ефикасно и рационално користење, а посебно за реализацијата на самоуправниот удружување на труд и средства, така што да зајакне улогата на општествениот труд во развојот на овие подрачја и на Југославија како целина.

2.7. На стопански недоволно развиените републики и Автономна Покраина Косово, кои со сопствени средства не можат да ги финансираат општествените и други служби, ќе им се обезбедат дополнителни средства од буџетот на федерацијата, со диференциран пристап во зависност од специфичностите на секое подрачје. Обемот на дополнителните средства ќе се усогласува со материјалните можности на стопанството и општеството и со политиката на потрошувачката утврдена со Долгорочната програма за економска стабилизација, ќе се утврдува со среднорочниот план а ќе се обезбедува со буџетот на федерацијата со ефикасна општествена контрола на наменското користење на средствата.

2.8. Во рамките на заедничката развојна политика ќе се продолжи со поттикнување на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и најбрзиот развој на САП Косово со најголемо учество во кредитите на Меѓународната банка за обнова и развој. Поттикнувањето на побрз развој на стопански недоволно развиените републики и најбрзиот развој на САП Косово ќе продолжи и со соодветен удел во користењето на други стопански кредити, при што корисникот на кредити ќе има право на првенство во финансирањето на заеднички развојни програми под еднакви услови како и обврска да обезбеди уредно враќање на тие средства.

2.9. Истовремено, во согласност со основите на единствениот стопански систем, ќе се разработи поширока скала на други поттикнувачки мерки на сите нивоа на оп-

штествената организираност со кои ќе се поттикнува здружувањето на труд и средства (на пример: царински олесненија, поповолни услови на кредитирање, даночни и други олесненија), заради поуспешно остварување на политиката на побрз развој на стопански недоволно развиените републики и најбрз развој на САП Косово.

Поттикнувачките мерки што се донесуваат на ниво на федерацијата се утврдуваат со среднорочните планови и годишните резолуции, а ефектите од тие мерки ќе се истражуваат во анализите за остварувањето на среднорочните планови и годишните резолуции.

2.10. Ќе се создаваат услови и ќе му се посветува посебно внимание на најбрзиот развој на САП Косово. Клучна задача во остварувањето на најбрз развој на САП Косово ќе биде обезбедување динамичен растеж на стопанството и на продуктивното вработување преку реструктурирање на стопанството, со значително побрз развој на работно-интензивните и акумулативните дејности, потпирајќи се при тоа врз сопствените компаративни погодности во развојот.

Најбрзиот развој на САП Косово ќе се поттикнува и во наредниот период со обезбедување највисоко учество во користењето на средствата по основ на поттикнувачките мерки, како и со преземање на посебни мерки.

VI. ПРОСТОРНО УРЕДУВАЊЕ, УРБАНИЗАЦИЈА И ЖИВОТНА И РАБОТНА СРЕДИНА

1. Месните заедници, општините, републиките и автономните покраини и Федерацијата ќе преземаат мерки заради создавање на услови за понатамошна хуманизација на животот и работата, поаѓајќи од достигнатиот степен на развој и пројавените проблеми во намената, уредувањето, користењето и заштитата на просторот, а во согласност со Уставот на СФРЈ, уставите на републиките и покраините и определбите на Долгорочната програма за економска стабилизација.

2. Со просторното планирање, политиката на урбанизација и заштитата и унапредувањето на работната и животната средина, ќе се создаваат услови за похармоничен, подинамичен и постабилен материјален и општествен развој на земјата во целост. Согласно со тоа, ќе се обезбеди соодветно користење на просторот во согласност со неговите природни можности, општествените определби и долгорочните интереси, за да се усогласат односите меѓу потребите на општеството и природните извори и услови.

3. Со ангажирање на сите субјекти на планирањето, во политиката на урбанизацијата ќе настапат значајни промени, а при изградбата на нови населби ќе се избегнат грешките и слабостите на досегашната практика, така што новите населби и функционирањето на системот на населбите ќе биде во духот на современите концепции и хуманистички содржини на живеење. Ќе се забави механичкиот растеж и просторното ширење на големите градови, со порационално користење на постојниот простор, инфраструктурните и другите капацитети, со реконструкција и санација на старите делови, почитувајќи ги, притоа, традиционалните амбиентални и урбани вредности и, истовремено, ќе се поттикнува развојот на средните и малите градови по пат на полицентрично разместување на стопанските и другите капацитети, заради создавање рационален систем на населби.

4. Во наредниот период ќе се обезбеди соодветна заштита на животната и работната средина, земјиштето, климата, воздухот и водите (речните, езерските, надземните, подземните и морињата), населбите и природното и градителското наследство, како и на другите природни и со труд создадени вредности.

Со изменатиот однос спрема животната средина, како и со преземањето на посебни мерки ќе се сузбиваат причините и последиците од загадувањето и деградирањето на животната и работната средина со загадувачки технологии, хемикалии, производство на енергија, урбанизација, сообраќај, бучава, вибрации и јонизирачко зрачење. Ќе

се преземаат мерки за заштита од природни непогоди (порои, поплави, бури, ерозии, лавини) и од нивните последици, а посебно за обезбедување од земјотреси по пат на антисеизмичко градење.

5. Најшироко ќе се воведува чиста, рециклажна, флексибилна и заштитна технологија заради запазување, заштита и унапредување на квалитетот на работната и животната средина. Ќе се воведат постојан и единствен систем на контрола и одржување на допуштените нивоа на исцрпеност на природните ресурси и задушеноста на просторот, со системот за спречување на биолошка, радијациона, хемиска и механичка загаденост на почвата, водата и воздухот и деградација на животната и работната средина.

6. Интензивната култивација и рекултивација на плодноста почва и на сите продуктивни површини ќе станат постојани екокултурни дејности. Со комасација ќе се изменат односите на парцелната земјишна сопственост, така што ќе се достигне еколошки и продуктивен оптимум на земјоделското стопанство како форма на синтеза на земјоделските и индустриските активности, аграрните и неаграрните дејности. Со политиката на долгорочна заштита и интензивирање на земјиштето погодно за развој на земјоделството и шумарството, ќе се обезбеди негово целосно и посестрано користење, со посебни мерки на заштита од нерационална употреба на хемикалии, пестициди и вештачко ѓубриво.

7. Ќе се утврдат квалитетски и други стандарди за производство и одржување на здрава храна и хранлива, како и за други производи.

8. Проблемот на комуналните и индустриските отпадници, што значително го загрозуваат воздухот, водата и земјиштето, ќе биде поуспешно решен со системот на собирање и преработка на секундарните, повратните сировини и со рециклажа на комуналните отпадници. На тој начин ќе се намалува загадувањето на земјиштето и подземните води, речните текови, езерата и морето.

9. Ќе продолжи работата врз изедначување на критериумите и нормите за квалитетот на животната и работната средина и уредувањето на просторот од значење за целата земја и врз усогласувањето на републичките и покраинските прописи и критериуми за заштита на човековата средина, врз основа на кои ќе се донесуваат единствени стандарди, а ќе се изгради и информативен систем за состојбата на животната и работната средина и катастар на загадувачите. Со обнова и реконструкција на погоните чишто технологии се застарени (физички, економски и технолошки) ќе се води сметка новите постројки да бидат од типот на „чисти технологии“, т.е. што помалку да ја загадуваат храната, воздухот, водата, почвата и др., со примена на соодветни мерки на заштита.

10. Експлоатацијата на енергетските и минералните сировини ќе биде, со порационално користење на овие ресурси, усогласена со природните можности и потребите на развојот, водејќи притоа сметка, за еколошката рамнотежа.

Во рударско-енергетските подрачја ќе се преземаат мерки за заштита на околината и за ревитализација на отворените копови, посебно во базените каде што се користат нискокалорични јаглени со висока содржина на влага, пепел и сулфур, и истовремено ќе се заштити околината од влијанието на термоелектраните (чадови, честички, отпадни води, топлотна и друга радијација и др.).

Моторната индустрија и рафинериите, со зголемување на пазарната конкурентност, ќе обезбедат квалитетен моторен бензин (без олово) и ќе го освојат производството на штедливи возила и квалитетни мотори, вклучувајќи го и освојувањето на возила на нови видови погон. Градскиот и јавниот сообраќај поинтензивно ќе се електрифицира.

11. Користењето и заштитата на површинските и подземните води во наредниот плански период ќе бидат, главно, решавани со спроведување на мерки и активности, што ќе обезбедуваат задоволување на потребите во развојот на населбите, стопанството, земјоделството и другите дејности.

Квалитетот на водите на Јадранското Море ќе биде запазен со изградба на уреди и објекти кои го спречат загрозувањето на туристичкото стопанство и населбите, а со постојана контрола на безбедноста на транспортот на загадувачките материи (нафта, хемикалија и друго), ќе се отстрани можноста за загрозување на морето од пловниот сообраќај.

12. Заштитата на воздухот ќе биде регулирана со прописи и со контрола на емисијата, со планирање и избор на технологија и со санирање на постојните индустриски, комунални и други извори на загадување и нивните последици.

Со осовременување на индустриските и други погони и со подобра организација во нив, како и со поквалитетна изградба на објекти во населбите, ќе се ограничи негативното дејство на бучавата и вибрациите врз условите на работната и животната средина и ќе се сведе во прифатливи граници без штетни последици по здравјето на луѓето.

13. Природното и градителското наследство, како и своевидните амбиентални, историски и културни вредности, ќе се чуваат и унапредуваат како најзначајни природни ресурси, услови и плодови на општественото богатство.

14. Во областа на животната и работната средина, просторното уредување и урбанизација (човечки населби) постојано ќе се проширува ангажирањето на Југославија на меѓународен план низ разни видови билатерална, регионална, глобална, општа и специјализирана соработка, а посебно на спроведувањето меѓународни договори.

15. Во рамките на вкупната политика за развој, организациите на здружен труд, општествено-политичките заедници и другите субјекти ќе водат активна политика за зачувување, заштита и унапредување на работната и животната средина;

Заради унапредување на квалитетот на животното ниво на населението, ќе се зголеми вложувањето во заштитата и унапредувањето на работната и животната средина на околу 2% од општествениот производ.

Организациите на здружен труд и другите субјекти на планирањето, согласно со своите права, обврски и одговорности ќе преземаат мерки овие вложувања успешно да се остваруваат.

VII. ОПШТОНАРОДНА ОДБРАНА И ОПШТЕСТВЕНА САМОЗАШТИТА

1. Во рамките на вкупната политика на социјалистичкиот самоуправен развој, ќе се продолжи со понатамошно јакнење на општонародната одбрана и општествената самозаштита, како битен фактор на безбедноста на земјата, запазување на нејзиниот интегритет, општествено-политичката стабилност и мирниот самоуправен социјалистички развој.

2. Во согласност со политиката на поопштествување на работите во областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита, организациите на здружен труд и другите самоуправни организации и заедници и општествено-политичките заедници, во рамките на своите права и должности, ќе ги преземаат потребните мерки и активности за понатамошно јакнење и оспособување за одбрана и заштита на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

3. Со остварување на годишните, среднорочните и долгорочните планови на општествено-економскиот развој, со изградба на нови, реконструкција и модернизација на постојните капацитети во стопанските и општествените дејности, ќе се создадат услови за обезбедување на потребите на општонародната одбрана и општествената самозаштита во евентуална војна.

4. Во рамките на надлежноста на федерацијата ќе се обезбеди подобрување на материјалните услови, односно годишно зголемување на реалната вредност на средствата за финансирање на развојот, модернизацијата и функционалните потреби на Југословенската народна армија во согласност со стопанскиот растеж на Југославија.

5. Југословенската народна армија треба да се изградува и оспособува така што да претставува основен фактор во спречувањето на агресија и да биде носител на вооружената борба во евентуална војна. Југословенската народна армија мора да биде оспособена самостојно и заедно со територијалната одбрана и другите субјекти на системот на општонародната одбрана да спречи изненадување и да осигури мобилизација и премин на вооружените сили и општеството во целост на воена состојба, и да води вооружена борба на копно, море и во воздух во конвенционални, нуклеарни и други воени услови.

Поради тоа е неопходно да се создадат услови за:

- опремање на Југословенската народна армија со современо вооружување и воена опрема, потпирајќи се сè повеќе на развојните и производните капацитети во земјата, заради побрза техничка модернизација и зголемување на борбената способност на видовите, родовите и службите на ЈНА во целост;

- подобрување на организациската структура во согласност со воведувањето на новите оружја и опрема и новите доктрини за употреба на вооружените сили, вклучувајќи и понатамошна модернизација на обуката и военото шкoлство. Ќе се усовршува и осовременува системот на раководење и командување и на заднинско обезбедување;

- што поголем степен на единство на ЈНА и то во поглед на организирањето, подготвувањето и употребата во рамките на единствените вооружени сили и во согласност со нивната стратешка намена во мир и во војна;

- единствениот систем на заднинско обезбедување на вооружените сили кој трајно ќе се потпира врз производните и услужните капацитети во општеството, првенствено оние кои ги снабдуваат вооружените сили во мир и во евентуална војна.

6. И во социјалистичките републики и социјалистичките автономни покраини ќе се издвојува дел од средствата од нивниот годишен национален доход кој ќе се утврди со плановите на развојот за обезбедување на извршувањето на програмите за развој на општонародната одбрана и општествената самозаштита на републиките и покраините. Средствата за финансирање на стоконните резерви и за изградба на засолништа и складишта ќе се обезбедуваат од посебни извори, со акцент на поголема стабилност и постојаност во овие извори на финансирање.

7. Територијалната одбрана ќе се развива и ќе јакне како силен и масовен дел на единствените вооружени сили и како најширока општонародна форма на организирање и подготвување на општеството за вооружена борба и за други форми на отпор спрема агресорот. Во развојот на територијалната одбрана тежиштето ќе биде на нејзиното понатамошно организирање и ширење во месните заедници, во организациите на здружен труд и во општините, на помасовното вклучување и оспособување на младина и жените за водење на вооружена борба, на зголемувањето на борбената способност на здружените единици, на зголемувањето на ефикасноста во раководењето и командувањето и на создавањето материјални и други услови за успешно водење на вооружени борби.

8. Во областа на производството на вооружување и воена опрема, во согласност со понатамошниот развој и модернизацијата на вооружените сили, како и со намиравањето на другите потреби на општонародната одбрана од домашни извори, потребно е да се осигури:

- стабилно намиравање на најголемиот дел од потребите во вооружување и воена опрема во мир и во војна, со

хармоничен развој на домашното производство на вооружување и воена опрема во рамките на вкупниот развој на земјата. Ќе се воведува современа техника, технологија и организација на процесот на работа, ќе се зголемува ефикасноста на стопанисувањето со општествените средства и ќе се намалуваат трошоците на производството на вооружување и воена опрема;

- изградба на нови и модернизација, реконструкција и одржување на постојните капацитети за развој и производство на вооружување и воена опрема во согласност со плановите за развој и модернизација на вооружените сили и другите потреби на народната одбрана, а во согласност со соодветните критериуми;

- максимално потпирање на домашни сировини и репродукциони материјали, при што е можна поголема замена на увозни сировини и репродукциони материјали, и создавање и одржување на потребните резерви;

- развивање и унапредување на военоекономската соработка со одделни земји, пред сè со неврзаните и земјите во развој, врз база на заемни интереси;

- сестран развој на научноистражувачката работа и нејзиното поврзување со вкупните научни потенцијали на земјата, со што, покрај другото, ќе се обезбеди уште поголема независност на нашата земја во производството на вооружување и воена опрема и значително ќе се придонесе за намалување на техничко-технолошката зависност на југословенското стопанство од странство.

Во согласност со соодветните критериуми и со потребите на народната одбрана, при изградбата на нови капацитети за наменско производство и понатаму ќе им се дава приоритет на локациите во оние републики и покраини во кои наменското производство досега не се развивало доволно. Уважувајќи ги потребите на општонародната одбрана, а во согласност со соодветните критериуми, при изградбата на нови капацитети за наменско производство ќе се дава приоритет во републиките и автономните покраини во кои наменското производство досега не се развило доволно.

9. Неопходно е понатамошно развивање и подобрување на оспособеноста на единиците и штабовите на цивилната заштита, посебно во големите градови и индустриските центри, имајќи ја предвид нивната специфичност и степен на загрозеност. Во рамките на тоа, ќе се продолжи со развојот на противпожарната заштита, првата медицинска помош, радиолошко-биолошко-хемиската заштита, спасувањето од урнатини, материјално-техничкото опремување, а првенствено изградбата на нови и оспособувањето на постојните засолништа.

10. Тежиштето во развојот на службата за набљудување и известување, системот на врски, како и службата за криптозаштита, ќе биде на техничкото опремување и меѓусебното поврзување на центрите за набљудување и известување на сите нивоа, како и со воените центри, потоа на поврзувањето на системот на врски со функционалните системи на врски заради обезбедување сигурни, постојани и непрекинати врски за потребите на раководењето во општонародната одбрана, како и на опремувањето и оспособувањето на службата за криптозаштита заради поцелосна и посовремена заштита на пренесувањето на информациите.

11. Развојот на стопанството и на општествените дејности треба и понатаму да се оспособува во согласност со потребите за јакнење на општонародната одбрана и општествената самозаштита, заради што ќе се преземаат потребни мерки за нивно оспособување за брз премин на работа и функционирање во сите услови и форми на агресија.

Поради тоа, во конципирањето и остварувањето на општествено-економскиот развој, покрај другото, потребно е да се применуваат и одбранбено-заштитните критериуми, пред сè во развојот на инфраструктурата, базната индустрија, машиноградбата, производството на храна, сообраќајот и преработувачката индустрија која произведува производи од посебно значење за општонародната одбрана и општествената самозаштита. Јакнењето на оп-

штонародната одбрана и општествената самозаштита мора да биде значаен фактор во остварувањето на стратегијата на економскиот развој на општеството, посебно со влијанието врз развојот на производството, науката, техниката и технологијата.

Со соодветни мерки на општествено-политичките единици ќе се поттикнува и понатамошната изградба и одржување на постојните производни и услужни капацитети во рудско-планинските и приграничните подрачја, во приморскиот појас и на островите.

Со посебни мерки и средства ќе се поттикнува изградбата и производството на помали производи и услужни капацитети што првенствено ќе се користат во војна (мали хидроцентрали, агрегати, рудници на јаглен и друго).

Субјектите-носители на производството и услугите од интерес за одбраната, ќе се подготвуваат и создаваат услови за упростено производство и давање услуги во војна, како и за сместување на капацитети и оспособување за работа на други локации, вклучувајќи и импровизирано производство и услуги.

12. Ќе се создаваат услови за оспособување на населението, а посебно на младината за извршување на одбранбени и заштитни задачи. Кон тоа треба да се приспособат наставните програми во школите и образовните институции од сите степени на образование.

Ќе се продолжи со кадровското оспособување и материјално-техничкото осовременување на специјализираните органи и служби за заштита на општеството, особено на органите за внатрешни работи.

Кадровското и техничкото оспособување и обуката за успешно и ефикасно извршување на сите задачи во областа на општонародната одбрана и општествената самозаштита и понатаму треба да е приоритетна општествена задача.

Трајна е потребата на општеството во целост посебно внимание да му посветува на поопштествувањето на работите на одбраната и безбедноста заради зголемување на улогата на работните луѓе и граѓаните во јакнењето на одбранбената способност и безбедноста на земјата.

Со соодветни мерки и понатаму ќе се помага активноста на општествените организации што придонесуваат за организирање и оспособување на работните луѓе и граѓаните за вооружена борба и други форми на отпор, за извршување на здравствени, социјални и други хуманитарни задачи, противпожарна заштита, ширење и на физичката и техничката култура, како и на другите активности од интерес за општонародната одбрана и општествената самозаштита.

Во периодот на остварувањето на долгорочниот план ќе се зголеми нивото на одбранбената способност на земјата, во согласност со промените на геостратешката и воената ситуација на југословенската социјалистичка самоуправа заедница. Ќе се продолжи со негувањето на револуционерните придобивки, слободарските традиции и југословенскиот патриотизам.

VIII. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

1. Долгорочниот општествен план на Југославија за периодот од 1986 до 2000 година ќе се остварува по пат на среднорочни планови за развој и заеднички програми за развој на определени дејности. До донесувањето на Општествениот план на Југославија за периодот од 1986 до 1990 година, врз основа на Долгорочната програма за економска стабилизација и на овој план треба да се утврдат Долгорочната стратегија на технолошкото развој и Долгорочната стратегија на развојот на енергијата.

2. Долгорочниот општествен план на Југославија за периодот од 1986 до 2000 година влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

505.

Врз основа на член 322 став 1 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со Амандманот IV точка 1 на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Собранието на СФРЈ, на заедничката седница на Сојузниот собор и на Соборот на републиките и покраините од 18 јули 1985 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ИЗБОРОТ И ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА СОСТАВОТ НА ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

1. Се прогласува:
дека Видое Жарковиќ, по положба, е член на Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.
2. Се објавува дека Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија го сочинуваат:
 - од Социјалистичка Република Босна и Херцеговина, Бранко Микулиќ;
 - од Социјалистичка Република Македонија, Лазар Мојсов;
 - од Социјалистичка Република Словенија, Стане Доланц;
 - од Социјалистичка Република Србија, Никола Љубичиќ;
 - од Социјалистичка Република Хрватска, Јосип Врховец;
 - од Социјалистичка Република Црна Гора, Веселин Ѓурановиќ;
 - од Социјалистичка Автономна Покраина Војводина, Радован Влајковиќ;
 - од Социјалистичка Автономна Покраина Косово, Синан Хасани, и
 - Видое Жарковиќ, како претседател на Претседателството на Централниот комитет на Сојузот на комунистите на Југославија.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 593
18 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с.р.

Претседател
на Соборот на
републиките
и покраините,
Методи Антов, с.р.

Претседател
на Сојузниот собор,
д-р Миодраг Трифуновиќ, с.р.

506.

Врз основа на член 281 став 1 точка 18) од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со точка 4 од Одлуката за формирањето, делокругот и составот на Комисијата за контрола на Службата за државна безбедност, Собранието на СФРЈ, на предлог од Комисијата за избор и именувања, на седницата на Сојузниот собор од 17 јули 1985 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИЗБОР НА ЧЛЕН НА КОМИСИЈАТА ЗА КОНТРОЛА НА СЛУЖБАТА ЗА ДРЖАВНА БЕЗБЕДНОСТ**

Се разрешува од должноста член на Комисијата за контрола на Службата за државна безбедност Рајко Јечме-

нича, делегат во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ, а за член на таа комисија се избира Љубомир Петровиќ, делегат во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 603
17 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с.р.

Претседател
на Сојузниот собор,
д-р Миодраг Трифуновиќ, с.р.

507.

Врз основа на член 281 став 1 точка 18 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со точка 4 од Одлуката за формирањето, делокругот и составот на Комисијата за контрола на Службата за државна безбедност, Собранието на СФРЈ, на предлог од Комисијата за избор и именувања, на седницата на Сојузниот собор од 17 јули 1985 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ИЗБОР НА ПРЕТСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЈАТА ЗА КОНТРОЛА НА СЛУЖБАТА ЗА ДРЖАВНА БЕЗБЕДНОСТ**

За претседател на Комисијата за контрола на Службата за државна безбедност се избира Љубомир Петровиќ, делегат во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 604
17 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с.р.

Претседател
на Сојузниот собор,
д-р Миодраг Трифуновиќ, с.р.

508.

Врз основа на член 283 точка 9 и член 288 точка 2 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, на предлог од претседателот на Сојузниот извршен совет и врз основа на мислењето на Комисијата за избор и именувања, Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 17 јули 1985 година и на седницата на Соборот на републиките и покраините од 18 јули 1985 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ НА ЗАМЕНИКОТ НА СОЈУЗНИОТ СЕКРЕТАР ЗА ИНФОРМАЦИИ И ЗА ИМЕНУВАЊЕ СОЈУЗЕН СЕКРЕТАР ЗА ИНФОРМАЦИИ И ЧЛЕН НА СОЈУЗНИОТ ИЗВРШЕН СОВЕТ**

I

Се разрешува од должноста заменик на сојузниот секретар за информации Александар Петковиќ.

II

За сојузен секретар за информации и член на Сојузниот извршен совет се именува Александар Петковиќ.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 605
18 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с.р.

Претседател
на Соборот на
републиките
и покраините,
Методи Антоф, с.р.

Претседател
на Сојузниот собор
д-р Миодраг Трифуновиќ, с.р.

509.

Врз основа на член 279 став 5 и член 286 став 2 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со член 4 од Законот за обезбедување средства за отстранување на последиците од катастрофалниот земјотрес што го погоди подрачјето на Социјалистичка Република Црна Гора во 1979 година („Службен лист на СФРЈ”, бр. 36/79) и со член 8 од Законот за средствата за отстранување на последиците од катастрофалниот земјотрес што го погоди подрачјето на Социјалистичка Република Црна Гора во 1979 година („Службен лист на СФРЈ”, бр. 15/80), Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 18 јули 1985 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ВАЛОРИЗАЦИЈА НА СРЕДСТВАТА ШТО РЕПУБЛИКИТЕ И АВТОНОМНИТЕ ПОКРАИНИ ГИ УПЛАТИЈА ЗА 1984 ГОДИНА ЗА ОТСТРАНУВАЊЕ НА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОД КАТАСТРОФАЛНИОТ ЗЕМЈОТРЕС ШТО ГО ПОГОДИ ПОДРАЧЈЕТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА ЦРНА ГОРА ВО 1979 ГОДИНА

1. Основица за валоризација на средствата за 1984 година претставуваат средствата што републиките и автономните покраини ги уплатија за 1984 година до 15 јануари 1985 година и средствата што републиките и автономните покраини ги уплатија за 1983 година по 15 јануари 1984 година, сведени на основицата за валоризација според Одлуката за утврдување на структурата на средствата што ја претставуваат основата за валоризација на средствата за отстранување на последиците од катастрофалниот земјотрес што го погоди подрачјето на Социјалистичка Република Црна Гора во 1979 година („Службен лист на СФРЈ”, бр. 32/81), и тоа:

Средства без обврска за враќање	Динари
– СР Босна и Херцеговина	504,871.119
– СР Црна Гора	75,786.393
– СР Хрватска	957,360.466
– СР Македонија	212,499.102
– СР Словенија	555,766.882
– СР Србија	1.508,996.671
– територијата на СР Србија, надвор од територијата на автономните покраини	900,149.168
– САП Косово	186,449.812
– САП Војводина	422,397.691

2. Средствата од точка 1 на оваа одлука ќе се валоризираат по следната структура:

1) износот од 3.332,647.633 динари, односно 87,35% од вкупно утврдената основица за валоризација за 1984 година, ќе се валоризира по основа на зголемувањето на цените на градењето, со примена на индексот од 441,7 за цената на градењето во 1984 година во однос на 1979 година;

2) износот од 482,633.000 динари, односно 12,65% од вкупно утврдената основица за валоризација за 1984 година, ќе се валоризира по основа на зголемувањето на цените на инвестиционата опрема со примена на индексот од 507,4 за зголемувањето на цените на инвестиционата опрема во 1984 година во однос на 1979 година.

3. Средствата за валоризација, за 1984 година, утврдени со примена на индексот на цените, согласно со точка 2 од оваа одлука, изнесуваат 13.353,903.804 динари.

Средствата од став 1 на оваа точка ќе ги обезбедат републиките и автономните покраини, без обврска за враќање, и тоа:

Динари

– СР Босна и Херцеговина	1.767,104.705
– СР Црна Гора	265,260.750
– СР Хрватска	3.350,867.419
– СР Македонија	743,770.338
– СР Словенија	1.945,245.499
– СР Србија	5.281,655.093
– територијата на СР Србија надвор од териториите на автономните покраини	3.150,621.555
– САП Косово	652,594.945
– САП Војводина	1.478,438.593

4. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 578
18 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с.р.

Претседател
на Соборот на Републиките
и покраините,
Методи Антоф, с.р.

510.

Врз основа на член 281 став 1 точка 5 и на член 286 став 3 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со член 13 став 2 од Законот за Народната банка на Југославија и за единствено монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини, Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 18 јули 1985 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ПОТВРДУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА СТАТУТОТ НА НАРОДНАТА БАНКА НА ЈУГОСЛАВИЈА

Се потврдува Одлуката за измени и дополненија на Статутот на Народната банка на Југославија, што ја донесе

се Советот на гувернерите на седницата одржана на 18 март 1985 година.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 546
18 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеши, с.р.

Претседател
на Соборот на републиките
и покраините,
Методи Антоф, с.р.

511.

Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ, на седницата од 18 јули 1985 година, ги разгледа Извештајот за ефектите од мерките за финансиска консолидација на стопанството, банките и на другите корисници на општествени средства, Монетарните причини за инфлацијата и мерките за нивното отстранување, Програмата на дополнителни оперативни мерки и активности за остварување на тековната економска политика во 1985 година, и го ислуша излагањето на претставникот на Сојузниот извршен совет.

Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ констатира дека досегашните мерки донесени во согласност со Програмата на мерки за финансиска консолидација на стопанството, банките и на другите корисници на општествени средства во текот на 1984 година не ги дадоа очекуваните ефекти, како и тоа дека во донесувањето и предлагањето на некои мерки се доцни, дека донесените антиинфлациони мерки не дејствуваа успешно, дека и натаму е присутна практиката на неспроведување на донесените законски прописи и утврдената политика, поради што и покрај веќе преземените многубројни мерки и активности се забавени процесите на финансиска консолидација, па и натаму се изразени проблемите во областа на финансиската консолидација во целост, а посебно на стопански недоволно развиените подрачја, а во некои области тие се и влошени, дека не дојде до урамнотежување на финансиските текови и односи во репродукцијата, како ни до отстранување на сите финансиски дубиози, дека се големи зафаќањата од доходот на стопанството, дека се нарушени односите во основната распределба на доходот, како и тоа дека е ниска акумулативната и репродуктивната способност на стопанството.

Во врска со тоа, врз основа на член 118 од Деловникот на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ, Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 18 јули 1985 година, донесе

ЗАКЛУЧОЦИ

1. Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ го прифаќа Извештајот за ефектите од мерките за финансиска консолидација на стопанството, банките и на другите корисници на општествени средства, иако не е дадена поцелосна анализа на ефектите од донесените мерки, што го поднесе Сојузниот извршен совет, во согласност со Програмата за работа на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ за 1985 година.

2. Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ смета дека за натамошно надминување на сегашните тешкотии во областа на финансиската консолидација на стопанството и банките е неопходно да зајакне активноста и да се забрза преземањето на мерки на сите нивоа од организациите на здружен труд до федерацијата,

за да можат врз таа основа да се создадат услови за поголемо производство и извоз, за поголема продуктивност на трудот, за подобро и порационално користење на расположливите капацитети, за порационално користење на паричните средства и за забрзување на коефициентот на обртите на обртните средства, за јакнење на финансиската дисциплина и стриктно спроведување на законските прописи, а пред сè во областа на финансиското работење, што заедно со веќе донесените мерки и со мерките што ќе се донесат во 1985 година ќе придонесе за реализација на утврдените цели и задачи на тековната економска политика за 1985 година и на Долгорочната програма за економска стабилизација.

3. Сојузниот извршен совет, во соработка со Стопанската комора на Југославија, со Службата на општественото книговодство на Југославија и со Здружението на банките на Југославија, неопходно ќе ја забрза работата врз натамошното истовремено донесување и предлагање на конзистентни мерки за финансиска консолидација на стопанството и на банките, за натамошно растоварување на стопанството и негово оспособување за создавање на сопствени обртни средства и за намалување на неговата задолженост и прекумерна зависност од надворешните извори на финансирање, па врз таа основа ќе предложи измени на соодветните прописи и акти на економската политика за 1985 година.

Исто така, заради создавање на системски претпоставки за спроведување на мерките за финансиска консолидација, Сојузниот извршен совет најдоцна до октомври 1985 година:

– ќе предложи измени на законските прописи што ќе овозможат успешно дејствување на мерките на монетарно-кредитната политика и функционирање на паричниот, кредитниот и на банкарскиот систем, подобрување на финансиската дисциплина и ќе ги отстрани нерегуларните текови на емисијата на пари.

4. Заради реализација на спроведувањето на утврдената економска политика, а посебно на монетарно-кредитната политика за 1985 година, намалување на инфлацијата и создавање услови за ефикасно дејствување на мерките за финансиска консолидација во 1985 година, Сојузниот извршен совет најдоцна до 30 септември 1985 година:

– во согласност со точка 2 став 2 од Одлуката за цели и задачите на заедничката емисиона и парична политика и на заедничките основи на кредитната политика за 1985 година, ќе предложи соодветни измени на таа одлука,

– во согласност со точка 9 потточка 3 и на точка 27 од Резолуцијата за 1985 година и Заклучоците на Соборот на републиките и покраините од 28 декември 1984 година, ќе предложи мерки заради подобрување на ликвидноста на стопанството и банките, а посебно во стопански недоволно развиените републики и САП Косово.

Исто така, Сојузниот извршен совет ќе предложи мерки и на другите сегменти на економската политика, за да се обезбеди синхронизирано дејствување на тие мерки и на мерките на монетарно-кредитната политика.

5. Заради натамошно јакнење на материјалната основа на здружениот труд и создавање услови за поголемо учество на стопанството во остварениот доход, потребно е да се забрза работата врз донесување на Општествениот договор за основите за финансирање на општоопштествените и на заедничките потреби за периодот од 1986 до 1990 година и врз донесувањето на Законот за измени и дополнења на Законот за финансирање на федерацијата, како и доследно да се спроведуваат и да се следат ефектите од Договорот за системот на даноците и даночната политика.

6. Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ смета дека е неопходно сите организации на здружен труд и другите самоуправни организации и заедници, банките и другите финансиски организации, општините, републиките и автономните покраини, да утврдат и да донесат сопствени програми за остварување и спроведување на мерките и активностите за финансиска консолидација и спречување на инфлацијата.

7. Сојузниот извршен совет ќе му поднесе на Собранието на СФРЈ Извештај за ефектите од мерките и активностите за финансиска консолидација на стопанството, банките и на другите корисници на општествени средства преземени во 1985 година, пред донесувањето на актите за економската политика за 1986 година.

8. Овие заклучоци ќе се објават во „Службен лист на СФРЈ“.

Собрание на СФРЈ

Бр. 06. 3-92/85-050
18 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеш, с. р.

Претседател
на Собранието на републиките
и покраините,
Методи Анто, с. р.

512.

Врз основа на член 30 ст. 1 и 4 од Законот за стандардизација („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38. 7 и 11/80), во согласност со претседателот на Сојузниот комитет за енергетика и индустрија и со претседателот на Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална заштита, директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ТЕХНИЧКИТЕ НОРМАТИВИ ЗА ИСТРАЖУВАЊЕ, Д Б П Д Г Л МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се определуваат: условите и барањата што мораат да ги исполнуваат објектите наменети за истражување, добивање и подготвување на нуклеарни минерални сировини, освен површинските откопи на тие сировини; работните и другите постапки при изведувањето на работи на истражување, добивање и подготвување на нуклеарни минерални сировини; техничките мерки за заштита во рударските објекти при изведувањето на рударски работи во истражувањето, добивањето и подготвувањето на нуклеарни минерални сировини; постапката и начинот на вршење задолжителна техничка контрола на определени уреди и постројки во тие рударски објекти и начинот на ракување со отпадните материјали при истражувањето, добивањето и подготвувањето на нуклеарни минерални сировини.

За истражување, добивање и подготвување на нуклеарни минерални сировини се применуваат одредбите на прописите за подземна експлоатација на метални и неметални минерални сировини, ако со овој правилник не е определено поинаку.

Член 2

Под нуклеарни минерални сировини, во смисла на овој правилник, се подразбираат нуклеарните минерални сировини што во просек содржат повеќе од 100 g/t или повеќе од 200 g/t торииум.

Под сировини за добивање концентрати на уран или торииум, освен рудите, се подразбираат и други сировини, како што се фосфорна киселина, пепел и др.

Член 3

Долунаведените изрази, во смисла на овој правилник, ги имаат следните значења:

1) *истражување на нуклеарни минерални сировини* ги подразбира работите на површината (раскопи, усеци, засеци, длабинско дупчење и др.) и рударските подземни работи при истражувањето на определеното лежиште на минерална сировина заради утврдување на резервите;

2) *добивање на нуклеарни минерални сировини* ги подразбира рударските работи на отворање, разработка, подготвување и откопување на лежишта на нуклеарна минерална сировина;

3) *подготвување на нуклеарни минерални сировини* ги подразбира сите физички и хемиски постапки за добивање на концентрати на ураниум или торииум;

4) *руда* е карпа која, по правило, содржи повеќе од 100 g/t уран или повеќе од 200 g/t торииум;

5) *јаловина* е карпа од рудоносна формација која, по правило, содржи, во просек, помалку од 100 g/t уран или помалку од 200 g/t торииум;

6) *цврсти отпадоци од подготовката* се јаловина што се добива со третирање на рудата во фазата на подготвување;

7) *Радон* (радиоактивен гас) е радон (^{220}Rn) потомок на ^{226}Ra (во рудниците за уран), односно торон-радон (^{220}Rn) потомок на ^{234}Ra ;

8) *Радонови потомци* се:

а) краткоживечки потомци на радон 222:

$^{218}\text{Po}(\text{RaA})$; $^{214}\text{Pb}(\text{RaB})$; $^{214}\text{Bi}(\text{RaC})$ и $^{214}\text{Po}(\text{RaC})$

или краткоживечки потомци на торон-радон 220:

$^{216}\text{Po}(\text{ThA})$; $^{212}\text{Pb}(\text{ThB})$ и $^{212}\text{Bi}(\text{ThC})$ и

б) долгоживечки потомци на радон 222:

$^{210}\text{Pb}(\text{RaD})$; $^{210}\text{Bi}(\text{RaE})$ и $^{210}\text{Po}(\text{RaF})$

или долгоживечки потомок на торон-радон 220:

^{212}Po ;

9) *радиоактивна прав* е прав настаната од нуклеарна минерална сировина;

10) *активни простории* се просториите во кои се вршат постојани или повремени работи, просториите што служат за движење на луѓето, како и сите простории што се проветруваат;

11) *непроветрени простории* се просториите што не се проветруваат;

12) *простории на главната ветрена струја и простории на ограниците на главната ветрена струја* се просториите низ кои се води главната ветрена струја на јамата односно ограниците на главната ветрена струја на јамата;

13) *главна влезна ветрена струја* е свежата воздушна струја што влегува во јамата низ еден отвор или низ повеќе отвори, а се дели во ограници на свежа ветрена струја, при што секоја јама мора да има една главна ветрена струја, а може да има и повеќе главни ветрени струи;

14) *ограници на главната ветрена струја* се деловите на главната ветрена струја, со кои се проветруваат повеќе работилишта;

15) *излезна ветрена струја* е искористената воздушна струја што излегува од јамата низ еден отвор или низ повеќе отвори;

16) *транспорт* е превозот на руда или јаловина низ просториите надвор од откопот;

17) *транспорт на откопот* е превозот на руда и јаловина на откопот;

18) *откоп* е јамската просторија во која се откопува рудата, со едно работно чело или со повеќе работни чела;

19) *работно чело на откопот* е дел од откопот или откопот во кој се вршат сите технолошки операции на откопување;

20) *отстапно откопување во јамата* е откопувањето при кое прво се откопуваат рудните тела кои се најблиску до излезната ветрена струја на јамата;

21) *отстапно откопување во откопите* е откопувањето при кое прво се откопуваат деловите на рудното тело кое е најблиску до излезната ветрена струја на откопот;

22) *пукнатини* се пукнатините од тектонско или друго потекло во кои може да се собира радон;

23) *факторот на рамнотежа на радонот и на неговите краткоживечки радиоактивни потомци „F“* е дефиниран со еден од наведените обрасци:

$$F = E_{\alpha} (J \cdot m^{-3}) : [5,7 \cdot 10^{-9} (J \cdot B_q^{-1}) \cdot C_R (B_q \cdot m^{-3})]$$

или

$$F = (3 \cdot 700 \cdot RN) : (C_R)$$

каде што е:

E_{α} - вкупна алфа енергија на потомците во J/m^3

C_R - концентрација на радон во Bq/m^3

RN - работни нивоа во WL.

II. УСЛОВИ И БАРАЊА ЗА ЈАМСКИТЕ ПРОСТОРИИ

Член 4

Просториите на влезот на главната влезна ветрена струја на јамата мораат да бидат во јаловина, со тоа што ако тоа не е можно мораат да бидат по целиот обем и должина на просторијата во зоната на рудата изолирани со материја со што се обезбедува потребна изолација.

По исклучок од став 1 на овој член, изолација на просториите на главната влезна ветрена струја што не се во јаловина не мора да се изведува ако со мерења се утврди дека концентрацијата на радон и на радонови потомци во воздухот на излезот од зоната на рудата не е поголема од концентрацијата на влезот во зоната на рудата.

Член 5

Во просториите на главната влезна ветрена струја на јамата не смеат да се сместуваат објекти во кои се претоварува, складира и дроби рудата.

По исклучок, сместување на објектите од став 1 на овој член во просториите на главната влезна ветрена струја е дозволено со тоа што да се обезбеди посебно проветрување, така што вкупната ветрена струја од тие објекти да се одведува непосредно надвор од јамата или во просторијата на излезната ветрена струја на јамата.

Член 6

Во просториите на главната влезна ветрена струја на јамата сите дупкотини мораат да се испитаат со тоа што ако се утврди издвојување на радон, мораат да се затворат.

Член 7

Јамските простории како што се пумпна станица, компресорска станица, работилница, магазин на делови и алати, ремиза, простории во кои се јаде и слични простории мораат да се изведуваат во јаловина, со тоа што најмалку 50% од зафатнината на сите тие простории мора да се проветрува со проточна ветрена струја.

Член 8

Во просториите на главната влезна струја на јамата и во просториите на ограниците на главната влезна ветрена струја, по правило, не смеат да се транспортира руда.

По исклучок, дозволен е транспорт на руда и во просториите на главната влезна ветрена струја и на нејзините ограници ако тие простории се снабдени со уреди за спречување на загадување односно ако со мерења се утврди дека преземените соодветни технички мерки спречуваат ра-

диоактивно загадување на главната влезна ветрена струја и на нејзините ограници.

Средствата за транспорт на руда мораат да бидат конструирани така што да не е можно истурање на транспортираната руда од тие средства. Рудата во транспортното средство мора да биде покриена или натопена со вода за да се спречи кревање на прав при транспортот.

Во просториите на главната ветрена струја не смеат да се користат средства за непрекинат континуиран транспорт.

Член 9

Ако, под условите пропишани со овој правилник, по просториите на главната влезна ветрена струја и на нејзините ограници се движат транспортни средства излезни средства, габаритите на тие средства не смеат да заземаат повеќе од 50% од светлиот попречен пресек на просторијата низ која се движат.

Работни постапки при добивање на нуклеарни линейни суровини

Член 10

При истовремена работа на повеќе хоризонти не е дозволено мешање на излезните ветрени струи од еден хоризонт со влезните ветрени струи од други хоризонти.

Откопувањето мора да биде отстапно спрема просториите на влезната ветрена струја, а истрошениот воздух мора да се одведува преку деловите на откопот или лежиштата на кои е завршено откопувањето.

Откопните простории мораат да бидат димензионирани така што најмалку 80% од слободниот простор на нивната зафатнина да се проветрува со проточна ветрена струја.

Јаловината што се добива при рударските работи и се транспортира надвор од јамата, се одлага на посебни јаловишта кои мораат да бидат обезбедени така што водата од плакнење да не може да истекува во водотеци без претходно контролирање.

Член 11

При примена на методот на откопување со засипување вклучувајќи и хидрозасипување со јаловина од објектите за подготвување на нуклеарни-минерални суровини, мора претходно да се испита влијанието на засипниот материјал врз зголемувањето на издвојувањето на радон и зголемувањето на радијацијата. Ако засипниот материјал ја зголемува концентрацијата на радон во воздухот, во активните јамски простории мораат да се преземат соодветни технички мерки за заштита со кои се спречува пречекорување на пропишаните концентрации за радон, односно за неговите краткоживечки потомци.

Член 12

Методите на откопување, со магационирање на рудата, смеат да се применуваат само под услов во сите делови на откопот да се обезбеди постојано вештачко проветрување и другите технички мерки за заштита што го спречуваат пречекорувањето на пропишаните концентрации за радон, односно за неговите краткоживечки потомци.

Член 13

Свежа ветрена струја мора да се доведува на откопите низ просториите што не се изработени за руда, а ако тоа не е можно, мораат да се преземат мерки со кои се обезбедува потребна изолација од радиоактивно загадување.

По исклучок од став 1 на овој член, изолација на просториите на свежата ветрена струја што не се во јаловина не мора да се изведува ако со мерења се утврди дека концентрацијата на радон и на краткоживечките радонови потомци на влезот во откопот не е поголема од 1/3 од дозволената содржина.

Член 14

Методите на откопување, со уривање на откопниот простор, можат да се применуваат под услов јамата или делот од јамата во кој се применуваат овие методи да се проветрува на компресионен начин на проветрување и, ако тоа е потребно, сепаратно проветрување да се врши на компресионен начин.

Член 15

При натовар (точење) на руда мора да се предвиди потребна контрола на воздухот. Во просториите во кои се натоварува руда мора да се обезбеди проветрување и таложење (спуштање) на правот, а ако тоа не е можно, мора да се обезбеди сепаратно, компресионо проветрување на просториите и на количината на воздух, што овозможува сведување на контаминатите во пропишаните граници.

Член 16

Кај сите методи на откопување, кај кои се применува масовно минирање мора пред повторното започнување на работата да се провери присуството на радон или на неговите краткоживеечки потомци, па дури кога нивната концентрација ќе се сведе во пропишаните граници, може да се продолжи со работа.

Член 17

Рудата може да се складира и надвор од јамата, на отворени складови, под услов тие складови да се наоѓаат надвор од населени места и да се оддалечени од другите објекти и од просториите на влезните воздушни струи на јамата.

Складовите на руда мораат да имаат подови што не пропуштаат вода, а водата пред испуштање во водотеци мора да се контролира за да се утврди дали содржи радиум и уран и, по потреба, да се пречистува.

Отворените складови на руда мораат да бидат обезбедени од ерозија што ја создава ветерот или атмосферичките.

Складот мора да биде обележен со знак за радиоактивност, а по потреба, и ограден со соодветна ограда.

Работни постапки при проветрување на рудникот

Член 18

Јамските простории мораат во текот на изработката и користењето непрекинато механички да се проветруваат во текот на целата смена и меѓу смените.

Член 19

По секое прекинување на проветрувањето на јамските простории подолго од еден час во текот на нивната изработка и во текот на користењето, пред повторното влегување во просториите и продолжување на работата, просториите мораат интензивно да се проветруваат додека воздухот во работните простории не се промени најмалку трипати.

Член 20

Јамските простории во кои не е можно проточно проветрување мораат, во текот на нивната изработка, да се проветруваат сепаратно.

Ако се применува компресионен начин на проветрување, слободната воздушна струја што се формира на излезот од ветрените цевки мора да го достигне челото на просторијата.

Ако се применува депресионен начин на проветрување, шмукалниот дел на ветрениот систем мора да биде оддалечен од челото на работилиштето најмалку 10 метри.

Член 21

Кај компресиониот начин на сепаратно проветрување на работилиштето свежиот воздух мора да се зема (вшмукува) во просторијата со проточна ветрена струја во која протокот на воздух најмалку за 30% е поголем од количината што се зафаќа со вентилатор.

Кај депресиониот начин на сепаратно проветрување на работилиштето, излезот на истрошениот воздух мора да се наоѓа во просторија со проточно проветрување, на растојание што обезбедува спречување на рецикулација.

Кај комбинираниот начин на сепаратно проветрување на работилиштето, крајот на ветрените цевки за вшмукување на свеж воздух мора да биде најмалку 30 метри оддалечен од крајот на ветрените цевки за излегување на истрошениот воздух, со тоа што вентилационите цевки на таа должина се преклопуваат.

Член 22

Ветрената струја што се користи за сепаратно проветрување на работилиштето може, по правило, да содржи најмногу до 1/3 од дозволената содржина на радон или на неговите краткоживеечки потомци.

По исклучок од став 1 на овој член, ветрената струја што се користи за сепаратно проветрување на работилиштето може да содржи и повеќе од 1/3 од дозволената содржина на радон или на неговите краткоживеечки потомци, ако со таквото проветрување се обезбедува концентрацијата на радон или на неговите краткоживеечки потомци на работилиштето и во излезната воздушна струја од работилиштето да биде помала од дозволената содржина.

Член 23

Сериско проветрување на откопот е забрането.

На еден откоп можат сериски да се проветруваат две работни чела или повеќе работни чела само ако воздухот на така ветрените чела содржи радон или негови краткоживеечки потомци повеќе отколку што е дозволено.

Член 24

Истрошената ветрена струја мора од откопот непосредно да се одведува во излезната ветрена струја на јамата или директно надвор од јамата.

Член 25

Свежата ветрена струја не смее да се доведува на откопот преку делот од откопот на кој е завршено откопување. По исклучок, свежа ветрена струја може да се доведува преку делот од откопот на кој е завршено откопување, ако се преземат соодветни технички мерки за заштита и со мерења се установи дека свежата ветрена струја со минување низ таквиот откоп не се загадува со радон или краткоживеечки радонови потомци.

Просториите на главните ограноци на ветрената струја мораат да бидат проодни и без предмети, материјали и др., со што се навалува површината на профилот на просторијата.

Член 26

За доведување свеж воздух на откопот или за одведување на воздухот од откопот смеат да се користат ветрени дупкотини.

Член 27

При добивањето нуклеарни минерални сировини во јамите, во кои се врши редовно производство за главно проветрување на рудникот мора да се обезбеди и резервен вентилатор.

Во јамите во кои за главно проветрување се користат два или повеќе вентилатори, резервен вентилатор не е неопходен.

Член 28

При пресметување на потребните количини на воздух за проветрување на јамата и на сите работилишта мора да се земе предвид и интензитетот на издвојување на раданот и радановите потомци утврден со мерење.

За неотворените делови на лежиштата, како и за нови лежишта, за пресметување на потребните количини воздух за проветрување на работилиштето може да се користи сметковно добиениот интензитет на издвојувањето на радон, или мораат да се обезбедат шест измени на воздухот на час.

Член 29

Влегувањето на радон во активните простори од непроветрените простории мора да се спречи: со изолација на тие простории, со држење на тие простории во потпритисок или со други технички мерки на заштита.

Исправноста на изолирањето на непроветрените простории мора да се контролира најмалку еднаш тримесечно, а податоците од мерењето се запишуваат во книгата за контрола.

Во време на повторно отворање на непроветрените простории мора да се изврши контрола на содржината на радон и на негови краткоживеечки потомци.

Член 30

На секое откопно работилиште или работилиште каде што се вршат истражно-подготвителни работи, дупчачко-минерски работи и натовар или други работи што предизвикуваат запрашување, сите суви површини на просториите во зоната на работа мораат да се полеваат со вода или да се применуваат други предвидени мерки за спречување запрашување.

Член 31

Во просториите каде што се создава лебдечка радиоактивна прашина во големи количини при минирање или други работни процеси, мора да се спречи нејзиното изнесување во другите простории што служат како простории на свежа воздушна струја.

Работни постапки при одводнување

Член 32

Сите води во јамите на нуклеарни минерални сировини кај кои ќе се установи издвојување на радон во активните јамски простории мораат да се каптираат и по најкраток пат со цевки или покриени канали да се одведат до водособирици во јамата или на површината.

Собирање на водата од став 1 на овој член во локви не е дозволено.

Член 33

Одводнување на јамата со гравитационен начин во отворени канали не смее да се врши низ просториите на главната влезна ветрена струја на јамата.

Член 34

Водособириците за јамска вода не смеат да бидат во просториите на свежа ветрена струја на јамата.

Водособириците од став 1 на овој член можат да се сместат во просториите на свежа ветрена струја на јамата под услов во целост да се изолирани и проветрувани така што излезната ветрена струја од водособириците да не се меша со свежата ветрена струја на јамата.

Член 35

Ако затворени јамски простории се активираат, мораат да се преземат сите технички мерки на заштита за сведување на сите загадености во пропишаните граници.

Член 36

За водена исплака при дупчење, како и за оросување и полевање не смее да се користи јамска вода од која се издвојува радон.

Член 37

Подземната вода може да се спушта од еден на друг хоризонт гравитационо низ цевки или подготвени дупчини.

Член 38

На излезот од ревиорот и од јамата водата мора да се контролира најмалку еднаш во три месеци за да се утврди дали содржи уран или ториум или радиум.

Работни постапки во врска со контролата на исправноста на системот за проветрување

Член 39

Заради проверка на исправноста на вентилациониот систем во јамата мора постојано да се контролира:

1) содржината на радиоактивен гас на радон или на краткоживеечки радиоактивни изотопи на радон во воздухот;

2) содржината на долгоживеечки алфа-емитори или уран односно ториум во извадоците на радиоактивна прав.

Член 40

За редовна контрола на вентилациониот систем со мерење на содржината на радон или радонови краткоживеечки потомци во јамскиот воздух, мораат да се земат извадоци од воздух:

- на работилиштата;
- за сите основни фази на работата;
- во излезните ветрени струи на откопот;
- во излезните струи на откопните полиња;
- на ветрените станици;
- во просториите на излезна ветрена струја на јамата.

Извадоци се земаат на височина од 1,5 m до 1,8 m во следните интервали: на работилиштата најмалку еднаш неделно, за сите основни технолошки фази на работата еднаш годишно, а на другите мерни места еднаш месечно.

Факторот рамнотежа на радонот и радоновите краткоживеечки потомци треба да се определува во ветрените станици и ветрените излези еднаш месечно, а за сите технолошки фази еднаш годишно.

Мерната опрема што служи за контрола на содржината на радон во воздухот мора да ги исполнува условите на осетливост од 0,037 Bq/180 воздух.

Член 41

Редовна контрола на вентилациониот систем со мерење на краткоживеечките потомци на радонот се врши на местата и под условите наведени во член 40 од овој правилник, но факторот рамнотежа не се определува за технолошките фази на работата.

Мерната опрема што служи за контрола на содржината на краткоживеечки радонови потомци мора да го исполнува условот на осетливост од 0,37 Bq/1 воздух.

Член 42

За контрола на содржината на долгоживеечки радонови потомци и минерална прав, што се врши заради контрола на исправноста на системот за проветрување, извадоци мораат да се земаат за сите основни технолошки фази на работата и во главните ветрени излези на јамата. Извадоци се земаат на височина од 1,5 m до 1,8 m, најмалку еднаш во три месеца.

Мерната опрема мора да ги исполнува следните услови: да црпи најмалку 20 m^3 на час воздух и да задоволува мерна осетливост од $0,037 \text{ Bq/l}$ воздух.

Член 43

Секоја јама мора да има книги за резултатите од мерењата, и тоа:

1) книга на радон и краткоживеечки радонови потомци на работилиштата и по основните технолошки фази на работата;

2) книга на радон и краткоживеечки радонови потомци на излезот на ветрените струи и на излезните воздушни струи на откопните полиња;

3) книга на долгоживеечки радонови потомци и на радиоактивна прав;

4) книга на гама-зрачење спрема личните дозиметри и контролата на работилиштето со гама-бројачи;

5) книга за прегледите и мерењата на изолираните простории;

6) книга за изворите на радон надвор од откопот и работилиштето;

7) книга за радиоактивноста на јамските води.

Во книгата на радон и краткоживеечки радонови потомци на работилиштата се запишува и факторот рамнотежа на радонот и потомците (F) ако исправноста на проветрувањето се контролира со мерење на концентрацијата на радон.

Во книгата на ветрење на јамата се запишуваат и резултатите од мерењето на радонот и краткоживеечките радонови потомци на ветрените станици и на главните ветрени излези на јамата и факторот рамнотежа на радонот и краткоживеечките радонови потомци.

Член 44

Секоја јама или дел од јама мораат да имаат ветрена карта на јамата, во која се запишуваат следните податоци: за работилиштата – просек на измерените концентрации на радон или на неговите краткоживеечки радонови потомци, а за ветрените станици – просек на измерените концентрации на радон или на неговите краткоживеечки радонови потомци со факторот рамнотежа меѓу радонот и краткоживеечките радонови потомци (F) и се вртнуваат: изолираните простории и изворите на радон надвор од откопот и работилиштето, со запишани концентрации на радон или на неговите краткоживеечки радонови потомци.

Член 45

Секоја јама мора да биде снабдена со план за мерење на радонот или на неговите краткоживеечки радонови потомци во случај да престане проветрувањето.

III. УСЛОВИ И БАРАЊА ПРИ ПРИГОТВУВАЊЕ НА НУКЛЕАРНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

Работни постапки при проветрувањето

Член 46

Во просториите во кои се приготвуваат нуклеарни минерални сировини мораат да бидат исполнети условите предвидени за проветрување на затворени простории со свеж воздух во комбинација на механичко и природно проветрување или само со механичко проветрување. Проветрувањето мора да биде изведено така што загадениот воздух да не влегува од една во друга работна просторија, туку мора од секоја просторија да се исфрла.

Свеж воздух се воведува во зоните на просторијата со помала радиоактивност и се упатува во зоните со повисока радиоактивност.

Член 47

Местата за влегување на воздух за проветрување мораат да бидат оддалечени од местата на излезната струја

на воздухот толку што да се спречи мешање на истрошениот со свежиот воздух. Местата за влегување односно излегување на воздухот се определуваат во зависност од положбата на објектите односно на просториите во објектот и од струењето на воздухот (ветровите) на локацијата на која се наоѓа објектот.

Член 48

Ветрените правци мораат да бидат насочени така што да не можат да креваат прашина од подот односно од други површини.

Член 49

Просториите во кои се обработува сув уранов концентрат мораат да имаат одвоен систем за проветрување.

Во просториите во кои се обработува сув уранов концентрат мора да владее потпритисок.

Член 50

Системот за ветрење на помошните простории (гардероби, бањи и др.) не смее да биде заеднички со системот за ветрење на работните простории наменети за приготвување на нуклеарни минерални сировини.

Член 51

Водовите за ветрење мораат да бидат изработени од материјал отпорен на корозија и поставени така што да е можна лесна и брза замена на одделни делови.

Член 52

Садовите и реакторите во кои се чува или се обработува течниот радиоактивен материјал мораат да бидат поставени (танкирани) во заштитни базени.

Член 53

Воздухот загаден со радиоактивна прашина при испуштањето во атмосферата мора да се чисти до пропишаната граница. За чистење на воздухот загаден со радиоактивна прашина мораат да се користат по правило „мокри“ методи (исплакнување), а само по исклучок и суви (циколони, филтри и сл.).

Член 54

Пареата, гасовите и пращината од уредите за сушење на концентрати мораат да се чистат во посебен систем така што пред чистењето да не се мешаат со воздухот од другите ветрени системи.

Член 55

Кај постапките кај кои настануваат гасовити отпадни производи и постои можност за создавање аеросоли, уредите мораат да бидат изработени така што да се спречи поминување на аеросолите во работна атмосфера, а во системот за проветрување мораат да се вградат уреди за отстранување на капките.

Член 56

Површините на уредите во кои се обработува радиоактивен материјал мораат да бидат погодни за миене. Водата што се користи за исплакнување на површините на уредите за миене по правило се употребува во технолошката постапка, а ако тоа не е можно, мора да постои засебна канализација за одводување и собирање на отпадните води.

Член 57

Садовите со производот (концентрат на ураниум или торииум) мораат да се чуваат во посебни, добро проветрувани објекти.

Член 58

Течните отпадоци мораат да се собираат во посебни базени изградени од непропустлив материјал.

Во течните отпадоци од став 1 на овој член мора да се контролира содржината на радиум и уран.

Член 59

Чврстите отпадоци од фазата на приготвувањето на нуклеарни минерални сировини мораат да се оставаат на посебни јаловишта наменети само за таа цел. Јаловиштата за чврсти отпадоци од фазата на приготвувањето мораат да имаат непропустлива подлога изработена од природен или вештачки материјал.

Површината на отпадоците мора да биде заштитена од ерозија со ветар или атмосферилни, со прекривање со природен или вештачки материјал.

Јаловиштето мора да биде оградено и обележано со знак за радиоактивност. Материјалот што се остава мора да биде снабден со извештај за испитувањето во кој се внесуваат податоци за количината на материјалот и за гама-зрачењето мерено на оддалеченост од 1,0 m од материјалот.

Член 60

На површината на земјиштето наменето за јаловиште не смее да има извори на вода. Ако тоа не може да се одбегне, сите извори мораат да се каптираат и да се спречи мешање на водата со отпадоците.

Дотек на површински води од околниот терен на јаловиштата мора да се оневозможи.

Член 61

Оцедните води од јаловиштето мораат да се собираат (дренираат), контролираат и третираат исто како течните отпадоци.

Член 62

Купиштата руда од кои се лужи уран смеат да се ставаат само во изолирани базени.

Подовите и сидовите на базените мораат да бидат изработени од непропустлив материјал, доволно чврст да не пука (да не се оштетува) од оптоварувањето со руда и при користењето на уредите.

Разлевање на течноста од изолираните базени во околината не е дозволено.

Член 63

Рудата може да се излачува и во јамата. Просториите за лужење на рудата во јамата мораат да се обезбедат така што да се оневозможи зарушување.

Подовите на просториите за лужење на рудата во јамата мораат да бидат изработени од материјал кој не пропушта вода и со пад најмалку од 2% во насоката на збирните канали или шахтите.

Просториите за лужење на руда во јамата не смеат да бидат во свежата ветрена струја на јамата. Воздушната струја што ги проветрува овие простории мора да се води по најкраток пат во излезната ветрена струја на јамата.

Член 64

Уредите и опремата во кои се чуваат, пресипуваат и обработуваат течностите што содржат уран мораат да се изработат така што да се спречи разлевање на тие течности во околината (заштитни базени, подови од непропустливи материјали и др.).

Член 66

Употребената руда по лужењето мора да се неутрализира и внимателно да се положи на јаловиште кое ги исполнува условите од член 59 на овој правилник.

Член 66

При истражувањето, добивањето и преработката на нуклеарни минерални сировини мора да се обезбеди мерење на радиоактивните контаминанти и на радиоактивното зрачење во работната средина, како и да се контролира јачината на зрачењето и контаминацијата.

Член 67

Јачината на зрачењето се контролира со соодветни апарати од типот јонизирачки комори и Гајгер-Милерови бројачи или со сцинтилациски бројачи. За да се утврди јачината на надворешното зрачење, се мери бета-гама зрачењето.

Ако при мерењето од став 1 на овој член се користат филмски или термолуминисцентни дозиметри, мораат да се регулираат во зависност од јачината на зрачењето.

Член 68

Контрола на алфа и бета активноста се врши со мерење, и тоа:

- контаминацијата на работните површини (маси, прибор за работа) се мери на работните места на кои се земаат извадоци за мерење на контаминацијата на работната атмосфера, во еднакви интервали;

- на подот и сидовите, кои се често намокрени со течности што содржат контаминанти, мерења се вршат еднаш во три месеци;

- во ходниците, контаминацијата на подот се мери еднаш месечно;

- во просториите во кои се работи со уранов или ториев концентрат, контаминацијата на површините се мери на подот, на сидовите на просториите и на површините на опремата во височина од 90 cm до 150 cm од подот, еднаш месечно;

- на надворешната страна на ветрените канали за ишмукување на прашина мерења се вршат еднаш месечно;

- на сидовите и подовите на просториите што служат за одржување на рудничката опрема, на површината и во јамата мерења се вршат еднаш во три месеци.

Член 69

Контрола на проветрувањето се врши:

- со мерење на ефикасноста со уредите за ишмукување, еднаш неделно;

- со мерење на капацитетот на уредите за ишмукување на прашина од воздухот за вентилација, еднаш месечно (содржина на прашина во воздухот пред уредот и зад него).

Член 70

Во просториите околу резервоарите, цевководите и уредите со полнила (филтри, колони со песок, јаглен, пластичен материјал итн.), еднаш годишно мораат да се мерат алфа, бета и гама зрачењата.

Член 71

Објектите што се користени за приготвување на нуклеарни минерални сировини мораат пред конзервирањето да се исчистат со вода односно со други соодветни средства, а со мерење на радиоактивноста мора да се докаже дека радиоактивното загадување е отстрането.

Член 72

Опремата што била употребена во приготвувањето на нуклеарни минерални сировини или е предвидена за демонтажа мора да се исчисти со вода и со други соодветни средства, а со мерење на радиоактивноста мора да се докаже дека радиоактивното загадување е отстрането до границата што се бара при идната намена.

Член 73

Овој правилник влегува во сила по истекот на една година од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 50-10251/1
29 јуни 1984 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

513.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА ПЛАСТИЧНИ МАСИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за пластични маси кој го има следниот назив и ознака:

Пластични маси. Цевки и спојни елементи од полиетилен за водовод. Мерки, начин на спојување, полагање и испитување — JUS G.C6.605

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Применувањето на југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник е задолжително, освен дозволените отстапувања дадени во заграда во Табела 2 на тој стандард, чие применување не е задолжително.

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник ќе се применува на пластични маси што ќе се произведат односно увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи југословенскиот стандард кој го има следниот назив и ознака:

Цевки од полиетилен и спојни елементи за водовод — — — — — JUS G.C6.685
донесен со Решението за југословенските стандарди за цевки од полиетилен („Службен лист на СФРЈ“, бр. 46/74).

Член 5

Овој правилник влегува во сила на 1 јануари 1986 година.

Бр. 07-1978/1
8 април 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод
за стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

514.

Врз основа на член 46 точка 2 од Законот за заштита на животните од заразните болести што ја загрозуваат целата земја („Службен лист на СФРЈ“, бр. 43/76), претседателот на Сојузниот комитет за земјоделство издава

НАРЕДБА

ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕТО НА НАРЕДБАТА ЗА ЗАБРАНА НА УВОЗ ВО СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА И ПРОВАЗ ПРЕКУ ТЕРИТОРИЈАТА НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА НА ЖИВИ СВИЊИ И ПРОИЗВОДИ И СУРОВИНИ ПО ПОТЕКЛО ОД СВИЊИ ОД РЕПУБЛИКА ИТАЛИЈА

1. Наредбата за забрана на увоз во Социјалистичка Федеративна Република Југославија и провоз преку територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија на живи свињи и производи и сировини по потекло од свињи од Република Италија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 17/83, 25/83 и 18/84) престанува да важи.

2. Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 4462/1
12 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет
за земјоделство,
д-р Милорад Станоевиќ, с. р.

515.

Врз основа на член 46 точка 2 од Законот за заштита на животните од заразните болести што ја загрозуваат целата земја („Службен лист на СФРЈ“, бр. 43/75), претседателот на Сојузниот комитет за земјоделство издава

НАРЕДБА

ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕТО НА НАРЕДБАТА ЗА ЗАБРАНА НА УВОЗ ВО СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА И ПРОВАЗ ПРЕКУ ТЕРИТОРИЈАТА НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА НА ЖИВИ СВИЊИ, ПРОИЗВОДИ, СУРОВИНИ И ОТПАДОЦИ ПО ПОТЕКЛО ОД СВИЊИ ОД КРАЛСТВОТО БЕЛГИЈА

1. Наредбата за забрана на увоз во Социјалистичка Федеративна Република Југославија и провоз преку територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија на живи свињи, производи, сировини и отпадоци по потекло од свињи од Кралството Белгија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 14/85) престанува да важи.

2. Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 4463/1
12 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет
за земјоделство,
д-р Милорад Станоевиќ, с. р.

516.

Врз основа на точка 5 од Одлуката за условите и начинот на обезбедување девизи за плаќање на увозот на специфична опрема и на други предмети за производство на вооружување и воена опрема за потребите на вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија („Службен лист на СФРЈ”, бр. 35/81), сојузниот секретар за народна одбрана пропишува

УПАТСТВО

ЗА НАЧИНОТ НА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ДЕВИЗИ ЗА ПЛАЌАЊЕ НА УВОЗОТ НА СПЕЦИФИЧНА ОПРЕМА И НА ДРУГИ ПРЕДМЕТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

1. Девизите за плаќање на увозот на специфична опрема и на други предмети за производство на вооружување и воена опрема за потребите на вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија се обезбедуваат под условите пропишани со Одлуката за условите и начинот на обезбедување девизи за плаќање на увозот на специфична опрема и на други предмети за производство на вооружување и воена опрема за потребите на вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија („Службен лист на СФРЈ”, бр. 35/81) – (во понатамошниот текст: Одлуката), а на начинот пропишан со ова упатство.

2. Заради обезбедување девизи за плаќање на увозот на специфична опрема и на други предмети за производство на вооружување и воена опрема, на специфични готови производи, склопови, потсклопови, делови, суровини и репродукционен материјал за развој и производство на вооружување и воена опрема за потребите на развојот, изградбата и опремувањето на вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија (во натамошниот текст: предмети), организациите на здружен труд од член 1 став 2 точка 1 на Законот за економските и други односи во производството и прометот на вооружување и воена опрема („Службен лист на СФРЈ”, бр. 25/79) – (во натамошниот текст: Законот), согласно со одредбата на точка 4 на Одлуката, поднесуваат барање до Сојузниот секретаријат за народна одбрана со потребната документација.

Барањето за обезбедување девизи се поднесува во еден примерок, на образец кој е отпечатен во прилог 1 кон ова упатство и претставува негов составен дел.

3. Ако Сојузниот секретаријат за народна одбрана не располага со соодветна документација, кон барањето за

обезбедување девизи, организациите на здружен труд од член 1 став 2 точка 1 од Законот доставуваат, зависно од предметот на увозот, документација врз основа на која може да се утврди дека се исполнети условите од точка 2 на оваа одлука, а особено: акт со кој е одобрена инвестиционата програма, акт со кој е одобрен годишниот план на обновувањето на инвестиционата опрема, акт со кој се одобрува увозот на опрема, договорот за обезбедување на девизи за производство на вооружување и воена опрема и заверена спецификација на увозниот материјал на образец кој е отпечатен во Прилог 2 кон ова упатство и кој претставува негов составен дел.

4. Ова упатство влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 1-2645/1

5 јули 1985 година

Белград

Сојузен секретар
за народна одбрана,
адмирал на флота,
Бранко Мамула, с. р.

Прилог 1

(фирма, односно назив на организацијата на здружен труд)

(место и датум)

ДО СОЈУЗНИОТ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА НАРОДНА ОДБРАНА

Барање за обезбедување девизи за плаќање на увозот на специфична опрема и на други предмети за производство на вооружување и воена опрема

Ве молиме да ни одобрите девизи за увоз на предметите наведени во:

(да се наведе називот на документот од точка 3 на Упатството врз основа на кој се бараат девизи).

Потпис на овластеното лице

Прилог 2

СПЕЦИФИКАЦИЈА

НА МАТЕРИЈАЛОТ ОД УВОЗОТ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ПРЕДМЕТИ НА ВООРУЖУВАЊЕ И ВОЕНА ОПРЕМА

_____ парчиња _____ договор број _____

Податоци за материјалот и земјата на потеклото

Норматив на материјал за:

Цена во валута за:

Реден број	Назив на материјалот	Тип	Карактеристика	Производител	Земја	1 парче	Шкарт	Договорен број на предмети	Вкупно 8 + 9	Единица на мера	Валута на плаќање	1 парче	Договорено количество на материјал
1	2	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

ОБЈАСНЕНИЕ ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ОБРАЗЕЦОТ

- Во рубриката назив на материјалот податоците се внесуваат од конструктивно-техничката документација
- Од конструктивно-техничката документација големината на нормативот се внесува во рубрика 7 а големината на шкарот во рубрика 8 и тоа во количество.
- Количеството на материјалот во рубрика 9 се добива на следниот начин: бројот на парчињата на предметот на ВВО од насловот на спецификацијата се помножува со нормативот од рубрика 7. Количеството на материјалот во рубрика 10 се добива со собирање на количеството на материјалот од рубрика 8 и 9.
- Ако спецификацијата се сочинува врз основа на списокот на материјали од увоз, рубриките 7, 8 и 10 не се пополнуваат.
- Рубриката 11 се пополнува со единиците на мера од конструктивно-техничката документација во согласност со Законот за мерните единици.
- Во рубриката 12 се внесува називот на валутата со која се плаќа увозниот материјал.
- Во рубриката 13 се запишува поединечната цена на материјалот.
- Во рубриката 14 се внесува вредноста што се добива со множење на количеството на материјалот од рубрика 9 односно 10 со поединечна цена од рубрика 13. Во спецификацијата се внесува онаа цена во валутата што служи како основ за утврдување на цените заради склучување на договор за производство на предмети на ВВО. Ако не се сложува со цената во спецификацијата, во пријавата се внесува цената што се постигнува во преговорите со странскиот испоручувач според прописите за надворешно-трговскиот промет.
- На крајот на спецификацијата се рекапитулираат валутите и вредноста се искажува во динари според важечкиот курс.
- Во спецификацијата не можат да се внесат минималните количества и количествата условени со пакување и со најниска цена.
- Стручниот орган или комисијата на ССНО, при склучување на договорот, ја заверува спецификацијата со клаузулата: се потврдува дека материјалот – предметите наведени во оваа спецификација од реден број 1 до реден број _____ кој не може да се набави во земјата по квалитетот, карактеристиките, нормативот и големината на шкарот ќе се употреби во производството на вооружување и воена опрема од насловот на спецификацијата.

517.

Врз основа на член 124 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 26 став 1 точка 3, чл. 76 и 81 од Законот за утврдување и распоредување на вкупниот приход и на доходот и за утврдување и распоредување на приходот („Службен лист на СФРЈ”, бр. 56/84), Сојузниот извршен совет, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Босна и Херцеговина, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Црна Гора, Извршниот совет на Саборот на Социјалистичка Република Хрватска, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Словенија, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Србија, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Автономна Покраина Косово, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Автономна Покраина Војводина, Стопанската комора на Југославија, Стопанската комора на Босна и Херцеговина, Стопанската комора на Црна Гора, Стопанската комора на Хрватска, Стопанската комора на Македонија, Стопанската комора на Словенија, Стопанската комора на Србија, Стопанската комора на Косово, Стопанската комора на Војводина, Советот на Сојузот на синдикатите на Југославија, Советот на Сојузот на синдикатите на Босна и Херцеговина, Советот на Сојузот на синдикатите на Црна Гора, Советот на Сојузот на синдикатите на Хрватска, Советот на Сојузот на синдикатите на Македонија, Советот на Сојузот на синдикатите на Словенија, Советот на Сојузот на синдикатите на Србија, Советот на Сојузот на синдикатите на Косово, Советот на Сојузот на синдикатите на Војводина (во натамошниот текст: учесниците) склучуваат:

ОПШТЕСТВЕН ДОГОВОР

ЗА ИЗДАТОЦИТЕ ЗА ИСХРАНА НА РАБОТНИЦИТЕ ШТО СОЧИНУВААТ ДРУГИ ТРОШОЦИ НА РАБОТЕЊЕТО

Член 1

Тргувајќи од значењето на исхраната на работниците во текот на работата за зачувување на нивното здравје и работна способност како битен фактор за порастот на производството, продуктивноста на трудот и доходот, ка-

ко и од потребата организациите на здружен труд и другите самоуправни организации и заедници и други општествени правни лица да им обезбедат на работниците за време на работата оброк од соодветен состав и квалитет, водејќи сметка за карактерот и видот на работите и задачите што работниците ги вршат, односно за неопходноста исхраната во текот на работата да се приспособи кон нивните потреби, учесниците на Општествениот договор за издатоците за исхрана на работниците што сочинуваат други трошоци на работењето (во натамошниот текст: Договорот) се согласни со овој договор да го утврдат износот и условите под кои издатоците за исхрана на работниците во текот на работата имаат карактер на други трошоци на работењето.

Член 2

Учесниците на Договорот се согласни да преземат мерки и други активности, во рамките на своите права и должности, со кои ќе се обезбеди организациите на здружен труд, другите самоуправни организации и заедници и други општествени правни лица со свои самоуправни општи акти да утврдат кои издатоци за исхрана на работниците во текот на работата сочинуваат други трошоци на работењето, тргнувајќи од условите предвидени со овој договор, со тоа што тие издатоци да ги утврдуваат со финансиските и други планови.

Член 3

Учесниците на Договорот се согласни дека во рамките на своите права и должности ќе преземаат определени активности организациите на здружен труд, другите самоуправни организации и заедници и други општествени правни лица со свои самоуправни општи акти, во согласност со овој договор, поблиску да ја утврдат височината на издатоците за исхрана на работниците во текот на работата врз товар на другите трошоци на работењето, тргнувајќи од тоа дека месечните издатоци за исхрана на работниците можат да изнесуваат најмногу до 15% од просечниот месечен чист личен доход на работникот остварен во претходната година во републиката, автономната покраина односно во Југославија ако тоа е поповолно.

Во овие издатоци не влегуваат трошоците за засилен односно заштитна исхрана при работата, за напивки и слично што им се обезбедуваат на работниците заради елиминирање на штетните влијанија од производствениот

процес врз здравјето на работниците, утврдени со самоуправен општ акт донесен во согласност со заксниот и со други прописи.

Член 4

Учесниците на Договорот се согласни, во рамките на своите права и должности, да преземаат определени активности организациите на здружен труд, другите самоуправни организации и заедници и други општествени правни лица, со свој самоуправен општ акт, да ја утврдат височината на издатоците за исхрана на работниците во текот на работата за одделни работници диференцирано, приспособувајќи го квалитетот односно квантитетот на исхраната кон нивните потреби, тргнувајќи од условите за работа, здравствената состојба, тежината и сложеноста на работите што ги вршат работниците.

Член 5

Средствата за исхрана на работниците во текот на работата што сочинуваат други трошоци на работењето му припаѓаат на работникот за деновите кога е на работа. Средствата за исхрана не му припаѓаат на работникот за време на годишен одмор или отсуство, за време кога прима надомест на личен доход поради боледување или друго отсуство од работа или кога е на службен пат за кој прима дневница.

Средствата за исхрана му припаѓаат и на работникот кој работи најмалку половина од редовното работно време во согласност со самоуправен општ акт.

Право на средствата за исхрана во текот на работата имаат и учениците и студентите на производствена работа, работна практика и практична обука.

Член 6

Учесниците на Договорот се согласни дека, во рамките на своите права и должности, ќе преземаат определени активности со цел организациите на здружен труд и другите самоуправни организации и заедници исхраната на работниците во текот на работата врз товар на другите трошоци на работењето да ја обезбедат преку општествено организирана исхрана, и тоа:

1) со подготвување на оброци за исхрана на работниците во сопствен ресторан односно во друг ресторан или угостителска организација, со која е склучена самоуправна спогодба односно договор за исхрана на работниците во текот на работата;

2) со прибавување на готови јадења, односно производи за исхрана од организации чија дејност е производство или промет на тие производи, под услов исхраната на работниците односно издавањето на оброкот да се организира непосредно во текот на работата.

Под општествено организирана исхрана во текот на работата, во смисла на овој договор, не се подразбираат исплатите во готови пари и во парични бонови за исхрана на работниците.

По исклучок од одредбите на став 2 од овој член, учесниците се согласни дека како други трошоци на работењето можат да се сметаат и исплатите во готови пари и во парични бонови на работниците во основните организации на здружен труд, во другите самоуправни организации и заедници и во други општествени правни лица, ако работат на работи и задачи на терен надвор од населени места, како и на работниците во населени места за кои нема можност за организирање на општествена исхрана, ни ту економско оправдување за секојдневно донесување на храна до местото на работата на работниците, под условите и на начинот што се утврдени со самоуправниот општ акт на организацијата на здружен труд во согласност со овој договор.

За примената на став 3 од овој член, што се однесува на можноста за исклучоци, учесниците на овој договор во секоја република односно автономна покраина можат да донесат соодветни упатства или насоки заради поцеле-

сообразно организирање на исхраната, но во согласност со интенцијата на овој договор.

Член 7

Заради следење на спроведувањето на овој договор, учесниците на Договорот формираат одбор за негово следење и спроведување, во чиј состав влегуваат по еден претставник на Сојузот на синдикатите на Југославија, Сојузниот извршен совет, Стопанската комора на Југославија и по еден претставник на учесниците на Договорот од секоја република и автономна покраина.

Одборот за следење и спроведување на Договорот го следи и анализира спроведувањето на Договорот и предлага негови измени и дополненија, ги информира учесниците за неговото спроведување и со својата работа им дава помош на организациите на здружен труд и на другите самоуправни организации и заедници во донесувањето на самоуправните општи акти.

Стручните работи во врска со спроведувањето на овој општествен договор ги врши Работната заедница при Советот на Сојузот на синдикатите на Југославија.

Член 8

Постапка за измени и дополненија на овој договор може да поведе секој учесник.

Измените и дополненијата на овој договор се вршат по постапката и на начинот предвидени за неговото донесување.

Член 9

Овој договор се смета како склучен кога во идентичен текст ќе го усвојат и потпишат овластените претставници на учесниците.

Член 10

Одредбите на овој договор се применуваат од 1 јануари 1985 година.

Член 11

Општествениот договор се објавува во „Службен лист на СФРЈ“.

Белград, јули 1985 година

За Сојузниот извршен совет,
Владо Клеменчић, с. р.
сојузен секретар за финансии

За Извршниот совет на
Собранието
на Социјалистичка
Република Босна и Херцеговина,
Мато Пачак, с. р.
член на Извршниот совет на Собранието на
СР БиХ

За Извршниот совет на
Собранието на Социјалистичка
Република Црна гора,
Драгослав Ѓурановиќ, с. р.
член на Извршниот совет на Собранието на
СР Црна Гора

За Извршниот совет на
Собранието на Социјалистичка
Република Хрватска,
Милан Пушкариќ, с. р.
претседател на Републичкиот комитет за
труд на Хрватска

За Извршниот совет на
Собранието на Социјалистичка
Република Македонија,
Андон Мојсов, с. р.
претседател на Комитетот за труд на
Македонија

За Извршниот совет на
Собранието на Социјалистичка
Република Словенија,
Петер Тош, с. р.
претседател на Републичкиот комитет за
труд на Словенија

За Извршниот совет на
Собранието на Социјалистичка
Република Србија,
д-р **Миленко Мојсиловиќ**, с. р.
член на Извршниот совет на
Собранието на СР Србија

За Извршниот совет на
Собранието на Социјалистичка
Автономна Покраина Косово,
Ибиш Красниќи, с. р.
претседател на Покраинскиот
комитет за труд

За Извршниот совет на
Собранието на Социјалистичка
Автономна Покраина Војводина,
Иштван Тот, с. р.
претседател на Комитетот за труд на
Војводина

За Стопанската комора на
Југославија,
Андрија Мијушковиќ, с. р.
член на Претседателството на Стопанската
комора на Југославија

За Стопанската комора на
Босна и Херцеговина,
Никола Мирковиќ, с. р.
член на Претседателството
на Стопанската комора на БиХ

За Стопанската комора
на Црна Гора,
Горѓие Никпрелевиќ, с. р.
член на Претседателството на Стопанската
комора на Црна Гора

За Стопанската комора на
Хрватска,
Владо Равлиќ, с. р.
главен секретар на Стопанската комора на
Хрватска

За Стопанската комора
на Македонија,
м-р **Томислав Атанасовски**, с. р.
член на Претседателството на Стопанската
комора на Македонија

За Стопанската комора на
Словенија,
Радо Бохинц, с. р.
член на Претседателството на Стопанската
комора на Словенија

За Стопанската комора
на Србија,
Радивое Милошевиќ, с. р.
секретар на Собранието на
Стопанската комора на
Србија,

За Стопанската комора
на Косово,
Мехмет Кураја, с. р.
секретар на Стопанската
комора на Косово

За Стопанската комора на
Војводина,
Јозеф Шимовиќ, с. р.
член на Претседателството на Стопанската
комора на Војводина

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Југославија,
Здравко Крвина, с. р.
член на Претседателството на Советот на
Сојузот на синдикатите на Југославија

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Босна
и Херцеговина,
Живко Кљаниќ, с. р.
член на Претседателството
на Советот на СС БиХ

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Црна Гора,
Будимир Драговиќ, с. р.
член на Претседателството на Советот на
Сојузот на синдикатите на Црна Гора

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Хрватска,
Звонимир Храбар, с. р.
член на Претседателството на Советот на
Сојузот на синдикатите на Хрватска

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Македонија,
Чедомир Георгиев, с. р.
член на Претседателството на Советот на
Сојузот на синдикатите на Македонија

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Словенија,
Марија Пукл, с. р.
член на Претседателството на Советот на
Сојузот на синдикатите на Словенија

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Србија,
Чедомир Јефтиќ, с. р.
член на Претседателството
на Советот на Сојузот на
синдикатите на Србија

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Косово,
Беџет Зеќири, с. р.
член на Претседателството
на Советот на Сојузот
на синдикатите на Косово

За Советот на Сојузот на
синдикатите на Војводина,
Дарко Иванчевиќ, с. р.
член на Претседателството на Советот на
Сојузот на синдикатите на Војводина

УСТАВЕН СУД НА ЈУГОСЛАВИЈА

ОДЛУКА

ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА УСТАВНОСТА НА ОДРЕДБАТА НА ЧЛЕН 28 ОД ПРАВИЛНИКОТ ЗА РЕШАВАЊЕ НА СТАНБЕНИТЕ ПОТРЕБИ НА РАБОТНИЦИТЕ НА РАБОТНАТА ЗАЕДНИЦА НА СЛУЖБАТА НА ОПШТЕСТВЕНОТО КНИГОВОДСТВО НА ЈУГОСЛАВИЈА ОД 26 ОКТОМВРИ 1981 ГОДИНА И 20 МАРТ 1985 ГОДИНА

1. Уставниот суд на Југославија, со решението од 10 април 1985 година, врз основа на иницијативата што ја поведе Слободанка Сурла, од Белград, поведе постапка за оценување на уставноста на член 28 од Правилникот за решавање на станбените потреби на работниците на Работната заедница на Службата на општественото книговодство на Југославија од 26 октомври 1981 година и 20 март 1985 година бидејќи најде дека основано се поставува прашањето за согласноста на таа одредба со Уставот на СФРЈ.

2. Со одредбата на член 28 од Правилникот е предвидено дека, ако работник не ја реши станбената потреба и остане на ранг листа, за секоја година чекање од утврдувањето на правото на решавање на станбената потреба во ранг листа има право уште на 10 бодови, а по пет години за секоја година чекање уште 20 бодови.

3. Уставниот суд на Југославија утврди дека во оспорената одредба од Правилникот чекањето на стан се пропишува како различно вреднување на работниот стаж на работникот остварен во Работната заедница во однос на годините на работниот стаж остварен во други организации и органи, и оцени дека пропишувањето на такво вреднување на работниот стаж на работниците за давање станови на користење не е во согласност со Уставот на СФРЈ.

Причините за таквото становиште на Уставниот суд на Југославија се изнесени во точка 4 на Одлуката на Уставниот суд на Југославија У-бр. 144/79 од 5 октомври 1983 година, објавена во „Службен лист на СФРЈ“ бр. 59 од 18 ноември 1983 година.

4. Уставниот суд на Југославија, врз основа на член 375 став 1 точка 4 од Уставот на СФРЈ, на седницата одржана на 3 јули 1985 година, донесе со мнозинство гласови

О д л у к а

1. Се укинува одредбата на член 28 од Правилникот за решавање на станбените потреби на работниците на Работната заедница на Службата на општественото книговодство на Југославија од 26 октомври 1981 година и 20 март 1985 година.

2. Оваа одлука да се објави во „Службен лист на СФРЈ“, и во Работната заедница на Службата на општественото книговодство на Југославија на начинот на кој е објавен оспорениот правилник во таа организација.

Оваа одлука Уставниот суд на Југославија ја донесе во состав: претседател на Уставниот суд на Југославија д-р Јосиф Трајковиќ и судиите: д-р Васил Гривчев, Радко Мочивник, Божидар Булатовиќ, Рамадан Враниќи, д-р Стана Ѓукиќ-Делевиќ, Славко Кухар, Воислав Ракиќ, Мустафа Сефо, Јаким Спиrowsки, д-р Александар Фира, Иван Франко, Душан Штрбац, и Милосав Стијовиќ.

У бр. 38/85
3 јули 1985 година
Белград

Претседател
на Уставниот суд
на Југославија,
д-р Јосиф Трајковиќ, с. р.

По извршеното срамнување со изворниот текст е утврдено дека во текстот на Одлуката за основање на гранични ветеринарски станици, објавена во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 34/85 се поткрала долунаведената грешка, па се дава

ИСПРАВКА

НА ОДЛУКАТА ЗА ОСНОВАЊЕ НА ГРАНИЧНИ ВЕТЕРИНАРСКИ СТАНИЦИ

Во точка 1, во табелата под реден број 5, по зборот: „Бездан“ се додава зборот: „Кнежево“, а под реден број 10 зборот: „Кнежево“ се брише.

Од Сојузниот комитет за земјоделство, Белград, 19 јули 1985 година.

НАЗНАЧУВАЊА И РАЗРЕШУВАЊА

Врз основа на член 236 став 2 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/78, 21/82 и 18/85), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ НА ДИРЕКТОРОТ НА СОЈУЗНАТА УПРАВА ЗА КОНТРОЛА НА ЛЕТАЊЕТО

Се разрешува од должноста директор на Сојузната управа за контрола на летањето Јордан Фаганел, генерал-потполковник, со 15 јули 1985 година, поради истекот на времето на кое е назначен.

С. п. п. бр. 869
11 јули 1985 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Мијат Шуковиќ, с. р.

Врз основа на член 236 став 2 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/78, 21/82 и 18/85), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ДИРЕКТОР НА СОЈУЗНАТА УПРАВА ЗА КОНТРОЛА НА ЛЕТАЊЕТО

За директор на Сојузната управа за контрола на летањето се назначува Виктор Зупанчиќ, полковник, со 16 јули 1985 година.

С. п. п. бр. 870
11 јули 1985 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Мијат Шуковиќ, с. р.

Врз основа на член 244 став 1 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 23/78, 21/82 и 18/85), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ПОМОШНИК НА ДИРЕКТОРОТ НА СОЈУЗНИОТ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

За помошник на директорот на Сојузниот завод за статистика се назначува м-р Љубомир Кеџиќ, помошник на директорот во Републичкиот завод за статистика на СР Србија.

С. п. л. бр. 871
5 јули 1985 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Мијат Шуковиќ, с. р.

Врз основа на член 238 став 2 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 23/78, 21/82 и 18/85), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ЗАМЕНИК НА ДИРЕКТОРОТ НА СОЈУЗНИОТ ЗАВОД ЗА ПАТЕНТИ

За заменик на директорот на Сојузниот завод за патенти се назначува Боро Пајковиќ, електроинженер – истражувач на Институтот за безбедност во Белград.

С. п. л. бр. 872
5 јули 1985 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Мијат Шуковиќ, с. р.

Врз основа на член 244 став 1 од Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 23/78, 21/82 и 18/85), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ СОВЕТНИК НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЈУЗНИОТ КОМИТЕТ ЗА ЕНЕРГЕТИКА И ИНДУСТРИЈА

За советник на претседателот на Сојузниот комитет за енергетика и индустрија се назначува м-р Петар Новковиќ, раководител на група во Сојузниот комитет за енергетика и индустрија.

С. п. л. бр. 873
5 јули 1985 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Мијат Шуковиќ, с. р.

ОДЛИКУВАЊА

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

– врз основа на член 315 точка 8 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се

одликуваат:

Од сојузните органи

– за посебни заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба во земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Бакић Душана Веселин, Баљ Саве Велимир, Башић Марка Средоје, Чичановић Владимира Никола, Ђуровић Велимира Душан, Филиповић Миливоја Милутин, Франк Миливоја Божидар, Ивановић Миљана Бранко, Кнежевић Стојана Рајко, Ковачић Стјепана Срећко, Краварушић Петра Марко, Литвиновић Михајла Душан, Ломпар Крста Видо, Марковић Драгољуба Видан, Милутиновић Илије Жарко, Полкић Чедомира Јован, Радиновић Ивана Игор, Рађеновић Раде Новак, Рибница Луке Милан, Видовић Николе Петар, Вукановић Дамјана Ристо, Жарић Гојка Мирко;

– за особени заслуги во создавањето и ширењето на братството и единството меѓу нашите народи и народности

СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Слатинац Јефте Никола;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Бубаш Матије Јосип, Јакшић Видак Стеван, Лукић Драгољуба Радосав, Луковић Саве Слободан, Маринковић Александра Хранислав, Николић Марка Душан, Николић Војина Сава, Радловић Светозара Драгољуб, Стошић Димитрија Јован, Унуковић Стевана Танасије, Вучичевић Вучића Радосав, Вукосав Бошка Жарко, Жарковић Душана Лазар;

– за заслуги на полето на јавната дејност со која се придонесува кон општиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА РЕПУБЛИКАТА СО БРОНЗЕН ВЕНЕЦ

Љуљџурај Ђона Пренко, Шуковић Мило Славко;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

Чанковић Милоша Бранка, Дабовић Луке Недељко, Делић Хусе Хасо, Јовановић Живојина Радивоје, Кикић Хасана Златан, Кнолл Томе Иван, Ковачевић Луке Милан, Лопчић Милована Војислав, Милашиновић Милета Радомир, Мутић Светка Митар, Нешић Милоје Душан, Палија Милинко Бошко, Слана Фридриха Велимир, Вранеш Филипа Бошко, Зековић Симеуна Бранко;

- за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Батало-Грба Миле Мара, Бојовиќ Миливоје Милорад, Брозовиќ Антона Владимир, Бунет Фране Антун, Цветковиќ Перка Славобљуб, Ѓировиќ Милоша Мирослав, Ѓорда Милоша Миле, Дедиќ Николе Владимир, Ѓорђевиќ Уроша Душан, Ѓуровиќ Петра Лазар, Еѓиќ Стојана Марко, Ѓабриќ Станка Никола, Ѓојковиќ Станка Миодраг, Ѓолиќ Крста Иван, Ѓрбиќ Стевана Здравко, Ѓуриќ Павла Драган, Кнежевиќ Луке Илија, Кујунџиќ Матије Бошко, Милановиќ-Симовиќ Радојце Босанка, Милосављевиќ Радосава Љубиша, Милутиновиќ Рафаила Александар, Нешиќ Живана Немања, Николиќ Драгољуба Михајло, Обрадовиќ Миленка Милић, Паовиќ Николе Драгиша, Паповиќ Ѓурка Вукашин, Параушиќ Савиќ Драган, Павловиќ Илије Миливоје, Пејиќ Драгослава Радослав, Петковиќ Здравка Стеван, Ранкиќ Јовице Раденко, Симиќ Илије Слободан, Спасиќ Јована Владимир, Стефановиќ-Ѓорђевиќ Миодрага Владанка, Степановиќ-Босанац Ѓорђе Вукосава, Томишиќ Тоде Драган, Вејновиќ Милана Јован, Вучићевиќ Здравка Драгомир;

- за заслуги во социјалистичката изградба на земјата

СО МЕДАЛ ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД

Балетиќ Вељка Марко, Блажиќ Радивоја Анђелија, Дебељковиќ Ѓогдана Момчило, Деспот Љубомира Мирко, Ѓошановиќ Ѓорѓа Димитрије, Ѓолиќ Љубомира Витомир, Ѓигиќ Милана Добривоје, Ѓојковиќ Ненада Драгољуб, Ѓутовиќ Душана Радојица, Ивезај Николе Пјетро, Јевтиќ Јована Бранислава, Ковачевиќ Светозара Данило, Ковачиќ Илије Милан, Мајцен Ивана Иван, Миливојевиќ Миленка Зоран, Митровиќ Станоје Антоније, Обрадовиќ Јована Љиљана, Огњановиќ Вукмана Милош, Полојац Стеве Фјодор, Поповиќ Станимира Младен, Радаковиќ Николе Бранко, Радусин Александра Наталија, Рајиќ Витомира Бане, Ристиќ Драгомира Драгиња, Родиќ Душана Милан, Сераглиќ Василија Ново, Сретковиќ Влајка Слободан, Шћепановиќ Миливоја Драгица, Терзиќ-Мркиќ Станка Недељка;

- за залагање и постигнати успеси во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Анђеловски Веселина Миле, Чича Славка Влада, Дамјанчевиќ Милосава Стојан, Ѓорговиќ Вукашина Милосав, Ѓорѓиоски Николе Ѓорђе, Ѓориќ Ѓурѓа Живорад, Филиповиќ Младена Драгиша, Филиповиќ Велимира Живорад, Ѓајиќ Радивоја Слободан, Ѓубериниќ Милорада Милан, Ивиќ Станка Радован, Кијац Павле Новак, Кнежевиќ Ѓуре Мирољуб, Кнежевиќ Раде Неѓо, Лазаревиќ Душана Млађан, Лековиќ Јоко Мирко, Лучиќ Петра Радо, Љубеновиќ Миливоја Радосав, Макањиќ Михаила Слободан, Максимовиќ Николе Ристо, Милићевиќ Голуба Душан, Миљановиќ Неѓе Миодраг, Николиќ Ѓока Сава, Новаковиќ Живомира Радован, Обрадовиќ Пере Нешко, Пармаковиќ Бошка Будимир, Ракичиќ Ѓожидара Милица, Рауковиќ-Бајиќ Гордислава Ѓорјанка, Савовиќ Стевана Марко, Симиќ Милисав Милан, Стојановиќ Радомира Златан, Шпадијер-Ѓупурдија Николе Драгица, Терзиќ Крста Станимир, Трајков-Ѓеткојевиќ Вакрсија Ѓука, Трифуновиќ Милана Никола.

Бр. 34
4 мај 1984 година
Белград

Претседател
на Претседателството
на СФРЈ,
Мика Шпиљак, с. р.

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛСИТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

- врз основа на член 315 точка 8 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се

одликуваат:

Од СР Србија

- за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Марковиќ Боривоја Обрад

- за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Читаковиќ Тихомира Љубивоје, Глигориќ Ранко Рајко, Максимовиќ Боривоја Радојица, Миловановиќ Стевана Боривоје, Павловиќ Михаила Живко, Поповиќ-Тодоровиќ Илије Јелена, Станојевиќ Александра Властимир, Стојановиќ Војислава Предраг, Стошиќ Светозара Влајко, Тодоровиќ Милутина Милорад, Томиќ Василија Тиосав;

- за заслуги на полето на јавната дејност со која се придонесува кон општиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА РЕПУБЛИКАТА СО БРОНЗЕН ВЕНЕЦ

Ѓорђевиќ Милорада Миодраг, Тошковиќ Обрена Драгомир;

- за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

Бошковиќ Тодора Славица, Бугарин Милана Коста, Булатовиќ Мијата Милета, Драгутиновиќ Радоја Андрија, Ѓиновиќ Ѓожидара Петар, Ѓашевиќ Петра Данило, Голубовиќ Спасоја Драгомир, Илиќ Владимира Чедомир, Иваниќ Милоша Бранислав, Јеремиќ Ранка Момчило, Јовановиќ Ѓогољуба Милисав, Костиќ Ратка Миленко, Курђубиќ Ивана Слободан, Лазиќ Лазара Трифун, Луковиќ Андреја Борислав, Марјанац Петра Бранко, Милиќ Мирка Александар, Миличиќ Кристивоја Милан, Милојковиќ-Сениќ Мирка Полка, Митровиќ Милутина Илија, Недељковиќ Властимира Добривоје, Нинковиќ Благоја Драгољуб, Петровиќ Марка Радоје, Томиќ Васе Радован, Спасиќ Јована Александар, Жикиќ Боривоја Драган;

- за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Алексиќ Будимира Драган, Антиќ Воислава Драгољуб, Антиќ Живка Слободан, Антиќ Трифуна Златко, Арсенијевиќ Косте Добросав, Бабоиќ Радована Сима, Барјак-

тари Шаип Гарип, Бешевић Радоја Милоје, Благојевић Миладина Јован, Благојевић Стеве Мирко, Блануша Боје Илија, Богичевић Огњена Марко, Бојовић Јевте Светозар, Бранковић Крстивоја Стеван, Братић Петра Недељко, Бундало Николе Милан, Бусарчевић Станимира Мирослав, Бувац Мила Млађен, Цикота Бранка Драган, Цоклић-Бранковић Светислава Живица, Цветковић Богдана Драги, Црногорац Јефте Радомир, Челар-Беговић Радоје Милена, Ћирић Душана Љубомир, Чворић-Ерор Драгише Снежана, Дачић Јована Десимир, Данчејић Цветка Крста, Давидовић Душана Милош, Делетић Душана Живорад, Деланин Михајла Добросав, Димитров Арсена Павле, Дивац Бошка Реља, Ђермановић Љубомира Ђерман, Ђикић Драгољуба Светомир, Ђорђевић Милинка Милисав, Ђорђевић Живорада Милисав, Ђорђевић Михајла Радослав, Ђорђевић Стојана Властимир, Ђукић Милића Бранко, Ђукић Остоје Петар, Ђурђевић Гојка Живорад, Ђурковић Станка Божур, Ђурковски Анастаса Боровоје, Ђурковић Ранка Александар, Гавриловић Стојише Томислав, Глушац Милића Илија, Гочанин Ђорђа Радош, Грбић Радија Крста, Гбовић Обрада Благомир, Грујић Богдана Момчило, Гудурић Недељка Благомир, Ичелић Љубомира Ђурђе, Илић Владимира Станко, Илић Милоша Златко, Иванчевић Боже Јован, Иванов Дејана Борис, Ивић-Ђорђевић Будимира Мирослава, Јанићијевић Дамјана Ранко, Јанковић Славка Добросав, Јанковић Петра Драгослав, Јашовић Пере Манојло, Јашовић Ђорђа Раденко, Јеленковић Борисава Новица, Јелић Војимира Милован, Јелић Радоја Милко, Јеремић Љубомира Ратко, Јевтић Љубомира Ратко, Јевтић Јанка Милун, Јевтић Арсенија Светислав, Јевтовић Милорада Миросла, Јовановић Милорада Братислав, Јовановић Јована Крстомир, Јовановић Градимира Михајло, Јовановић Ратомира Миливоје, Јовановић Радомира Милован, Јовановић Миломира Павле, Јовић Мила Војин;

Кајут Душана Боран, Капларевић Милосава Младомир, Китанаовић Ратка Милан, Кнежевић Душана Недељка, Кошић Петра Никола, Кошић Милоша Стојко, Комадинић Милоја Миломир, Костадиновић Тодора Драгољуб, Костић Миодрага Благоје, Костић Ђождара Живорад, Ковачевић Властимира Љубиша, Ковачевић Радивоја Стеван, Ковачевић Данила Видоје, Кожовић Михаила Милисав, Криплец Фране Франц, Кркобабић Душана Васо, Крндија Дмитра Раде, Крстић Милоша Милован, Крстић Станка Стеван, Крстић Љубомира Томислав, Крстић Милана Велимир, Кујучев Стевана Живан, Лазаревић Радоја Милорад, Лазаревић Миливоја Растислав, Лазић Михајла Вукашин, Љубеновић Момчила Светомир, Љумовић-Почуча Грујице Јованка, Максимовић Воина Драган, Максимовић Јордана Живорад, Манић Ђорђа Момчило, Манојловић Цвијетина Крсто, Марјановић Стевана Драган, Марјановић Мирослава Мирко, Марјановић Драгомира Владимир, Марковић Милутина Величко, Марковић Ивана Зоран, Мартиновић Драгише Драгољуб, Медојевић-Зелић Милоша Љубица, Мићовић Милорада Јован, Мијаиловић Здравка Богдан, Мијаиловић Грујице Милован, Мијајловић Вукојице Богољуб, Михајловић Стојана Добривоје, Мијајловић Василија Владета, Мијатовић Драгише Славољуб, Мијатовић Радосава Слободан, Мијовић Јефте Благо, Микић Стојана Драгослав, Милановић Хранислава Бранко, Милановић Жарка Славко, Милашиновић Богољуба Верољуб, Миленковић Станоја Миленко, Миленковић Животе Милета, Миленковић Војислава Првослав, Миленковић Миладина Васиљ, Милетић Уроша Тимислав, Милић Данила Љубомир, Милић Драгића Милован, Милићевић Миливоја Акесандар, Милићевић Љубисава Првослав Милојевић Миломира Радољуб, Милојковић

Душана Драгутин, Милосављевић Светомира Милић, Милошевић Милана Драган, Миловановић Жарка Борисав, Миловановски Боре Александар, Милутиновић Радослава Момчило, Мимовић Драгића Добрица, Милић Радомира Будимир, Мириловић Душана Милан, Митић Животија Предраг, Митровић Богића Драгоје, Младеновић Милана Божидар, Мутавчић Војислава Томислав, Недић Душана Никола, Нешковић Милија Желимир, Невајдић Вељка Даче, Николић Јосифа Божидар, Николић Тимотија Драгољуб, Николић Радисава Ђорђе, Николић Вукадина Милутин, Николић Михаила Младомир, Николић Серафима Трифун, Николић Петра Властимир, Нишавић Тодора Тодисав, Обрадовић Милоја Радивоје, Обреновић Ратка Драган, Остојић Милана Стево, Пантелић Владимира Миливој, Пантић Душана Живорад, Пасуљевић Душана Мирослав, Павловић Војислава Владимир, Павловић Драгомира Вукоман, Павловић Радосава Живан, Пејовић Рада Милоје, Пејовић Миливоја Светислав, Пековић Александра Драгослав, Перишић Рајка Будимир, Перишић-Станић Ђорђа Мирослава, Петровић-Царевић Јовице Надежда, Перовић Божидара Петар, Пешић Драгутина Жика, Петровић Стојмена Добросав, Петковић Светомира Љубинко, Петровић Добромира Будимир, Петровић Јове Данило, Петровић Милуна Милан, Петровић Војина Милена, Петровић Аксентија Радиша, Пешић Радомира Благоје, Поповић Радована Драган, Поповић Душана Милован, Пргомеља-Спасојевић Слободанка, Продановић Михаила Јелисавета, Протић-Николић Николе Даница, Пурић Јеремије Миленко, Раденковић Радојка Илија, Раденовић Милоша Милорад, Радић Богољуба Стеван, Радишевић Николе Милош, Радивојевић Симе Станојло, Радвановић Стојимира Младомир, Радвановић Станимира Злативоје, Радловић Милоја Милосав, Радловић Сретка Радивоје, Рајић Јована Ђуро, Рајковић Ратомира Анђел, Ракић Живојина Добросав, Ралић Милићевић Душана Милица, Ранђеловић Душана Миодраг, Ранђеловић Тихомира Томислав, Рангелов Крума Димитар, Ранковић Живорада Ранко, Раонић Мирка Слободан, Репановић Драгића Цветко, Рикаловић Видоја Вељко, Ристић Сретена Боровоје, Ристић Димитрија Живорад, Ристић Љубомира Радван, Рогановић Милутина Грујица, Ршумовић Милуна Манојло;

Савићевић Новице Милутин, Симић Милутина Лука, Симић Милутина Миодраг, Слијепчевић Лазара Војин, Скуковац Недељка Бранко, Стакић Милутина Добривоје, Стамболић Исаила Радослав, Стамчековић Вукашина Светислав, Станимировић Илије Јелена, Станковић Грује Богосав, Станковић Боровоја Бошко, Станковић Радисава Божидар, Стевановић Милоја Бранко, Стевановић Предрага Драган, Стевић Вилотија Борисав, Стојановић Добривоја Љубиша, Стојановић Жарка Милан, Стојановић Љубомира Ратко, Стојиљковић Владимира Раде, Стојковић Милосава Бранко, Стојковић Војислава Љубинко, Стојковић Стојана Велибор, Суботић Синеише Милутин, Судимац Новице Миљојко, Шакић Гојка Милутин, Шаловић Милана Александар, Шарац Богдана Миле, Шаровић-Церовина Крсте Босилка, Шешкић Спасоја Мирко, Шљукић Радојице Добрица, Шушњевић Милована Славко, Швабић Милорада Радивоје, Швабић-Тришић Божидара Радослава, Тодорић Милића Угљеша, Тодоровић Трајка Драгољуб, Тодоровић Живојина Саво, Тодоровић Богољуба Слободан, Торбица Душана Петар, Тошић Драгутина Драган, Трајковић Бранислава Драгослав, Трајковић Милована Томислав, Тричковић Десимира Синеиша, Трифонов-Турковић Стевана Надежда, Угриновић Милутина Радиша, Васић Розомира Драгиша, Васиљевић Василија Драгослав, Васиљевић Симе Милутин, Васиљевић Тодије

Радоје, Васиљевић Животе Станоје, Васиљевић Милентија Василије, Вељовић Младена Мирослав, Вигњевић Раде Богдан, Војновић Марка Милан, Војводић Драгутина Обрад, Вранешевић Дамњана Жарко, Вранић Петка Милорад, Вранић Шћепана Војимир, Вучковић Милије Југослав, Вучковић-Станојевић Живана Милка, Вујановић Филипа Слободан, Вукадиновић Илије Веселинка, Вукосављевић Драгише Новица, Вукосављевић Радосава Тиосав, Вуковић Радисава Бранислав, Вуксановић Петра Милорад, Зарков Нецка Георги, Зарков Нецка Слободан, Здравковић Стојана Миодраг, Златановић Алексе Божидар, Златковић Милорада Градимир, Златковић Драгутина Владимир, Жигић Вељка Симо, Живановић Здравка Грујица;

- за заслуги во социјалистичката изградба на земјата

СО МЕДАЛ ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД

Алексић Драгана Љубомир, Анђелковић Велимира Часлав, Бабић Богиња Радиша, Бајчетић Љубана Миленко, Бискуповић Миће Мића, Благојевић Симеуна Благоје, Благојевић Радомир Витомир, Блануша Миле Драгиша, Бојовић Благоја Миодраг, Божанић Ратомира Ненад, Божовић-Власовић Љубомира Милица, Чолић Милана Милован, Чолић Радосава Петар, Чолић Милоша Верољуб, Динић Јеленка Новица, Дубравац Живорада Слободан, Дурлевић Велимира Миодраг, Ђорђевић Миодрага Милован, Ђурђевић Радише Светислав, Џолић-Марковић Пауна Мирјана, Евтов Тодора Рангел, Глишан-Лепосавић Синише Георгина, Грујић Владимира Миленко, Гудурић Јована Мијалко, Гвозденовић Спасоја Радиша, Илић Светислава Андрија, Илић Душана Живадин, Ивезић Љубише Драган, Јаковљевић Радивоја Миленко, Јакшић Божицара Звонимир, Јовановић Боривоја Милисав, Јовановић Миливоја Србислав, Јовановић Ђорђевић Тодора Стевана, Карамарковић Ивана Величко Кнежевић Витомира Милорад, Кујовић Уроша Благоје, Лазић-Маловић Ратка Радмила, Мадич Николе Бранимир, Мамула-Шолн Фрањ Љиљана, Маринковић Младена Мирослав Марковић Богосава Божидар, Мелезовић Цвијана Максим, Мијартовић Антоније Богосав, Мијатовић Бранислава Мирослав, Микуловић Јордана Љубомир, Миленковић Мирослав Драгослав, Миленковић Бранислава Милашин, Милосављевић Љубодрага Милош, Милосављевић Милутина Ранко, Милошевић Илије Милутин, Миловановић Миливоја Томислав, Милутиновић Благоја Михајло;

Миљковић Радише Илинка, Младеновић Радивоја Томислав, Недељковић Јанка Момир, Николић Бранка Љубинко, Николић Животија Миодраг, Новаковић Милете Милорад, Новокмет Ратка Славко, Обрадовић Богдана Драгутин, Пауновић Станка Славољуб, Пауновић Живка Слободан, Пејић Милана Предраг, Пешић Димитрија Богољуб, Петковић Драгослава Томислав, Петрић Живка Бошко, Петровић Живорада Драгутин, Поповић Бранислав Станимир, Радаковић Светозара Владимир, Раденковић Милана Вујица, Радовановић Михајла Живорад, Ристић Јована Мирослав, Савковић Војислава Велибор, Симеоновић Чедомира Миломир, Симић Животије Бранислав, Спасић Благоја Бошко, Спасојевић Живомира Милан, Станић Илије Ђуро, Станковић Вукашина Војин, Старчевић Драгослава Милисав, Стефановић Славољуба Рајица, Стојановић-Стевановић Ђурфа Милена, Стојић Влајка Миломир, Стојаковић Јована Мирослав, Стошић Јована Слободан, Шћекић Михајла Лексо, Шуњка Милорада Гроздана, Тасевски Цветана Миодраг, Ташић-Стејић Александра Зорица, Татомировић Драгутина Драгољуб, Тодоровић Миодрага Драган, Вељовић Живадина Вуксан, Видаковић Миодрага Комица, Вилимоновић Реље Милосав, Вилотић Алексе Милосав, Вучковић Данила Мирчета, Вулетић Милована Владимир, Жигић Раде Душан, Живковић Светомира Бранислав

- за залагање и постигнати успеси во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Алексић Николе Драган, Алексић Милорада Милан, Андоновски Александра Василије, Андрић Драгоја Милован, Арсеновић Саве Данка, Арсић Живадина Миладин, Баџић Маринка Миодраг, Благојевић Радивоја Митра, Блануша-Џобовић Тодора Тонка, Божановић-Андријевска Трпе Петрана, Бубања Бошка Павле, Буха Радосава Раде, Булић Вукадина Ранко, Цветковић Милисав Милутин, Цветковић Радисава Миодраг, Чолић-Станић Милоша Божана, Дамјановић Момчила Миодраг, Димитријевић Владимир Милан, Димитријевић Младена Раде, Димитријевић Саве Слободана, Домоњи-Шевић Милорада Слободанка, Ђенадић Љубисава Драгорад, Ђорђевић Младена Љубица, Ђорђевић Радкоја Сава, Ђорђевић Михајла Слободана, Ђорђевић Ранка Србислав, Ђурић Ристе Момчило, Филиповић Саве Зоран, Гавиловић-Срдић Трифун Драгица, Гојковић Милића Милош, Голубовић Душана Лабуд, Грбић Синише Милан, Грујић Стевана Божидар, Игњатовић-Матић Радосава Душанка, Игњатовић Душана Јеврем, Илић Томислава Драган, Илић-Цветковић Тодосија Ратка, Илић Љубомира Велибор, Илић Милана Живко, Ивковић Николе Миролуб, Јаковљевић Милована Драган, Јанковић Јеремије Никола, Јекић Воислава Гордана, Јеличић Милићава Алекса, Јеремић-Гладовић Јакова Ружа, Јевтић-Станковић Божицара Надица, Јокић Живојина Србобран, Јовановић Миливоја Драгутин, Јовановић Драгослава Милан, Јовановић Миодрага Мирослав, Јовановић Бранислава Ранко, Јовић Љубише Радиша, Јурић Томислава Љубомир, Јуришић Иве Матија;

Каличанин Томе Душанка, Кијац Миодрага Иванка, Китић-Трмчић Здравка Љиљана, Ковачевић-Крстић Милоша Драгица, Ковачевић Слободан Милорад, Кустурић Љубише Радко, Лазаревић Илије Лазар, Лазић-Шатовић Петра Бранислава, Лазовић Петка Рајко, Мајсторовић-Ђурић Станоја Иванка, Малбашић Миленка Миле, Манчић Стојана Данило, Манић-Стојановић Витомира Славка, Мартиновић Ђуре Драган, Мијатовић Бранислава Зоран, Миладиновић-Кривокапић Радивоја Јелица, Миладиновић Живадина Радмило, Милановић Голуба Божидар, Миленковић Стојана Стеван, Миленковић Љубомира Цвијетин, Милошевић Чедомира Славича, Милутиновић-Милосљевић Љубисава Јулија, Мишковић Будимира Драган, Најдановић Милорада Радосав, Недељковић Михајла Драгољуб, Никодијевић Велимира Гордана, Никодијевић Драгомира Миливоје, Николић Ранка Богдан, Николић-Петровић Косте Јелена, Николић Десимира Љубивоје, Николић Рајка Мирослав, Нишевић Момчила Божо, Пантелић Миодрага Андрија, Пантелић Слободана Веселинка, Паповић Симе Митар, Пауновић Стојана Раде, Павичевић Милована Бранислав, Павловић Јована Спиридон, Петковић Златана Станимир, Петковић Хранислава Живорад, Петровић Добросава Милован, Петровић Борисава Новица, Поповић Васе Зоран, Премовић Божицара Слободанка, Пузовић Николе Миле, Раденковић Сретена Драгана, Радић Марка Милован, Радчић Љубомира Тихомир, Радкојковић Љубинка Бошко, Радосановић Рајка Радчица, Радосановић Добросава Радкојко, Радосановић Милије Светислав, Радовић Михајла Миомир, Радловић Миодрага Радчица, Рафаиловић Будимира Миливој, Рајковић Божицара Ратко, Рајковић Божицара Србислав, Ракочевић Војислава Душан, Симовић-Недељковић Драгомира Добра, Спасић Миодрага Милоје, Станковић-Радосановић Богољуба Спасителка, Степановић-Давинић Милентија Снежана, Стевановић Милоша Миодраг, Стојадиновић Будимира Миодраг, Стојановић Ђорђе Бранислав, Стојиљковић Стојана Милан, Стојимировић Светомира Миролуб, Стојковић Добрило Ненад, Стојковић Божицара Пејко, Шешлија Новице Жарко, Шкодрић Милоша Даница, Шимикић Антала Агнеш, Шуман Узена Зајим, Танасковић-Недељковић Милана Љиљана, Тодоров Петра Мара, Тошић Миодрага Драган, Трикош-Мирковић Милована Ковилка, Васић Илије Бошко, Васић-Симић Божицар Ружица, Васиљевић Драгића Радмила, Васовић Славољуб

ба Предраг, Влатковић Милана Милан, Војиновић Рајка Милош, Вујић Радојица Богосав, Вујић-Илић Младена Милица, Вукосављевић Војислава драган, Вукотић Васе Слободан, Зарић-Павичевић Мила Катица, Здравковић-Душановић Богосава Љиљана, Жигић-Јонових Радивоја Лела.

Бр. 35
7 мај 1984 година
Белград

Претседател
на Претседателството
на СФРЈ,
Мика Шпиљак, с. р.

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

– врз основа на член 315 точка 8 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се

одликуваат:

Од СР Босна и Херцеговина

– по повод триесетгодишнината од постоењето, а за особени заслуги и успеси постигнати во музејската дејност и придонес во негувањето на револуционерните традиции

СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Музеј Другог засједања АВНОЈ-а – Јајце;

– по повод четириесет и петгодишнината од постоењето, а за особени заслуги во омасовувањето и развивањето на стрелачкиот спорт и воспитувањето на членството во духот на братството и единството на нашите народи и народности

Стрелачка дружина „Металац“ – Вареш;

– по повод триесетгодишнината од излегувањето, а за заслуги во информирањето и поттикнувањето на работните и општествено-политичките активности на членовите на колективот, како и за придонес во негувањето на задништвото и револуционерните традиции

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

„Енергоинвест“ – Лист радних људи СОУР-а „Енергоинвест“ – Сарајево;

– по повод дваесет и петгодишнината од постоењето, а за заслуги и успеси постигнати во работата од значење за стопанскиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

РО „Махњача“ Индустрија личне заштитне опреме – Жепче

– за особени заслуги во создавањето и ширењето на братството и единството меѓу нашите народи и народности

СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Пивашевић Симеуна Милан;

– за особени заслуги на полето на јавната дејност со која се придонесува кон општиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА РЕПУБЛИКАТА СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Ковачевић Пере Анђелко, Миловац Стојана Јово, Стојковић Петра Драган, Вукић Јуре Анте, Зиројевић-Јањићевић Јована Зорица;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Ѓилас Марка Којо, Мартиновић Нико Саво, Тица-Стртић Миле Милка;

– за особени заслуги во создавањето и ширењето на братството и единството меѓу нашите народи и народности

СО ОРДЕН БРАТСТВО И ЕДИНСТВО СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Јушић Бајре Смаил, Косовац Марка Софија;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Хасагић Мехмеда Нурија, Малић Глигорија Душан, Поздерац-Јоксимовић Радише Милка;

– за заслуги на полето на јавната дејност со која се придонесува кон општиот напредок на земјата

СО ОРДЕН НА РЕПУБЛИКАТА СО БРОНЗЕН ВЕНЕЦ

Мандић Михајла Миле;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

Анић Марка Младен, Бајрактаревић Муле Захид, Басарић Ахмеда Мехмед, Ђурица Саве Борислав, Миљановић Цвјетка Глигор, Солумун Давида Душан, Тановић Бошка Радош, Вујичић Арсена Петар;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Братић Николе Марко, Бубић Мухамеда Љиљана, Ѓебеџија Мијо Војислав, Катић Спасоја Урош, Миличић Милована Стојан, Мрђа Ђуре Борислав, Симанић Ђорѓа Глиша, Шаренац Тодора Слободан, Топић Томе Милан, Угљеша Салиха Фадил;

– за покажана храброст во извршувањето на службената должност

СО МЕДАЛ ЗА ХРАБРОСТ

Слокар Адолфа Жељко;

– за заслуги во социјалистичката изградба на земјата

СО МЕДАЛ ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД

Араповић Владе Бранко, Бешлија Абида Јунуз, Дроњић Блаже Паво, Дупановић Мехмеда Сафет, Ганић Ресеп Ферид, Голијанин Новице Грујо, Имамовић Рамиза Емин, Иванишевић Марка Борислав, Јарић Стевана Маринко, Јовић Илије Никола, Капор Благоја Милош, Колар Мустафе Мустафа, Костић Антона Јерко, Кукавица Теше Младен, Кузмановић-Алексић Лазара Јованка, Недоклан Иван Иван, Пашајлић Максима Марко, Сакан Мирољуба Слободана, Шогура Богдана Дамјан, Штака Бошка Беба, Шукало Милодрага Љубисав, Трифковић Пере Марко, Вишекруна Душана Мирко;

– за залагање и постигнати успеси во работата

СО МЕДАЛ НА ТРУДОТ

Андрић Мирка Славко, Арежина Душана Слободан, Букша Анте Томислав, Ѓорић Љубе Зоран, Чолак Жарка Драго, Дејановић Душана Вукашин, Ивановић Рајка Милан, Јанковић Душана Остоја, Каваз-Кукољ Милорада Софка, Косовац Мехмеда Касим, Маркић Мате Срећко, Патраш Еугена Зоран, Рамић Илије Душан, Рухотина Ибре Селим, Седмак Рудолфа Људмила, Шешлија Вељка Миро, Топић Вује Александар, Туцаковић Авде Омер;

Од СР Хрватска

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНИ ЗРАЦИ

Доманик Роман Роман, Немец Конрад Младен, Вукас Раде Никола;

– за особени заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Бушић Мартина Анђелко, Гребло Драгутина Владимир, Мандић Уроша Миле, Турина Маријана Јарослав;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за социјалистичката изградба на земјата

СО ОРДЕН ЗАСЛУГИ ЗА НАРОД СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

Богунковић Саве Александар, Карловчан Матије Иван;

– за заслуги и постигнати успеси во работата од значење за напредокот на земјата

СО ОРДЕН НА ТРУДОТ СО СРЕБРЕН ВЕНЕЦ

Дорчић Јосипа Славко, Фестић Мустафа Муниб, Јамаз Милана Душан, Перић Филипа Аугуст.

Бр. 36
7 мај 1984 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Мика Шпиљак, с. р.

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА КА ЈУГОСЛАВИЈА

– врз основа на член 315 точка 8 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликуваат:

– за особени заслуги во развивањето и зацврстувањето на мирољубивата соработка и пријателските односи меѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Арапска Република Египет

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА СО ЛЕНТА

д-р Ahmed Fuad Mohieddin – претседател на владата

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЛЕНТА

Kamal Hassan Ali – потпретседател на владата и министер за надворешни работи;

Инж. Ahmed Ezz Addin Hilal – потпретседател на владата и министер за нафта;

Инж. Mohamed Maher Abaza – министер за енергетика;

д-р Wagih Shindy – министер за инвестиции и меѓународна соработка;

Инж. Saad Shaaban – директор на кабинетот на ПР;
Mamdouh Abdel Razek – амбасадор на АР Египет во СФРЈ;

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

д-р Osama El Baz – прв потсекретар и директор на кабинетот на ПР;

Ahmed Raouf Assad – генерален секретар на Претседателството;

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Said Hamza – шеф на Протоколот на Претседателството

Mohamed Abdel Aziz Hosny – помошник на генералниот секретар

Amb. Alaa Khairat – начелник на управата за Источноевропските земји во Министерството за надворешни работи

Генерал-мајор Mahmoud Ahmed El Morsy – командант на Републичката гарда

Генерал-мајор Moustafa Ibrahim Sadek – директор на Одделението за безбедност

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА НА ГЕРДАН

Ноур Еддин Ахмед Фаргхал – заменик на шефот на Протоколот на Претседателството

д-р Zakaria Hussein Azma – директор на кабинетот на генералниот секретар на Претседателството

Бригадир Mohamed Kamel Khalil – командант на претседателската полиција

Потполковник Sherif Omar – шеф на безбедноста на претседателската палата

Потполковник Mohamed Reda Salem – командант на приватната гарда

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЗЛАТНА СВЕЗДА НА ГЕРДАН

Gamal Bdel Aziz – личен секретар на претседателот

Abdel Wahab Zaki – личен секретар на претседателот

Капетан Мохамед Раоуф Хелмж – аѓутант на претседателот

Полковник Mohamed Hussein Abdel Kady – аѓутант

Mohamed Raouf Abdine – советник во Протоколот на Претседателството.

Бр. 37
10 мај 1984 година
во Белград

Претседател
на Претседателството
на СФРЈ,
Мика Шпиљак, с.р.

УКАЗ

ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

– врз основа на член 315 точка 8 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликуваат:

– за особени заслуги во развивањето и зацврстувањето на добрососедската соработка и пријателските односи меѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Република Австрија

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА СО ЛЕНТА

Erwin Lanc – сојузен министер за надворешни работи

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЛЕНТА

Дипл. ек. Фердинанд Лацина – државен секретар во Уредот на сојузниот канцелар

Mag. Leopold Gratz – градоначелник на град Виена

д-р Josef Krainer – поглавар на Штаерска

Mag. Kurt Zeleny – шеф на секторот во Претседателството на Уредот на сојузниот канцелар

д-р Gerald Hinteregger – амбасадор, генерален секретар на Министерството за надворешни работи

Проф. д-р Josef Bandion – директор на Мегистратото во Магистратот на град Виена

Mag. Hans Nigisch – министерски советник во Претседателството на Уредот на сојузниот канцелар

д-р Christoph Cornato – амбасадор, шеф на Протоколот во Сојузното министерство за надворешни работи

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

д-р Роберт Данзингер – генерален директор за јавна безбедност во Сојузното министерство за внатрешни работи

д-р Franz Parak – заменик на директорот на Кабинетот во Претседателството на Уредот на сојузниот канцелар

Mag. д-р Andreas Somogyi – пратеник во Сојузното министерство за надворешни работи

д-р Franz Krieger – министерски советник во Претседателството на Уредот на сојузниот канцелар

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Alfred Schedewy – министерски советник во Канцеларијата на Претседателството на Републиката

Franz Joseph Bernthaler – министерски советник, дворски советник во Кабинетот на сојузниот канцелар

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА НА ГЕРДАН

д-р Хелмут Хадерер – виши советник на Претседателството на Уредот на сојузниот канцелар

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЗЛАТНА СВЕЗДА НА ГЕРДАН

д-р Ernes Burger – дворски советник во Уредот на Претседателството на Покраинската влада на Штаерска

д-р Walter Zehetmaier – виши советник во Сојузното министерство за внатрешни работи

д-р Johannes Paul Kyrle – легационен пратеник во Кабинетот на сојузното министерство за надворешни работи.

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКО ЗНАМЕ СО ЗЛАТНА СВЕЗДА

д-р Wilfried Kovarnik – советник во Сојузното министерство за внатрешни работи.

Бр. 38
10 мај 1984 година
Белград

Претседател
на Претседателството
на СФРЈ,
Мика Шпиљак, с.р.

СОДРЖИНА:

Страна

	Страна		Страна
498. Закон за измени и дополненија на Законот за облигационите односи —————	1129	511. Заклучоци на Соборот на републиките и покраините на Собранието на СФРЈ. —————	1172
499. Закон за измени на Законот за издавање на нови банкноти и ковани пари —————	1129	512. Правилник за техничките нормативи за истражување и подготвување на нуклеарни минерални сировини —————	1173
500. Закон за измена и дополнение на Законот за санација и престанок на организациите на здружен труд —————	1130	513. Правилник за југословенскиот стандард за пластични маси —————	1179
501. Закон за измени и дополненија на Законот за утврдување и распоредување на вкупниот приход и доход и за утврдување и распоредување на приходот —————	1130	514. Наредба за престанување на важењето на Наредбата за забрана на увоз во Социјалистичка Федеративна Република Југославија и провоз преку територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија на живи свињи и производи и сировини по потекло од свињи од Република Италија —————	1179
502. Закон за основите на системот на јавното информирање —————	1131	515. Наредба за престанување на важењето на наредбата за забрана на увоз во Социјалистичка Федеративна Република Југославија и провоз преку територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија на живи свињи, производи, сировини, отпадоци по потекло од свињи од Кралството Белгија —————	1179
503. Закон за измени и дополненија на Законот за оданочување на производи и услуги во прометот —————	1136	516. Упатство за начинот на обезбедување девизи за плаќање на увозот на специфична опрема и на други предмети за производство на вооружување и воена опрема за потребите на вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија —————	1180
504. Долгорочен општествен план на Југославија за периодот од 1986 до 2000 година —————	1139	517. Општествен Договор за издатоците за исхрана на работниците што сочинуваат други трошоци на работењето —————	1181
505. Одлука за прогласување на изборот и за објавување на составот на Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија —————	1170	Одлука за оценување на уставноста на одредбата на член 28 од Правилникот за решавање на станибените потреби на работниците на Работната заедница на Службата на општественото книговодство на Југославија од 26 октомври 1981 година и 20 март 1985 година —————	1184
506. Одлука за разрешување и избор на член на Комисијата за контрола на Службата за државна безбедност —————	1170	Исправка на Одлуката за основање на гранични ветеринарски станици —————	1184
507. Одлука за избор на претседател на Комисијата за контрола на Службата за државна безбедност —————	1170	Назначувања и разрешувања —————	1184
508. Одлука за разрешување на заменикот на сојузниот секретар за информации и за именување сојузен секретар за информации и член на Сојузниот извршен совет —————	1170	Одликувања —————	1185
509. Одлука за валоризација на средствата што републиките и покраините ги уплатија за 1984 година за отстранување на последиците од катастрофалниот земјотрес што го погоди подрачјето на Социјалистичка Република Црна Гора во 1979 година —————	1171		
510. Одлука за потврдување на Одлуката за измени и дополненија на Статутот на Народната банка на Југославија —————	1171		